

Sivil Toplum İzleme Matrisi

Sivil Toplumun Gelişimi için Elverişli Ortamın İzlenmesi

Uygulama Rehberi

Bu yayın, A.B.D. Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID) aracılığıyla, Amerikan halkının büyük desteği sayesinde hazırlandı. İçerikten yazarlar sorumludur ve içerik USAID'nın ya da Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin görüşlerini tam olarak yansıtmayabilir.

İçindekiler

Kısaltmalar.....	2
Giriş.....	3
Sivil Toplumun Gelişimi için Elverişli Koşulları İzleme Matrisi	6
Bölüm 1: Özgürlüklerin Temel Hukuki Güvenceleri.....	9
Bölüm 2: STK'ların Finansal Kapasitesi ve Sürdürülebilirliği için Çerçeve	23
Bölüm 3: Kamu – STK İlişkisi	38
Matrisin Kullanımı.....	53

Kısaltmalar

BCSDN – Balkan Sivil Toplum Geliştirme Ağı

CSO – Sivil toplum Kuruluşu

CSDev – Sivil Toplumun Gelişmesi

CD – Sivil Diyalog

CoE – Avrupa Konseyi

COM – Haberleşme/İletişim

EEA – Avrupa Ekonomik Alanı

EU – Avrupa Birliği

EC – Avrupa Komisyonu

ECHR – Avrupa İnsan Hakları (ve Temel Özgürlüklerin Korunması) Sözleşmesi

ECNL – Avrupa Kâr Amacı Gütmeyen Hukuk Merkezi

ICCPR – Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi

ICNL – Uluslararası Kâr Amacı Gütmeyen Hukuk Merkezi

ICT – İnternet ve Bilişim Teknolojileri

IPA – Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı

LGBT - Lezbiyen, Gay, Biseksüel ve Trans Topluluğu

NED – Ulusal Demokrasi Fonu (ABD)

ODIHR – Demokratik Kuruluşlar ve İnsan Hakları Ofisi

OSCE – Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı

Rec - Öneriler

UN – Birleşmiş Milletler

Giriş

Balkan Sivil toplum Geliştirme Ağı (BCSDN) üyeleri ve ortakları yıllardır, sivil toplumun gelişimi için elverişli koşulların izlenmesi amacıyla geliştirilmiş çeşitli izleme yöntemlerini denediler, uyguladılar veya benzer projelere katkıda bulundular. Bu çalışmalar çoğunlukla izleme faaliyeti yürüten kurumlara fon sağlama şeklinde, fazla insan kaynağı gerektiren, kısmi (yalnızca bir veya birkaç alt alanla ilgilenen) ve sivil toplumun gelişimi için elverişli koşulların izlenmesiyle ilgili kapsamları bakımından fazla genel çalışmalardı. Bu nedenlerin yanısıra, incelenen konularla sivil toplumun gelişimiyle ilgili alanların ve alt alanlarının birbirleriyle bağlantılı oluşuna ve karmaşıklığına yeterince kapsamlı bir biçimde değinilmemiş olması konusundaki ortak endişe nedeniyle, BCSDN üyeleri ve ortakları 2012 yılında Sivil Toplumun Gelişimi için Elverişli Koşulların İzlenmesi Matrisini oluşturmak üzere kolları sıvadılar.

Matris ağırlıklı olarak, örgütlenme hakkının işaret ettiği en yaygın kuruluşlar olan dernek, vakıf ve kâr amacı gütmeyen şirket kurma ve faaliyet yürütme özgürlüğünün çevresindeki konuları ele alır. Bunun yanında Matris meslek odaları, sendikalar gibi diğer kuruluşların varlığını da tanır ve politika geliştirme sürecine katılım gibi konuların kapsamı bu diğer kuruluşları da içerir. Ancak odaklanma, netlik ve tutarlılık açısından Matris, ilke ve standartları belirlemeye ve daha dar anlamda sivil toplum kuruluşlarını izlemeye odaklanır. Sendikaları, dini örgütlenmeleri, siyasi partileri ve benzeri kuruluşları kapsamaz. Bu, Matrisin, örneğin toplumsal diyalog konularında elverişli koşulların izlenmesinde kullanılmayacağı ya da bu alana uyarlanamayacağı anlamına gelmez; fakat bu başlangıç noktasında Matris, özellikle, dar anlamda, en yaygın olarak, sivil toplum kuruluşları olarak bilinen örgütlenme türlerine odaklanmaktadır.

Matris, STK'ların, gelişmelerin, kaydedilen mesafenin ve sivil toplumun gelişimiyle ilgili eksikliklerin kesintisiz izlenmesi için kapsamlı, herkesi kapsayan ve karşılaştırılabilir bir çerçeveye olan ihtiyaç sonucu geliştirilmiştir. Matrisi geliştiren ekip bu ilk "deneme" versiyonunda temel olarak sivil toplumun gelişimi için elverişli dış koşullara odaklanmayı tercih etti. Sivil toplum veya sivil toplum kuruluşları faaliyette buldukları koşulların elverişliliğine katkıda bulunurken, şüphesiz elverişli koşulları sağlamak konusunda asıl sorumluluk kamudadır. Mevzuatın hazırlanmasında ve uygulanmasında bu merciler tek yetkilidir; devlet şans oyunları gelirlerinden ayrılan ödenekler gibi finansal veya finansal olmayan kamu kaynaklarının dağıtılmasından, kamu mallarının kullanımından ve vergi muafiyetlerinden tek başına sorumludur ve sivil toplumun gelişiminin yanısıra konuyla ilgili yönetmelik ve tüzüklerin hazırlanmasında katılımı ve bunlara erişimi tek başına kontrol etmektedir. Bu nedenle Matris ağırlıklı olarak, sivil toplum kuruluşlarının ideal koşullarda çalışması ve faaliyet göstermesi için elverişli koşulların yetkili merciler tarafından sağlanmasına odaklanmıştır.

Bu Rehber üç bölüme ayrılmıştır:

- 1) Matris bölümlerinin, ilkelerin, standartların ve göstergelerin (mevzuat ve uygulamaya dair) ayrıntılı olarak açıklandığı ve izlemede neye odaklanılması gerektiği hakkında açıklamalar ve sınırlamaların belirtildiği **İzleme Matrisi**.
- 2) Sivil toplum kuruluşlarının izlemeyi nasıl yürüteceğine dair dört genel adımı açıklayan **Matrisin Kullanımı**.
- 3) İzleme sırasında veri toplamayı kolaylaştıracak başlangıç noktaları olan uluslararası göstergelere atıfların yanısıra belirli (alt) bölümler ve standartlarla ilgili varolan uluslararası ve bölgesel belgelere ilişkin olarak Matrisin de dahil olduğu **Ekler**.

Teşekkür

Matrisi geliştirmek, 2001 yılında kurulduğundan bu yana BCSDN'in üstlendiği en heyecan verici fakat aynı zamanda en zorlu uğraştır. Matrisi sivil toplum kuruluşlarının, meslektaşlarımızın ve diğer paydaşların ayrıntılı incelemesine sunmak konusunda istekli BCSDN üyelerinin ve ortaklarının uzmanları tarafından gerçekleştirilen bu ortak çalışma sebebiyle gururluyuz. Bu ayrıntılı inceleme ve bir yıllık "deneme" döneminin ardından gözden geçirilmiş versiyon vasıtasıyla, olumlu değişiklikler yaratma ve faaliyet gösterdikleri koşulların geliştirilmesi noktasında STK'ların ihtiyaçlarına tam olarak cevap verebileceğimizi umuyoruz. Böyle bir değişim ve gelişme STK'ların olumlu toplumsal değişimler yaratma konusunda, topluluklarına tam anlamıyla katkıda bulunmalarına imkan verecektir.

Sivil toplumun gelişimi için elverişli koşulları İzleme Matrisinin geliştirilmesi, BCSDN üyeleri ve ortaklarından oluşan ağa dahil olan sivil toplum kuruluşu uzmanları ve çalışanlarının ortak çabalarıyla mümkün oldu. 11 kişiden oluşan uzman ekip, kâr amacı gütmeyen kuruluşlara- sivil toplum kuruluşlarına özgü, hem hukuki hem de uygulamaya dair çeşitli bilgi ve deneyimi birleştirdi ve 10 Balkan ülkesinden uzmanları da bu çalışmaya dahil etti. Bu, Matrisin ülkelere özgü farklılıkları dikkate almasına ve bunlar arasında bir köprü kurmasına imkan sağladı. 2012 yılında sekiz aylık bir dönemde, karmaşık olan sivil toplumun geliştirilmesi ve elverişli koşulların geliştirilmesi ifadelerinin ilk defa tutarlı, uyumlu ve ortak bir tanımının yapılması amacıyla, uzmanların katıldığı, düzenli e-posta ve Skype iletişiminin de olduğu beş çalışma toplantısı düzenlendi. Matrisin geliştirilmesinde görev alan uzmanlar (alfabetik sırayla): Julijana Hoxha (Partners Albania, Arnavutluk), Slavisa Prorok (CPCD, BiH), Luben Panov (BCNL, Bulgaristan), Vanja Skoric and Nives Miosic Lisjak (GONG, Hırvatistan), Taulant Hoxha (KCSF, Kosova), Emina Nuredinovska (MCIC, Makedonya), Ana Novakovic (CRNVO, Karadağ), Miljenko Dereta and Maja Stojanovic (Civic Initiatives, Sırbistan), Tina Divjak (CNVOS, Slovenya) ve Başak Ersen (TUSEV, Türkiye). Rehber Luben Panov (BCNL, Bulgaristan) ve Katerina Hadzi-Miceva Evans'ın (ECNL) destekleriyle geliştirilmiştir.

Matris halihazırda çeşitli hedef grupların incelemesine sunulmuştur. İlk versiyon 30 Mayıs 2012'de Brüksel'de bir siyasi etkinlikte sunuldu ve Avrupa Komisyonu, Genişleme Genel Müdürlüğü, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesinin de dahil olduğu, Avrupa seviyesinde ilgili taraflarla ele alındı. 26 Eylül 2012'de, Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) kapsamındaki ülkelerdeki sivil toplumla işbirliği ve sivil toplumun gelişmesinden sorumlu kamu kurumlarının temsilcileriyle özel bir hedef grup toplantısı düzenlendi. Bu grup, Matrisi gerçek izlemeye sunulmadan önce, sorumlu kuruluşların beklentileri ve kapasiteleri açısından değerlendirmekle görevlendirildi. Son olarak Kasım 2012'de Matrisin son versiyonu ilgili paydaşların görüşlerine sunuldu.

Matrise yaptığı paha biçilmez katkılarından ve katılım öncesi mali yardım aracı mekanizması altında sivil toplum desteğiyle ilgili ülke ilerlemesini izleme ve karşılaştırmalı değerlendirme amacıyla Matrisi kullanmaktaki ilgisinden dolayı Genişleme Genel Müdürlüğü Sivil Toplum Bölümüne özellikle teşekkür ederiz. Igor Vidacak tarafından yönetilen Hırvatistan STK'larla İşbirliği Hükümet Ofisi ve Ivana Cirkovic tarafından yönetilen Sırbistan STK'larla İşbirliği Hükümet Ofisine de başlangıçtaki fikri destekledikleri, karşılaştıkları gerçeklerle ilgili geribildirim ve yorumlarda buldukları ve böylelikle Matrisin, kamu temsilcilerinin yürüttüğü sivil toplum çalışmalarına gerçek, somut ama aynı zamanda gerçekçi etkileri olmasına imkan tanıdıkları için müteşekkirimiz. Ayrıca Pretoria Üniversitesi (Güney Afrika) Siyaset Bilimi Doçenti ve Heidelberg Üniversitesi Sosyal Yatırım Merkezi ve Hertie Yönetim Okulu kıdemli öğretim üyesi Lorenzo Fioramonti'ye (Almanya) Matrisi geliştirmede yonteme dair konulardaki yönlendirme ve yardımları için teşekkür etmek isteriz. Aynı zamanda Ben Evans'a da (Greenacre Associates, İngiltere) Matrisin ve Rehberin incelenerek gözden geçirilmesinde uzmanlığını bizlerle paylaştığı için teşekkürler.

Bizimle yaptıkları stratejik işbirliğinden, desteklerinden ve görüşlerini paylaşmalarından; böylece hem uzman ekibi yöntem ve konuyla ilgili yönlendirme konusundaki yardımlarından hem de daha geniş bir

uluslararası ve hukuki perspektif sağlamalarından -ki böylece Matris ve Rehberin Balkanlar dışındaki sivil toplumlarda da işlev görme olasılığı söz konusu oldu- dolayı teşekkürün en büyüğünü kuşkusuz Uluslararası Kâr Amacı Gütmeyen Hukuk Merkezi (ICNL) ve Avrupa Kâr Amacı Gütmeyen Hukuk Merkezindeki (ECNL) ekibe borçluyuz. Katerina Hadzi-Miceva Evans ve Nilda Bullain'a Matris ve Rehberi geliştirme ve gözden geçirme noktasındaki görüş paylaşımları ve somut yardımları için minnettarız.

Son olarak, USAID'e, Pact. Inc.'e ve ICNL'ye, Hukuki Elverişli Koşullar Programı (LEEP)/ Yenilik Fonu altında sağladıkları tüm danışmanlık hizmetlerinden, seminerlerden (workshop) ve bu Rehberin yayımlanmasındaki desteklerinden ötürü teşekkür etmek isteriz. Ayrıca uzmanların çalışmasını mali olarak destekleyen Balkan Demokrasi Vakfı (BTD)'na da teşekkür ederiz.

Tanja Hafner Ademi
Genel Müdür
BCSDN

Sivil Toplumun Gelişimi için Elverişli Koşulları İzleme Matrisi

İzleme Matrisi, sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleri açısından hukuki koşulların destekleyici nitelikte ve elverişli olması için hayati olarak belirlenmiş temel ilkeleri ve standartları ortaya koyar. Elverişli koşullar ifadesinin çeşitli alanları kapsayan, birden fazla değişken ile toplumun ve sivil toplum sektörünün gelişiminde birden fazla evreye bağlı olan karmaşık bir konu olduğunun altını çizer.

Bu Matris elverişli koşullarla ilgili tüm konuları değil, daha ziyade uzmanların, faaliyet gösterdikleri ülkelerde en önemli olarak tespit ettikleri konuları kapsamayı hedefler. Bu nedenle, standartlar ve göstergeler, gelişmenin halihazırdaki durumunu ve Batı Balkan ülkeleriyle Türkiye'deki farklılıklar göz önüne alınarak formüle edilmiştir. Standartlar ve göstergeler, ülkelerdeki sivil toplum kuruluşlarının hem hukuki koşullar hem de bunların uygulaması ve uygulamadaki zorluklar konusundaki deneyimlerinden yola çıkılarak hazırlanmıştır. Bu bağlamda Matrisin ilerideki versiyonlarında konuyla ilgili diğer alanların, başka bölgeler ve ülkeler için önemli alanları ya da görülen sıkıntıları gözönüne alma açısından gözden geçirilmesi ve eklenmesi gerekebilir.

İlkelerin, standartların ve göstergelerin geliştirilmesi, uluslararası alanda güvence altına alınmış özgürlükler ve haklar ile Avrupa Birliği bazında ve Avrupa ülkelerindeki iyi örnek olarak gösterilen düzenleyici uygulamalar göz önüne alınarak yapılmıştır.

Matris, her biri kendi içinde alt bölümlere ayrılmış üç ana bölüm etrafında düzenlenmiştir. Ana bölümler şu şekildedir:

1. Özgürlüklerin Temel Hukuki Güvenceleri;
2. STK'ların Finansal Kapasitesi ve Sürdürülebilirliği için Çerçeve;
3. Kamu – STK İlişkisi

Bu bölümler, sonradan belirli standartlarla ayrıntılandırılıp genişletilen temel ilkelerle tanımlanmıştır. Yerel sivil toplum kuruluşlarının, bağışçıların ve diğer ilgili tarafların hukuki koşulları ve bunların uygulamalarını gözden geçirip izlemelerine olanak tanımak amacıyla, standartlar göstergelerle tekrar açıklanmıştır.

İlk bölüm 'Özgürlüklerin Temel Hukuki Güvenceleri'dir. Bu, sivil toplumun varolmasının özünü teşkil eden konulara –herkesin biraraya gelme, yaşamlarını iyileştirme, ortak hedef ve hayallerin peşinden gitme gibi temel özgürlüklere yani örgütlenme özgürlüğüne işaret eder. Ancak örgütlenme özgürlüğü tek başına, bağımsız bir şey değildir. Toplanma özgürlüğü, bireyler ya da grupların düşüncelerini ifade edebilme özgürlüğü ile güvence altına alınıp örgütlenme özgürlüğüyle birlikte uygulanmalıdır. Matris, üç temel özgürlük olan örgütlenme, toplanma ve ifade özgürlüğünün güvence altına alınması gerektiğinin ve herkes tarafından özgürce yaşanması gerekliliğinin altını çizer.

Sivil toplum kuruluşları kuruldukları zaman, faaliyetlerini sürdürebilmek için kaynaklara erişme ihtiyacı duyarlar. Matris, STK'lar tarafından genel olarak kullanılan kaynak türlerini, mali yardımlar (vergi avantajları, gelir getirici faaliyetler, bağışlar ve kamu desteği) ve insan kaynakları (çalışanlar ve gönüllüler) olarak ayrıntılandırır. Bu bölümdeki temel ilkeler, sivil toplum kuruluşlarının ve bağışçıların, STK'nın kendi gelirini oluşturma ve yerel kaynakları harekete geçirme becerisinin desteklenmesi için teşvik edici vergilendirme uygulamalarından faydalanmaları gerektiğinin altını çizer. Kamu desteği olması durumunda, temel ilke bu yardımın şeffaf bir biçimde yapılması ve açıklanabilir şekilde kullanılması yönündedir.

Üçüncü ilke, sektör için gerekli, istihdam, gönüllülük ve STK'lara diğer katılımlar yoluyla sürdürülebilir insan kaynağının geliştirilmesini teşvik edecek ve kolaylaştıracak kamu politikalarının ve hukuki koşulların gerekliliğini vurgular.

Üçüncü ve son bölüm, Kamu ve STK ilişkisine odaklanır. Bu bölümdeki ilkeler hükümet-STK ilişkisine uygulanabileceği gibi STK-meclis ve yerel yönetimlerle ilişkilerine de uygulanabilmektedir.. Bu belki de matrisin en zor bölümüdür çünkü ilke ve standartların uygulanması, başta yetkili kamu makamlarının sivil topluma karşı tavrı ve sivil toplumun güvenilir ve güçlü bir ortak olup olmaması gibi karşılaşılan birtakım güçlüklerle bağlı olarak, matrisin uygulanacağı ülkeler arasında önemli ölçüde farklılıklar gösterir. Matrisi hazırlayan uzman ekip standart ve göstergeleri tanımlarken, farklı ülkelerde uygulamadaki büyük/önemli farklılıkları dikkate aldılar. Ayrıca kamu-STK işbirliğiyle ilgili bütün projenin uygulanacağı tüm ülkelere hitap eden asgari ortak noktaları da gözönüne aldılar.

Bu üçüncü bölüm üç alt bölüme ayrılmıştır. İlk alt bölüm, işbirliği için çerçeve ve uygulamalarla ilgilenir ve temel ilke, devam eden kamu-STK işbirliğinin ve sivil toplum kuruluşlarının gelişmesi için, ilişkinin dayanağı olarak oturmuş bir stratejik yaklaşım gerektirir. İkinci alt bölüm, politika ve yasaların vatandaşlar ve STK'ların yoğun katılımıyla yapılmasının sağlanmasına artan talebe dikkat çeker. Üçüncü bölüm ise, artan işbirliği ve dışarıdan alınan veya STK'lara delege edilen çeşitli hizmetlerin (ör: sağlık, sosyal hizmetler, araştırma vb.) karşılanmasında, yeni bir alan olan, STK'ların sürece dahil edilmesini içerir.

Matrisin göstergeleri, ülkeler arasında puanlamayı ya da sıralama yapmayı hedeflemez. Bunlar daha ziyade, tanımlayıcı göstergelerdir. Bu göstergeler, ilgili tarafların (STK'lar, hükümetler ve bağışçılar) hukuki ve siyasi koşullar ile bunların uluslararası standartlar ve uygulamalara bakılarak, pratik edilmesine rehberlik etmeyi amaçlarlar. Amaç, hangi alanlarda daha fazla reform gerektiği, zorluklarla nasıl başedilmesinin uygun olduğu ve reform için öncelik belirleme konusunda ders çıkarılmasına yardımcı olmaktır.

Sonuç olarak, Matrisin geliştirilmesinin altında yatan yaklaşım, Avrupa Kâr Amacı Gütmeyen Hukuk Merkezi'nin çeşitli ülkelerdeki elverişli koşulların değerlendirilmesi ve ölçülmesi çerçevesine dayanmaktadır; Her seviyenin ve bileşenin tanımı Avrupa Kâr Amacı Gütmeyen Hukuk Merkezinden elde edilebilir.¹

¹ www.ecnl.org

Seviye 1 – Asgari standartlar. Baskıcı rejimlerin veya çatışma/çatışma sonrası durumların söz konusu olduğu ülkelerde amaç, hem mevzuatta hem de uygulamada, uluslararası hukukun gerektirdiği asgari standartları oluşturmaktır. (Ortak hükümetlerin imzaladığı, ICCPR, ECHR gibi sözleşmeler). Sivil Toplum Savunma Raporu bu asgari standartları, (1)örgütlenme özgürlüğü, (2) ifade özgürlüğü, (3) devlet müdahalesi olmaksızın faaliyet gösterme hakkı, (4)kaynaklara erişim hakkı, (5)uluslararası da olmak üzere iletişim ve işbirliği hakkı ve (6)devletin koruma görevi de dahil olmak üzere, açıkça dile getirir².

Seviye 2 – STK sektörünün gelişmesi. Asgari standartların güvence altında olduğu ancak STK sektörünün hala gelişmekte olduğu ve gelişmesi için desteğe gerek olan ülkelerde, bu sürece yatırım yapmanın devletin de sorumluluğu olduğunu kabul etmek önemlidir. Bu tür ülkelerde genellikle, STK sektörünün gelişmesi (ör: sektördeki kuruluşların daha verimli olması ve daha etkin projeler yürütmesi için kapasite geliştirme) uluslararası bağışçılar tarafından mali olarak desteklenir ki bu da genel bir yabancı fon bağımlılığına neden olur. Amaç kamu ve sivil toplum arasında anlamlı bir ortaklıksa, bu eğilimin, elverişli koşullar için stratejik yatırımlar ve bu alanda hem devletin hem de bağışçıların girişimleri ile tersine çevrilmesi gerekir.

Seviye 3 – Ortaklık. Belirli bir seviyede kendi kaynakları bulunan, geniş tabanlı bir STK sektörü ve yeterli çeşitlilik (savunuculuk ve hizmet odaklı toplum kuruluşları, vakıflar, düşünce kuruluşları vb. gibi STK bölümlerinin oluşması) olan ülkelerde, kamu-özel teşebbüs ortaklığını daha etkin hale getirmeye ve böylece vatandaşların, bu ilişkide asıl faydalanan taraf olmasına odaklanılabilir. Kurumsallaşmış mekanizmalar olarak, STK'larla işbirliği veya sosyal hizmetleri STK'lara ihale etmek için bu tür tekliflerde bulunmak bu aşamada son derece önemlidir.³

² Defending Civil Society Report, 2nd edition, 2012, International Center for Not-for-Profit Law and World Movement for Democracy Secretariat at the National Endowment for Democracy (NED) http://www.icnl.org/research/resources/dcs/DCS_Report_Second_Edition_English.pdf

³ ECNL'nin, Avrupa Komisyonu'na sunduğu "Consultation Paper Preparing te European Commission Communication on Civil Society Organisations in Development" sunumundan alıntıdır. Daha fazla bilgi için ECNL ile irtibata geçiniz.

Bölüm 1: Özgürlüklerin Temel Hukuki Güvenceleri

Alt bölüm 1.1: Örgütlenme özgürlüğü

Prensip 1: Örgütlenme özgürlüğü güvence altındadır ve herkes tarafından serbestçe kullanılabilir.

STANDART 1	GÖSTERGELER
Tüm bireyler ve tüzel kişiler özgürce, kayıtsız ve/veya kayıtlı kuruluşlar kurabilir, bunlara üye olabilir ve internet üzerinden ya da bilfiil faaliyetlerine katılabilirler.	Mevzuat: 1) Kişilerin herhangi bir amaçla dernek, vakıf ile kâr amacı gütmeyen sivil toplum kuruluşları (ör: kâr amacı gütmeyen şirket) kurmalarına dair hukuki bir çerçeve vardır. 2) Bu hukuki çerçeve hem bireylerin hem de tüzel kişilerin, bir ayırım yapılmaksızın (yaş, milliyet, kanuni ehliyet, cinsiyet vb.) bu hakkı kullanmalarına izin verir. 3) Kayıt yaptırmak zorunlu değildir; kuruluşların kayıt yaptırmaya karar verdikleri durumlar için açıkça belirlenen kayıt kuralları, kayıt ile başvuru işlemlerinin kolay, kısa sürede ve az masraflı bir şekilde yapılmasına olanak sağlar. 4) Kanun, kuruluşlar arasında yurtiçi ve yurtdışı ağ kurulmasına, önbildirime gerek olmadan izin verir. Uygulama: 1) Her gerçek veya tüzel kişi, internet üzerinden ya da bilfiil, vakıf veya diğer kâr amacı gütmeyen, sivil toplum kuruluşları kurabilir. 2) Gerçek ve tüzel kişilere, organizasyonlarının kaydını yaptırmadıkları gerekçesiyle yaptırım uygulanmaz. 3) Kayıt işlemleri hukuken belirlenmiş olan süreler dahilinde yaptırılabilir; resmi merciler başvuruları nesnel ve siyasi olmayan bir yaklaşımla değerlendirir. 4) Bireyler ve sivil toplum kuruluşları buldukları ülke içinde ve dışında ağlar ve koalisyonlar oluşturabilir ve halihazırdakilere dahil olabilirler.

AÇIKLAMA

Mevzuat

1. Kişilerin herhangi bir amaçla dernek, vakıf ile kâr amacı gütmeyen sivil toplum kuruluşları (ör: kâr amacı gütmeyen şirket) kurmalarına dair hukuki bir çerçeve vardır.

Örgütlenme özgürlüğünün güvencesi, bir ülkenin anayasasında yer almalı, bunun yanısıra daha da geliştirilmeli ve STK'ların kuruluşundan işleyişine, yönetiminden faaliyetlerine ve feshine kadar tüm yaşam döngüsünü yöneten bir kanunla işlevsel hale getirilmelidir.

Uluslararası insan hakları hukukuna göre örgütlenme özgürlüğü, kişinin bir ülkenin vatandaşı, yabancı, sığınmacı, kadın, çocuk veya engelli olmasına ya da başka bir özelliğine bağlı olmaksızın herkesi kapsar.

Örgütlenme özgürlüğü kişilerin yalnızca bir dernek ya da başka bir yasal, kâr amacı gütmeyen yapı (organizasyon/sivil toplum kuruluşu) kurabileceği anlamına gelmekle kalmaz, aynı zamanda halihazırda varolan bir organizasyona/sivil toplum kuruluşuna, kuruluşun günlük faaliyetlerinde ve yönetiminde yer alan bir üye olarak katılma (ya da katılmama) hakkına da işaret eder. Bir kuruluşun çalışmalarında yer almak için, o kuruluşa üye olmakla ilgili hukuki bir zorunluluk olmamalıdır. Aynı zamanda, kuruluşların/STK'ların üye alımlarını belirli bir kategori ya da grupla sınırlandırmaları da engellenmemelidir. Buna bağlı olarak, kişilerin bir alanda, belirli bir sonuç elde etmek veya bir hedefe ulaşmak, ya da görüşlerini ifade etmek için katılabilecekleri, benzer amaçlarla kurulmuş kuruluşların sayısında da yasal bir sınırlama söz konusu olmamalıdır (Bir başka deyişle, kadın hakları konusuyla ilgili bir kuruluşun varlığı, kadın haklarıyla ilgili bir başka kuruluşun var olamayacağı anlamına gelmemelidir).

Bu özgürlük yalnızca bir yasal yapıyı, dernekleri kapsamaz; aynı zamanda vakıflar, siyasi partiler, dini kuruluşlar, işçi sendikaları, işveren sendikaları, kâr amacı gütmeyen şirketler ve diğer çeşitli örgütlü yapılar kurma ve bunlara katılmayı da bünyesinde barındırır.⁴

Kayıtlı STK'lar istedikleri alanda faaliyet göstermelidir ve sınırlamalar yalnızca uluslararası hukukun öngördüğü sınırlamalardır. STK'ların farklı alanlarda çalışmalarına ve insan haklarının korunması, ayrımcılığın önlenmesi vb. de dahil olmak üzere yasal olan tüm hedefler için faaliyet göstermelerine izin verilmelidir. Bir STK, anayasal düzende bir değişikliği bile destekleyebilir ancak : *"a) bunun yasal bir tutumla ve demokratik araçlar kullanılarak yapılması; ve b) istenilen değişikliğin kendisinin temel demokratik ilkelerle uyumlu olması şarttır."*⁵

Örgütlenme özgürlüğü, internet veya Facebook gibi farklı sosyal gruplar aracılığıyla örgütlenmeyi de kapsar. Buna bağlı olarak, grupların etkinlik düzenlemek ya da faaliyete girişmek üzere kullandıkları internet ya da belirli uygulamaları (Skype, Facebook vb.) engellemek, bu özgürlüğün ihlali olarak kabul edilir.⁶

2. Hukuki çerçeve hem gerçek hem de tüzel kişilerin, bir ayırım yapılmaksızın (yaş, milliyet, kanuni ehliyet, cinsiyet vb.) bu hakkı kullanmalarına izin verir.

Örgütlenme özgürlüğü yalnızca gerçek kişileri değil tüzel kişilikleri de (ör: şirketler) kapsar. Bu nedenle, ülkedeki mevzuat, işletmelerin veya diğer tüzel kişiliklerin dernekler, vakıflar, federasyonlar veya kâr amacı gütmeyen diğer sivil toplum kuruluşları kurmalarına veya bunlara katılmalarına izin vermelidir. Ayrıca, yukarıda da bahsedildiği gibi, cinsiyetine, milliyetine ve yaşına bakılmaksızın herkesin bir örgüte katılma (ya da katılmama) hakkı vardır. Hukuki ehliyet ve kanuni sorumluluk yaşı ile ilgili bazı koşullar söz konusu olması mümkünse de bu koşulların, kişilerin ilgili STK'ya üye olmak, katılmak veya yönetimde görev almak konusunda özgürce karar almalarına engel olmamalıdır.

⁴ Girişte bahsedildiği gibi, Matris ağırlıklı olarak hakkın işaret ettiği en yaygın yapı olan dernekler, vakıflar ve kâr amacı gütmeyen şirketler kurma özgürlüğüyle ilgili konulara değinmektedir. Uzmanlar diğer yapıların da (işveren dernekleri, işçi sendikaları gibi) varlığını kabul etmekte ve bu Matristeki bazı durumlar, bu diğer oluşumları da kapsamaktadır. (ör: politika geliştirmeye katılım).

⁵ Mataga, Zvonimir, The Right to Freedom of Association under the European Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, 10 Ekim 2006.

⁶ Maina Kiai, Barışçıl Toplanma ve Örgütlenme Özgürlüğü Hakkı Konusunda Özel Raportör, İnsan Hakları Konseyinin 20. Oturumundaki açıklaması.

Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesine göre, zihinsel engelliler ve psiko-sosyal rahatsızlığı bulunanlar da dahil olmak üzere engelli kişilerin siyasi ve sosyal yaşama katılma hakları vardır. Bu hak koşulsuzdur yani cinsiyet, engelin türü, engelin seviyesi ve engele bağlı hukuki durum (vesayet altında olmak) gibi konu dışı faktörlere bakılmaksızın herkes için geçerlidir⁷.

3. Kayıt yaptırmak zorunlu değildir; kuruluşların kayıt yaptırmaya karar verdikleri durumlar için açıkça belirlenen kayıt kuralları, kayıt ile başvuru işlemlerinin kolay, kısa sürede ve az masraflı bir şekilde yapılmasına olanak sağlar.

STK'ların kayıt yaptırmaları için hukuki bir zorunluluk olmamalıdır ve kayıt yaptırmaya kararı yalnızca kuruculara/üyelere bırakılmalıdır. Örgütlenen kişilerin, kayıtlı bir tüzel kişilik olarak onaylanmalarından önce faaliyetlerini gerçekleştirdikleri gerekçesiyle bir idari cezayla veya bir soruşturmayla karşı karşıya bırakılması, bu ilkenin ihlaline bir örnektir.

Kurucuların, kuruluşu kaydettirmeye karar vermeleri durumunda hukuki bir statü elde etmek için gerekli prosedür kanunda açıkça belirtilmiştir. Tüm hukuki koşulları yerine getiren kuruluşlara tüzel kişilik statüsü verilir.

Çok sayıda kurucu olması gerekliliği gibi zorlayıcı koşullar olmamalıdır (doğru uygulama 2-5 kurucudur). Kaydı yapan kuruluşun (mahkeme, bakanlık, merkezi kayıt kuruluşu vb.) aldığı ücretler, ilgili ülkenin yaşam standartlarıyla kıyaslandığında yüksek, kayıt başvurusundan caydırıcı nitelikte olmamalı ve herkesin ödeyebileceği meblağlar olmalıdır.

Kayıt onayı kısa sürede verilmeli (5-30 gün) ve sonuç, başvuru sahiplerine yazılı olarak bildirilmelidir. Olumsuz sonuçlanan kayıt başvuruları mahkeme ya da diğer bağımsız kuruluşlar aracılığıyla itiraza açık olmalıdır. Belirlenmiş olan süre içinde bir sonuç alınmadığı durumlarda, kuruluşun çalışmaya başlayabileceği ve diğer kamu kuruluşlarınca tanınacağı kabul edilmelidir (sonrasında SGK gibi bir başka kayıt işlemi gerekiyorsa, bu yeni kurum, kuruluşun kaydının yapılmış olduğunu ve yazılı bir kayıt evrakı gerekmediğini kabul eder).

4. Kanun, kuruluşlar arasında yurtiçi ve yurtdışı ağ kurulmasına, önbildirime gerek olmadan izin verir.

Örgütlenme özgürlüğü kuruluş ağlarını, kuruluşlar arası koalisyonları, federasyonları ve diğer türdeki birliktelikleri kapsar. Ülke dışındaki gruplarla iletişim mümkün olmalı ve sınırlamalar bulunmamalıdır. Bu kapsama, aynı zamanda internet üzerinden örgütlenme de dahildir. Kişiler/kuruluşlar arasındaki iletişimi kesmek teşebbüsüyle sosyal ağ girişimlerini engellemek, örgütlenme özgürlüğüyle ilgili izin verilen sınırlamalara uygun olmalıdır. Ağlara katılma veya yurtdışında örgütlenme hakkının sınırlandırılmasına bir örnek olarak STK'ların bu durumu kamu yetkililerine bildirmesi ya da bu konuda izin alması zorunluluğu ve aksi halde para cezası ile karşı karşıya kalacak olmaları verilebilir.

Uygulama:

1. Her gerçek veya tüzel kişi, internet üzerinden ya da bilfiil, vakıf veya diğer kâr amacı gütmeyen, sivil toplum kuruluşları kurabilir.

⁷ Zihinsel Engelliler Savunuculuk Merkezi yorumları (2013)

Uygulamada çok çeşitli sivil toplum kuruluşları bulunmaktadır; kadınlar ve sınırlı fiil ehliyeti olanlar ya da diğer dezavantajlı gruplar tarafından kurulan kuruluşlara örnekler mevcuttur. Şirketler, bireyler ya da diğer gruplar, dernekler, vakıflar, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar kurabilirler –bunun örnekleri vardır ve olmadığı hallerde, şirketlerin STK kurmadığı ya da kurucu ortak olmadığını dair şikayetler yoktur. Ayrıca bir bedel karşılığı olmaksızın kurucu ya da başkan olan birey, çalışan olarak kabul edilmez ve işsiz statüsünü veya işsizlik yardımlarını kaybetmez. Bunun yanısıra devlet, bir STK için çalışmayı, kişinin kamusal işlev yüklenmesi olarak değerlendirmez ve dolayısıyla kişi, kamu personeliyle aynı teftiş/inceleme tâbi tutulmaz.

İnternet uygulamalarının engellenmesi söz konusu değildir; Facebook grupları yasaklanmaz, kuruluşların internet siteleri ya da hesapları engellenmez ya da izinsiz ele geçirilmez, şifreleri çalınmaz, yazdıkları/paylaşımları değiştirilmez ve Skype veya benzeri sohbet araçları izlenmez. Gruplar veya bireyler, ortak faaliyetler yürütmek için internet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçlarını kullanırlar ve ne devletin sınırlamalarından, ne de moderatörlere (grupların resmi olmayan liderleri) ya da grup üyelerine rahatsız edilmesiyle ilgili şikayet söz konusu değildir.

2. Gerçek ve tüzel kişilere, kuruluşların kaydını yaptırmadıkları gerekçesiyle yaptırım uygulanmaz.

Uygulamada, kurucuların faaliyete başlamak için kuruluşlarını kaydettirmeleri koşulu yoktur ya da tüzel kişiliklerin kaydının yapılmaması gerekçesiyle idari cezalar uygulanmaz. Kayıt başvurularının mantıksız bir nedenle veya gerekçesiz reddi ya da böyle bir şikayet söz konusu değildir. Toplumda, kayıtlı olmayan kuruluşlar mevcuttur. İdeal bir uygulamada, kayıtsız kuruluşlar günlük hayatta vardır ve diğer STK'lar ile ve kamu kurumlarıyla işbirliği içerisindedirler.

3. Kayıt işlemleri hukuken belirlenmiş olan süreler dahilinde yapılabilir; resmi merciler başvuruları nesnel ve siyasi olmayan bir yaklaşımla değerlendirir.

Kayıt işlemlerinde siyasi etki olduğuna dair bildirim yapılmış vaka yoktur. Onay kararı, hukuki koşulların öznel yorumlarına değil, doğrudan hukuka dayalıdır. Kayıt için mevzuatta belirtilenlerin dışında ek evrak gerekmez.

4. Bireyler ve sivil toplum kuruluşları buldukları ülke içinde ve dışında ağlar ve koalisyonlar oluşturabilir ve halihazırdakilere dahil olabilirler.

Uygulama ağ kurma faaliyetleri açısından elverişlidir ve kuruluşlar arasında serbest ağların, hem yurtiçinde hem de yurtdışında örnekleri vardır. Kuruluşlar uluslararası şemsiye gruplarına veya federasyonlara katılabilir, çeşitli internet ve haberleşme teknolojisi araçlarını kullanarak ağlara dahil olabilir, faaliyetlerde yer alabilir (ziyaret etmek veya ağ üyelerini kendi ülkesine davet etmek ve üyeleri ulusal, bölgesel veya uluslararası seviyede örgütlemek suretiyle) ve hedeflerini tanıtabilirler. Ağlara kaydolmak kolaydır. Kuruluşlar, bir ağa katılmak istediklerinde belirli bir kamu kuruluşunu bilgilendirmek gibi, ağ kurma faaliyetlerini zorlaştırmak için tasarlanmış ağır bürokratik koşullarla karşı karşıya kalmazlar.

STANDART 2	GÖSTERGELER
<p>STK'lar, kendi iç yönetimleri ve etkinlikleri içinde, hukuki dayanağı olmayan devlet müdahalesi olmaksızın faaliyet gösterebilirler.</p>	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Hukuki çerçeve devletin, derneklerin, vakıfların ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşların iç işlerine müdahalesine karşı güvenceler sağlar. 2) Devlet üçüncü şahısların STK'ların iç işlerine müdahalesine karşı koruma sağlar. 3) Finansal raporlama (para aklamayla ilgili düzenlemeler dahil) ve muhasebe kurallarında, STK'ların kendine özgü doğasını dikkate alınır ve bunlar kuruluşun büyüklüğü ve faaliyet türü/alanı ile orantılıdır. 4) Hukuki koşulların ihlali durumundaki yaptırımlar, yürürlükteki mevzuata dayalı ve orantılılık ilkesine uygun olmalıdır. 5) Tasfiye ve fesih için kurallar ve sınırlamalar, uluslararası hukuk standartlarına uygundur ve keyfi kararları engelleyici objektif kriterlere dayalıdır. <p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Devletin, derneklerin, vakıfların ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşların iç işlerine müdahale vakası yoktur. 2) Ağır raporlama koşulları dayatan müdahaleci denetim uygulamaları yoktur. 3) Ender/uç durumlarda yaptırımlar uygulanır; bu yaptırımlar orantılı ve yargı denetimine tâbidir.

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Hukuki çerçeve devletin, derneklerin, vakıfların ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşların iç işlerine müdahalesine karşı güvenceler sağlar.

Devletin örgütlenme özgürlüğüne müdahalesi için çok az sayıda sebep vardır ve bunlar uluslararası hukukla belirlenmiştir. Avrupa ülkeleri için en belirgin olanı, sınırlamaların dayanağını belirleyen ve içtihatlar ışığında farklı yorumlar getiren Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve AİHM içtihatıdır. AİHM'e göre, örgütlenme özgürlüğü getirilen sınırlamalara ancak (1) hukuk tarafından belirlenmişse; (2) yasal bir hedef gözetiyorsa ve (3) demokratik bir toplumda ihtiyaç duyuluyorsa izin verilebilir.

2. maddenin bir açıklaması olarak, AİHM şu hedefleri yasal kabul eder: (1) ulusal güvenlik veya kamu güvenliği; (2) kargaşa ve suçun önlenmesi; (3) sağlık ve ahlakın korunması; ve (4) başkalarının özgürlükleri ve haklarının korunması.

STK'lar devletten bağımsızdır ve hukuk, STK'ların kendi iç yapılarını ve faaliyet prosedürlerini düzenleme haklarını güvence altına almalıdır. Örneğin hukukun, devletin STK'ların iç işlerinin yönetimine müdahale etmesine izin vermemesi gerekir. Bir kamu temsilcisinin, bir kuruluşun toplantılarına katılım zorunluluğu gibi koşullar bu göstergenin ihlali anlamına gelir. Benzer şekilde, devletin, yönetim kurulu üyelerinin atanmasına müdahale etmesine de hukuk tarafından izin verilmemelidir.

Hukuki çerçeve, STK'ların faaliyetlerini sürdürmek için devletten ön onay almalarını gerektirmemelidir. Kuruluşlar belirli alanlarda faaliyet göstermek istediğinde veya dezavantajlı grupların çıkarlarının

korunması gereken durumlarda (çocuklara verilen hizmetler), devlet bu kuruluşların, belirli kayıt/ruhsat süreçlerini yerine getirmesini talep edebilir. Ancak, bu durumlar mevzuatla açıkça belirlenmeli ve STK'lara, bu tür hizmetleri sağlayan diğer oluşumlarla kıyaslandığında, ayrımcılık yapılmamalıdır. (Konuyla ilgili daha fazla bilgi için aşağıda, alt bölüm 3.3'e bakınız.)

2. Devlet üçüncü şahısların STK'ların iç işlerine müdahalesine karşı koruma sağlar.

Devletlerin yalnızca, örgütlenme özgürlüğünü ihlal etmemek ve STK'ların faaliyetlerine engel olmamak gibi yapmaması gerekenleri kapsayan yükümlülükleri yoktur. Aynı zamanda, üçüncü şahıslar tarafından gerçekleştirilebilecek örgütlenme özgürlüğü ihlallerine engel olmak da dahil olmak üzere, örgütlenme özgürlüğünü korumak da devletin yükümlülüğüdür. Bu, devletin bu hakkı korumak üzere, kişileri, haklarının devlet ya da sivil kişilerce ihlal edilmesinden korumak için kolluk kuvvetlerinin tahsisi ve çözüm üretmeye vakıf bağımsız yargının varlığı gibi önlemler almış olmasını gerektirir.⁸ Buradan hareketle, belirli bir grubun faaliyetleri bir diğer grup tarafından engellenirse (örneğin Roman toplumu veya LGBT gruplar), hukuki çerçevenin, devletin bu kuruluşların faaliyetlerini koruyacağına dair güvence vermesi gerekir.

3. Finansal raporlama (para aklamayla ilgili düzenlemeler dahil) ve muhasebe kurallarında, STK'ların kendine özgü doğasını dikkate alınır ve bunlar kuruluşun büyüklüğü ve faaliyet türü/alanı ile orantılıdır.

STK'ların devlete yaptıkları raporlamalarıyla ilgili düzenlemeler, STK'ların yaptığı işin vasfına dayalı yaptıkları faaliyetlerle ilgili olmalıdır. Olması gereken, STK'lar için, işletmelerin raporlama şeklinden farklı olarak, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar için ayrı bir muhasebe ve raporlama düzenlemesi yapılmasıdır. Böylece, yetkililerin topladığı bilgiler, STK sektörüne gereksiz işler yüklemekten, sektörün tam olarak ne yaptığı hakkında daha net bir fikir ortaya koyar. Belirli bir eşğin altında kalan küçük kuruluşlardan daha basit bir raporlama istenmesi doğru bir uygulama olacaktır.

Para aklama düzenlemesi açısından STK'lar, işletmeler veya diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşlar gibi diğer kuruluşlara göre daha katı koşullara tâbi tutulmamalıdır. Terörle mücadele koşulları açısından, özel finansal raporlama veya özel tedbirler gerektiren ancak kuruluşların büyüklüğüyle orantılı olmayan ve STK'lara diğer oluşumlardan farklı davranan düzenlemeler, bu göstergenin ihlali anlamına gelir.

4. Hukuki koşulların ihlali durumundaki yaptırımlar, yürürlükteki mevzuata dayalı ve orantılılık ilkesine uygun olmalıdır.

STK'lara uygulanacak tüm yaptırımlar, hukuk tarafından belirlenmiş ve uygulamada olası yanlış yorumlamalara mahal vermeyecek şekilde açık olmalıdır. Aynı tür ihlallerde şirketlere uygulanacak yaptırımlarla kıyaslandığında, STK'lara uygulanacak yaptırımlar aynı ya da daha hafif olmalıdır. Maddi yaptırımlar söz konusuysa (para cezaları vb.), kuruluşun finansal durumu da göz önünde bulundurulmalıdır. Tüm yaptırımlar söz konusu ihlallerle orantılı olmalıdır. Sorumlulara uygulanacak yaptırımların istisnaları olmalı, yaptırımlar ancak kasti ve ciddi ihlallerde uygulanmalıdır. Mevzuat sorumlu kişilere, kuruluşun kendisinden daha yüksek para cezası öngörmemelidir.

⁸ World Movement for Democracy at the National Endowment for Democracy and ICNL, Defending Civil Society Report, 2nd edition, 2012

5. Tasfiye ve fesih için kurallar ve sınırlamalar, uluslararası hukuk standartlarına uygundur ve keyfi kararları engelleyici objektif kriterlere dayalıdır.

Mevzuat, STK'ların istedikleri zaman, en yetkili organın kararıyla kendilerini tasfiye etmelerine izin vermelidir. Kuruluşun tasfiyesini gerektirecek durumlar ve zorunlu fesih sebepleri (ör: kanun ve yönetmeliklerin ihlali durumları), mevzuatla açık ve somut bir şekilde belirlenmelidir. Fesih son çare olmalı ve itiraz hakkı verilmelidir. Doğru olan uygulama, fesih kararının mahkeme tarafından alınmış olmasıdır. Fesih yalnızca, öncelikli yaptırımların sonuç vermediği ve durumun düzeltilmesinin mümkün olmadığı durumlarda söz konusu olmalıdır. Bir kuruluşun yıllık raporunu zamanında teslim etmediği gerekçesiyle fesih, haksız feshedir. Bu önemli bir ihlal olarak değerlendirilse bile, kuruluşa para cezası ya da raporu sunması için bir fırsat verilmelidir. Ancak bunlara da uyulmaması durumunda fesih yaptırımı gündeme gelmelidir.

Uygulama:

1. Devletin, derneklerin, vakıfların ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşların iç işlerine müdahale vakası yoktur.

Uygulamaya bakıldığında, STK'lar bağımsız olarak faaliyet göstermektedir ve çalışmalarında, devlet tarafından tehdit edildikleri bir durum bildirilmemiştir. Tüzel kişiliklerin binalarına devlet tarafından izinsiz girilmesi ya da ofislere veya yönetim kurulu toplantılarına "sürpriz" ziyaretler/teftiş gibi örnekler yoktur. STK'ların yalnızca devlet kontrolündeki bankalarla çalışması ya da yalnızca devlet tarafından sağlanan hizmetlerden faydalanması gibi koşullar bu göstergelere uygun değildir. Özellikle hükümete eleştirel yaklaşan kuruluşlara karşı hiç bir müdahale yoktur. Bu tür eleştirel kuruluşları taciz edecek devlet teşebbüsü örnekleri olmamalıdır.

2. Ağır raporlama koşulları dayatan müdahaleci denetim uygulamaları yoktur.

Devlet müdahalesi, bir kuruluşa idari zorluk çıkarmak ve yaptırımlar uygulamak amacıyla o kuruluşun aşırı ölçüde denetime tâbi tutulması şeklinde ortaya çıkabilir. Özel amaçlı denetimler ve insan kaynakları yönetiminin aşırı kontrolü veya diğer idari önlemler bu duruma başka örnekler olarak verilebilir.

3. Ender/uç durumlarda yaptırımlar uygulanır; bu yaptırımlar orantılıdır ve yargı denetimine tâbidir.

Bir kuruluşa yaptırım uygulamak, kuruluşun faaliyetini engellemek değil, bir ihlalin düzeltilmesi amacını taşımalıdır. Yaptırımı uygularken, STK'ların durumuna ve ihlalin türüne dikkat edilmesi gerekir. Uygulamada, asgari ve azami cezalar arasında fark olduğunda cezalar, kuruluşun büyüklüğüne, ihlalin ağırlığına göre ve genelde yüksek olandan ziyade düşük olan cezayı uygulama eğilimi olduğunu göstermek üzere uygulanır. Kuruluşları feshetme ya da haklarını sınırlama kararları, yargı sürecinde, siyasi olmayan bir yaklaşımla alınır, kararlar açıklanır ve kuruluşların bu kararlara itiraz hakkı bulunur.

STANDART 3	GÖSTERGELER
STK'lar faaliyetlerine destek olmak amacıyla özgürce, çeşitli yerel ve yabancı kaynaklardan fon	Mevzuat: 1) Mevzuat STK'ların ekonomik faaliyetler yürütmesine izin verir. 2) STK'lar yabancı fonlardan yararlanabilirler. 3) STK'lar bireyler, şirketler ve diğer kaynaklardan ayrılan fonlardan yararlanabilirler.

arayışına girebilir ve bu fonlardan yararlanabilirler.	Uygulama: <ol style="list-style-type: none">1) Ekonomik faaliyetler yürüten STK'lar için mevzuat yürürlüğe konmalı ve bu STK'lar için yük teşkil etmemelidir.2) STK'ların yabancı fonlardan faydalanmasına sınırlama getirilmemelidir (ör: idari veya mali zorluk çıkarmak, ön onaylar veya belirli organlar aracılığıyla bu tür fonları sorgulamak/karşı çıkmak).3) Bireyler, şirketler ve diğer kaynaklardan kullanılan fonları almak kolaydır ve gereksiz masraf veya idari zorluk içermez.
---	--

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Mevzuat STK'ların ekonomik faaliyetler yürütmesine izin verir.

“Ekonomik faaliyetler” mal ve hizmetlerin satışı anlamına gelir ve “ticari” faaliyetler olarak isimlendirilir; sıklıkla veya devamlı olarak talep edilen mal ve hizmetlerin satışını gerektirir.⁹ Buna: hizmet bedelleri, satışlar, kiralama, yatırımlar ve ticari teşebbüsler dahil olabilir. Mevzuat STK'ların hem doğrudan (STK olarak) hem de dolaylı olarak (ticari bir şirketin hisselerine sahip olarak) ekonomik faaliyetlere katılmasına izin verir. Bu, STK'ların kendi hizmetlerini geliştirmek suretiyle gelir elde etmelerine, kendi hedef gruplarına daha iyi ulaşmalarına, gerçek ihtiyaçları karşılayacak hizmetler sunmalarına ve devletten bağımsız sabit bir gelir kaynağına sahip olmalarına izin verdiği için, uluslararası olarak önemli bir hak olarak kabul edilir.

Doğrudan ekonomik bir faaliyete katılmanın bazı sınırlamaları olabilir. Örneğin: ekonomik faaliyetin kuruluşun misyonuyla alakalı olması gerekebilir (engelliler için faaliyet gösteren bir kuruluş bu kişilere ulaşım hizmeti sağlayabilir ya da görme engelliler için kurulmuş bir kuruluş baston satabilir); ekonomik faaliyetin kâr amacı gütmeyen faaliyetlerle örtüşmesi gerekebilir veya kurallar, bütün gelirin kuruluşun amaçları doğrultusunda harcanmasını gerektirebilir. Net kârın, kurucular, üyeler, yöneticiler, temsilciler veya çalışanlar gibi kuruluşu kendi kazancı için kontrol altında tutabilecek pozisyonlarda olan kişilere dağıtılmasında sınırlama olmalıdır (net kârın dağıtılmasında yasak). Kamu yetkilileri, süreci kolaylaştırmak için ekonomik faaliyetlere katılımda rehberlik etmelidir.

2. STK'lar yabancı fonlardan yararlanabilirler.

Mevzuat STK'ların, kamuya ait veya özel, yabancı kaynaklardan fon alma imkanını sınırlamamalıdır. Bu tür fonlar için uygulanan işlemler, yerel kaynaklardan alınan fonlarınkine benzer olmalıdır. Yabancı yardımların kaydı (AB düzenlemesine tâbi olan iki taraflı bağışçılardan gelen fonlar hariç), hükümet tarafından ön onayı, yabancı fonların devlet denetiminde bir kurum ya da banka aracılığıyla alınması, bu göstergeyle örtüşmez.

3. STK'lar bireyler, şirketler ve diğer kaynaklardan ayrılan fonlardan yararlanabilirler.

Şahıslardan, şirketlerden, devletten, yerel yönetimlerden, vakıflar veya diğer kuruluşlardan, araçlardan vb. alınacak fonların tahsilini yasaklayacak hiç bir hukuki sınırlama yoktur. Bir başka deyişle, STK'lar bireyler ve şirketlerden para alabilmeli ve kamu hibe ihalelerine katılabilmeli, bağışçılar ya da devlet tarafından yapılan bağışları kabul edebilmeli veya hizmet ihalelerinde yer alabilmelidir.

⁹ Survey of the Treatment of Economic Activities of Non-Profit Organizations in Europe, ICNL, ECNL, MCIC, 2007

Uygulama:

1. Ekonomik faaliyetlerle meşgul olan STK'lar için yürürlükte olan bir mevzuat olmalıdır ve bu mevzuat STK'lar için yük teşkil etmemelidir.

STK'lar ekonomik faaliyetler yürütebilirler. Bu amaçla şirketler kurabilir veya faaliyete doğrudan katılabilirler. Kamu yetkilileri, bu hakkı sınırlayacak, uygulamaya dair düzenlemelerde bulunmazlar. STK'lar yalnızca, söz konusu alanda bir çalışmada yer alan herkes için geçerli olan her türlü ruhsat/kayıt işlemine veya diğer özel uygulamalara tâbi olurlar.

2. STK'ların yabancı fonlardan faydalanmasına sınırlama getirilmemelidir (ör: idari veya mali zorluk çıkarmak, ön onaylar veya belirli organlar aracılığıyla bu tür fonları sorgulamak/karşı çıkarmak).

STK'lar yabancı fonlardan yararlanabilir ve bunları bağışın yapıldığı herhangi bir amaç için kullanabilirler. Yabancı fonun tahsilinde kuruluşların fonu almasını engelleyen/zorlaştıran özel idari prosedürler yoktur. Yabancı fonlar için özel vergiler yoktur. KDV muafiyeti sağlanıyorsa, bu muafiyetten faydalanma prosedürü basit, gerçekleşmesi kolay ve külfetsizdir.

3. Bireyler, şirketler ve diğer kaynaklardan kullanılan fonları almak kolaydır ve gereksiz masraf veya idari zorluk çıkarmaz.

STK'lar farklı özel kaynaklardan, özgürce fon kabul edebilir ve fona ulaşmak için karmaşık prosedürlerle karşılaşmazlar.

Alt-bölüm 1.2: Diğer özgürlükler

Prensip 2: Toplanma ve ifade özgürlüğü herkes için güvence altındadır.

STANDART 1	GÖSTERGELER
STK temsilci ve üyeleri, bireysel olarak ya da kuruluşları aracılığıyla, barışçıl toplanma özgürlüğünü kullanabilirler.	Mevzuat: <ol style="list-style-type: none">1) Hukuki çerçeve uluslararası standartlara dayalıdır ve toplanma özgürlüğü hakkını ayırım gözetmeksizin herkes için sağlar.2) Mevzuat, kendiliğinden gelişen, önceden planlanmamış ve protesto toplantılarına izin verir ve sınırlamaz.3) Hakkın kullanılması yetkililerden önceden alınacak izne tâbi değildir. Ancak, önceden bildirim gerektiren durumlar olabilir.4) Hakla ilgili olarak, kamu otoritesi tarafından yapılan yasal herhangi bir engellemeye, toplantıyı düzenleyenler tarafından itiraz edilebilir. Uygulama: <ol style="list-style-type: none">1) Toplanma özgürlüğü engellenmez ve her türlü grup, hukuki şartlara uygun olarak, istediği yer ve zamanda toplanabilir.2) Engellemeler, her bir engellenmenin nedeni açıklanarak, toplantıyı düzenleyen kişiye itiraz hakkının güvencesi olarak vakit kaybetmeden yazılı olarak ulaştırılmak suretiyle gereçlendirilir.

	<p>3) Kendiliğinden gelişen, önceden planlanmamış ve protesto toplantıları gerçekleştirilebilir ve devlet grupların toplanma hakkını korur ve toplantıyı engellemek veya aksatmak isteyen kişilere karşı gerekli önlemleri alır.</p> <p>4) STK'ların (bireysel olarak veya kuruluşları aracılığıyla) toplanma özgürlüğünü önceden bildirmeden kullandıkları durumlar mevcuttur. Gereken durumlarda bildirim toplantıdan kısa bir süre önce yapılır ve toplantının gerçekleşmesini engellemez.</p> <p>5) Kolluk kuvvetleri tarafından toplantıyı düzenleyenlerin ya da katılımcıların, önlem amacıyla gözetim altına alınması dahil, hiç bir aşırı yetki/güç kullanımı söz konusu değildir.</p> <p>6) Medyanın toplantıya mümkün olan en yüksek şekilde erişimi vardır.</p>
--	--

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Hukuki çerçeve uluslararası standartlara dayalıdır ve toplanma özgürlüğü hakkını ayırım gözetmeksizin herkes için sağlar.

Barışçıl toplanma özgürlüğü, Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesinde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde, Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesinde ve diğer uluslararası ve bölgesel anlaşmalarda yüceltilen temel bir insan hakkıdır ve örgütlenme özgürlüğüyle ayrılmaz bir bütündür. Devletin barışçıl toplantılara olanak sağlamak ve bu toplantıların üçüncü kişilerin müdahalesine karşı korumak yükümlülüğü vardır –toplama özgürlüğü mümkün olduğu ölçüde engellemeler olmadan yaşanmalı, mevzuatla güvence altına alınmalı ve gereksiz düzenlemeler veya idari prosedürlerle engel olunmamalıdır.¹⁰ Mevzuat, toplanma özgürlüğünü, bireyler ve tüzel kişiler, uyruksuzlar, mülteciler, yabancılar, sığınmacılar, göçmenler ve diğer herkes için güvence altına almalıdır.

2. Mevzuat kendiliğinden gelişen, önceden planlanmamış ve protesto toplantılarına izin verir ve sınırlamaz.

Mevzuat, aynı zamanda ve aynı yerde (eşzamanlı) barışçıl toplantıların veya karşıt toplantıların (karşıt grupların toplanmaları) gerçekleşmesine izin vermelidir. Birden fazla grubun aynı yer ve aynı zamanda toplanmayı planlaması halinde, fizikî koşullar elverdiği sürece buna izin verilmelidir. Karşıt toplantılar durumunda mevzuat, devletin barışçıl toplantıya katılanları, böyle toplantıları engellemeyi veya dağıtmayı amaçlayan *provokatörler* ve karşıt göstericiler de dahil olmak üzere, kişilerden veya gruplardan koruyacak önlemleri alma sorumluluğunu içermelidir.

3. Hakkın kullanılması yetkililerden önceden alınacak izne tâbi değildir. Ancak, önceden bildirimde bulunmayı gerektiren durumlar olabilir.

Toplantı düzenlemek mevzuatta karine olmalıdır. Toplanma özgürlüğünü kullanmak isteyenler için izin alma zorunluluğu olmamalıdır. Böyle bir koşul varsa, izinden (toplantının yapılabilmesi için izin isteme) ziyade bildirimde bulunma şartı şeklinde kolaylaştırılmalıdır (Toplantının yapılacağına haber verilmesi). Böyle bir izin alınmadan etkinliğin duyurusunun yapılması konusunda hiç bir kısıtlama

¹⁰ OSCE/OIDHR-Venice Commission Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly, 2nd edition, 2010

getirilmemelidir. Bildirimde bulunma koşulu, devletin kamu düzenini, kamu güvenliğini ve diğer kişi ve grupların hak ve özgürlüklerini koruma göreviyle gerekçelendirilebilir.

4. Hakla ilgili olarak, kamu otoritesi tarafından yapılan yasal herhangi bir engellemeye, toplantıyı düzenleyenler tarafından itiraz edilebilir.

Mevzuat, toplantıları kısıtlayacak kararlara itiraz hakkını güvence altına almalıdır.

Uygulama:

1. Toplanma özgürlüğü engellenmez ve her türlü grup, hukuki şartlara uygun olarak, istediği yer ve zamanda toplanabilir.

STK'ların (bireysel olarak veya kuruluş aracılığıyla) önceden izin almadan toplanma özgürlüğünü kullandığı durumlar mevcuttur. Bildirim gerektiği hallerde, toplantıdan kısa bir süre içinde bildirimde bulunulur ve alınan yanıt, toplantının düzenlenmesini engellemez. Toplantıların engellenmesiyle ilgili herhangi bir şikayet yoktur, grupların izin alması zorunlu değildir ve toplantı sırasında polisin böyle bir izni sorgulaması da söz konusu değildir. Her türlü kısıtlama, mevzuatla belirlenen durumlara uygundur. Gruplar diledikleri herhangi bir alanda toplanabilir. Devletin düzenlenecek toplantıya engel olmak amacıyla, bir yeri kasten kapatması/ başka bir amaca tahsis etmesi bu hakkın ihlalidir. Genel bir kural olarak toplantılar, hedef kitlenin "görebileceği ve duyabileceği" şekilde düzenlenmelidir.

2. Engellemeler, her bir engellemenin nedeni açıklanarak, toplantıyı düzenleyen kişiye itiraz hakkının güvencesi olarak vakit kaybetmeden yazılı olarak ulaştırılmak suretiyle gerekçelendirilir.

Yetkili makamlar, toplantılarla ilgili herhangi bir engelleme için, kısa süre içinde, ayrıntılı ve nesnel yazılı açıklamada bulunurlar. Nedensiz red yanıtı ya da idari yetkililerin kısa sürede cevap vermemesi, toplanma özgürlüğünün aşırı ölçüde engellenmesi olarak değerlendirilir. "*Kısa sürede cevap verilmemişse mevzuat, toplantıyı düzenleyenlerin bildirim şartlarına göre davranacağını kabul eder.*"¹¹ Yetkililerin bu hakkı engellemesi halinde itiraz yolu açıktır.

3. Kendiliğinden gelişen, önceden planlanmamış ve protesto toplantıları yapılabilir ve devlet grupların toplanma hakkını korur ve toplantıyı engellemek veya aksatmak isteyen kişilere karşı gerekli önlemleri alır.

Devlet, kendiliğinden gelişen toplantı ve gösterilere, yetkililere önceden bilgi verme zorunluluğunu konu ederek müdahale etmez. Önceden planlanmamış ve karşıt toplantılar yapılabilir ve emniyet yetkilileri, toplantının hedef kitlenin göreceği ve duyacağı bir yerde yapılması gerekliliğini kabul ederek, barışçıl protestocuları korumak için gerekli kontrolü yaparlar. Toplantılar genel olarak, karşıt toplantı ihtimali nedeniyle yasaklanmaz, bunun yerine grupları birbirinden ayırmak, olası şiddeti ve kamu düzeninin bozulmasını önlemek amacıyla koruyucu yöntemler kullanılır.

4. STK'ların (bireysel olarak veya kuruluşları aracılığıyla) toplanma özgürlüğünü önceden bildirimde bulunmadan kullandıkları durumlar mevcuttur. Gereken durumlarda bildirim toplantıdan kısa bir süre önce yapılır ve alınan yanıt, toplantının gerçekleşmesini engellemez.

¹¹ World Movement for Democracy at the National Endowment for Democracy and ICNL, Defending Civil Society Report, 2nd edition, 2012

STK'lar veya bireyler toplantılar düzenler ve bunlar, yetkili mercilerden önceden izin alınmamış olması nedeniyle dağıtılmaz. Kendiliğinden gelişen toplantılarda, önceden izin alınmamış olması barışçıl toplantıları dağıtmak için gerekçe olarak kullanılamaz.

5. Kanun uygulayıcı kurumlar tarafından, toplantıyı düzenleyenlerin ya da katılımcıların, önlem amacıyla gözaltına alınması dahil, hiç bir aşırı yetki/güç kullanımı söz konusu değildir.

Barışçıl toplantıların katılımcıları gözaltına alınmaz. Toplantıyı düzenleyenlerin veya kimliği açısından şüpheli olmayan protestocuların, toplantının gerçekleşmesini önlemek amacıyla gözaltına alınması söz konusu değildir. Emniyet görevlileri ne katılımcılara karşı güç kullanırlar ne de barışçıl toplantıları dağıtmak için benzeri yöntemlere başvururlar. Bu gibi durumlarda orantısız güç kullanımına dair herhangi bir şikayet yoktur.

6. Medyanın toplantıya mümkün olan en yüksek şekilde erişimi vardır.

Her toplantının temel amacı hedef kitleye bir mesaj iletmek olduğundan, medyanın toplantıya erişimi güvence altında olmalıdır.

STANDART 2	GÖSTERGELER
STK temsilcileri, bireysel olarak veya kuruluşları aracılığıyla ifade özgürlüğünden yararlanabilirler.	Mevzuat: <ol style="list-style-type: none">1) Hukuki çerçeve, herkes için ifade özgürlüğü sağlar.2) Nefret söyleminin engellenmesi gibi, mevzuatla düzenlenen engellemeler, açık bir biçimde belirlenmiştir ve uluslararası hukuk ve standartlarla uyum içindedir.3) Hakaret, ceza hukukunun değil, Kabahatler Kanununun konusudur. Uygulama: <ol style="list-style-type: none">1) Özellikle insan hakları ve izleme kuruluşlarından olan STK temsilcileri, destekledikleri ve eleştirdikleri konularda ifade özgürlüğü haklarını kullanırlar.2) Herkes için geçerli olan ifade özgürlüğünün engellenmesi söz konusu değildir.3) STK temsilcileri de dahil olmak üzere bireylerin, kamuya açık ya da özel toplantılarda eleştirel konuşmaları nedeniyle soruşturmayla maruz kaldığı durumlar yoktur.4) Kamuya açık ya da özel toplantılarda yapılan eleştirel konuşmalar nedeniyle yaptırım uygulanmaz.

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Hukuki çerçeve, herkes için ifade özgürlüğü sağlar.

İfade özgürlüğü, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (ECHR) ve AB Temel Haklar Bildirgesi de dahil olmak üzere çeşitli uluslararası belgelerle düzenlenmiş temel bir özgürlüktür. Bu, bireyler ve STK'lar için

önemli bir özgürlüktür. Yalnızca özgürce fikir beyan etmeye değil, aynı zamanda savunuculuk faaliyetlerinde yer almaya da izin verdiği için, özellikle insan hakları ve demokrasi konusunun teşviki için faaliyet gösteren STK'larla ilişkilidir. Hukuki çerçeve bu hakkı herkes için güvence altına almalıdır. İnternet aracılığıyla da dahil olmak üzere, bilgi edinme ve ifade özgürlüğünü engellemek için hiç bir yasal girişim yoktur.

2. Nefret söyleminin engellenmesi gibi, mevzuatla düzenlenen engellemeler, açık bir biçimde belirlenmiştir ve uluslararası hukuk ve standartlarla uyum içindedir.

İfade özgürlüğüne getirilecek herhangi bir engel mevzuat tarafından düzenlenmiş, geçerli ve gerekli olmalıdır. Varolan mevzuat hakkında çeşitli uzmanlar tarafından yorum yapılması, mevzuatın uluslararası standartlara uygun olduğunu onaylayan bir gösterge olabilir. Engellenmesi gereken bazı ihlaller: Mevzuat, kamuoyuna açık konuşma ya da sunum yapmak için izin alınması koşulunu getirmemeli ve kuruluşların yayınlarının önceden onaylanmış olması gerekmemelidir. Mevzuatta, nesnel olmayan yorumlara sebebiyet verecek genel ve anlaşılması güç ifadeler bulunmamalıdır. İfade özgürlüğü hakkı ihlal edildiğinde mahkemeler, davayı üstlenerek ve zamanında karara bağlayarak bu özgürlüğü korurlar.

3. Hakaret, ceza hukukunun değil, Kabahatler Kanununun konusudur.

Ceza kanunu hakaret "suçunu" düzenlemez. Matrisin amacı için, bu göstergenin, STK'ları ve üyelerini ifade özgürlüklerini kullanmaları açısından etkilediği ölçüde dikkate alınmalıdır.

Uygulama:

1. Özellikle insan hakları ve izleme kuruluşlarından olan STK temsilcileri, destekledikleri ve eleştirdikleri konularda ifade özgürlüğü haklarını kullanırlar.

İnsan hakları ve izleme kuruluşlarının, vizyonları doğrultusunda kamu politikalarını etkilemek amacıyla faaliyet gösterme, yayın yapma ve eleştirme özgürlüklerini kesintisiz olarak kullandıkları, durumlar mevcuttur. Bu tür STK'ların iletişim araçları (internet siteleri, e-postalar, Facebook sayfaları) engellenmez veya bunlara izinsiz giriş yapılmaz.

2. Herkes için geçerli olan ifade özgürlüğünün engellenmesi söz konusu değildir.

Gruplar, kuruluşlar, medya ya da bireyler tarafından, düşünce veya görüşlerini, yasal sınırlamalar içinde ifade etme konusunda haksız şekilde engellendiklerine dair şikayetler söz konusu değildir.

3. STK temsilcileri de dahil olmak üzere bireylerin, kamuya açık ya da özel toplantılarda eleştirel konuşmaları nedeniyle soruşturmaya maruz kaldığı durumlar yoktur.

Grupların, kuruluşların ya da bireylerin tehdit edildiğine, soruşturmaya maruz bırakıldığına veya güvenlikleri açısından korku içinde olduklarına dair şikayetler, medya raporları veya ulusal ya da uluslararası kuruluşlar tarafından hazırlanan raporlar yoktur.

4. Kamuya açık ya da özel toplantılarda yapılan eleştirel konuşmalar nedeniyle yaptırım uygulanmaz.

Hakaret davalarında mahkemeler yetkilidir. Eleştirel konuşma için verilmiş hapis cezası yoktur. Bu tür davalarda karara bağlanan tazminat miktarları makuldür.

STANDART 3	GÖSTERGELER
<p>Sivil toplum temsilcilerinin, bireysel olarak veya kuruluşları aracılığıyla, her türlü medya yoluyla, güvenli şekilde bilgi edinme ve paylaşma hakkı vardır.</p>	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Hukuki çerçeve, internet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçları da dahil olmak üzere, her türlü bilgi kaynağı aracılığıyla iletişim ve bu kaynaklara erişim olanağı sağlar. Yasal engellemeler mevcutsa bunlar istisnai, az sayıda ve uluslararası insan hakları hukukuna dayalıdır. 2) Hukuki çerçeve, internet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçları da dahil olmak üzere iletişim kanallarının gereksiz izlenmesini ve kullanıcılara ait bilgilerin yetkililer tarafından alınmasını yasaklar. <p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Uygulamada , internet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçları da dahil olmak üzere, hiç bir bilgi kaynağına erişimde engelleme söz konusu değildir. 2) İnternet erişimi yaygın ve ucuz maliyetlidir. 3) İnternet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçları da dahil olmak üzere iletişim kanallarının gereksiz izlenmesi ve kullanıcılara ait bilgilerin yetkililer tarafından alınması gibi bir uygulama ya da bildirilmiş böyle bir durum yoktur. 4) Sosyal ağ gruplarının üyelerinin polisten kötü muamele görmesi söz konusu değildir.

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Hukuki çerçeve, internet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçları da dahil olmak üzere, her türlü bilgi kaynağı aracılığıyla iletişim ve bu kaynaklara erişim olanağı sağlar. Yasal engellemeler mevcutsa bunlar istisnai, az sayıda ve uluslararası insan hakları hukukuna dayalıdır.

Mevzuat, internet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçlarının ülkede nasıl kullanılacağına dair herhangi bir yasak veya daha geniş kapsamlı uluslararası standartlarda tanımlanmış düzenlemelerin ötesinde bir engelleme içermemelidir. İnternet üzerinden ifade edilen görüşlerin ceza hukuku kapsamına alınması; yasadışı kabul edilen içeriğin filtrelenmesi ya da engellenmesi konusunda eksiği olan aracı kurumlara sorumluluk yükleyen mevzuat; internet kafelerin internet kullanıcılarının bilgisini/fotoğraflarını alma koşulu; Facebook, Skype, YouTube, Twitter veya diğer bilişim ve haberleşme araçlarının kullanımına dair yasaklar, uluslararası olarak, bu hakkın engellenmesinde uygulanan yasal düzenlemelerdir.

2. Hukuki çerçeve, internet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçları da dahil olmak üzere iletişim kanallarının gereksiz izlenmesini ve kullanıcılara ait bilgilerin yetkililer tarafından alınmasını yasaklar.

Hukuki çerçeve (ceza yasasında veya haberleşme, bilişim ve haberleşme teknolojisi araçlarını düzenlemek için uyarlanan diğer düzenlemeler) iletişim kanallarının yasadışı olarak izlenmesine ve kullanıcıların bilgilerinin alınmasına karşı belirli güvenceler içermelidir.

Uygulama:

1. Uygulamada, internet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçları da dahil olmak üzere, hiç bir bilgi kaynağına erişimde engelleme söz konusu değildir.

Kuruluşun internet sitesi, sosyal medya hesapları gibi sitelerinin engellenmesi veya filtrelenmesi gibi teknik önlemler, bu hakla ilgili engellemelere dahildir. Uygulamada, bu tür durumlarla ilgili herhangi bir şikayet yoktur.

2. İnternet erişimi yaygın ve ucuz maliyetlidir.

İnternet erişimi ucuz ve teknik olarak herkes için mümkün olmalıdır. Devlet, kamuya açık ve diğer yerlerde, tüm vatandaşların kullanması amacıyla, ücretsiz internet/ kablosuz erişim sağlanmasını teşvik eder ve destekler. Kamuya açık internet erişim noktalarında, kullanıcıların kimliklerinin alınması ve bilgilerinin kaydının tutulmasını gerektiren düzenlemeler yoktur. Bu gösterge geniş kapsamlı ve genel olmakla birlikte, STK'ların faaliyet gösterdikleri ve internet/bilişim ve haberleşme teknolojisi araçlarına erişimlerinin bulunduğu koşulların etraflıca teyidi açısından önemlidir.

3. İnternet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçları da dahil olmak üzere iletişim kanallarının gereksiz izlenmesi ve kullanıcılara ait bilgilerin yetkililer tarafından alınması gibi bir uygulama ya da bildirilmiş böyle bir durum yoktur.

Uluslararası standartlarla uyumlu, mevzuata dayanan mahkeme izni olmaksızın, gereksiz izleme ve kullanıcıların bilgileri ya da iletişim trafiğinin verilerinin alınması hakkında hiç bir şikayet, medya raporu veya açılmış bir dava yoktur.

4. Sosyal ağ gruplarının üyelerinin polisten kötü muamele görmesi söz konusu değildir.

İnternet üzerinden, sosyal ağlar aracılığıyla (Facebook gibi) gruplar kurulmasının örnekleri mevcuttur. Bir sosyal ağ grubuna üye oldukları için bireylere soruşturma açılması, bu kişilerin fişlenmesi ve sosyal ağ gruplarının üyelerinin e-postalarının engellenmesi söz konusu değildir.

Bölüm 2: STK'ların Finansal Kapasitesi ve Sürdürülebilirliği için Çerçeve

Alt-bölüm 2.1: STK'lar ve bağışçılar için vergisel/mali uygulamalar

Prensip 3: STK'lar ve bağışçılar teşvik edici vergi uygulamalarından yararlanırlar.

STANDART 1	GÖSTERGELER
STK'ların farklı gelirleri için vergi avantajları mevcuttur.	Mevzuat: 1) Mevzuat, STK'ların kâr amacı gütmeyen faaliyetlerini destekleyen tüm hibe ve bağışlar için vergi muafiyeti sağlar. 2) Mevzuat, STK'ların ekonomik faaliyetleri için vergi avantajları sağlar. 3) Mevzuat, STK'ların pasif yatırımları için vergi avantajları sağlar. 4) Mevzuat, ana varlık oluşturmaya izin verir ve ana varlıklar için vergi avantajları sağlar. Uygulama:

	<ol style="list-style-type: none">1) Bildirilen hibeler/bağışlar doğrudan ya da dolaylı (gizli) vergiye tâbi değildir.2) STK'ların ekonomik faaliyetleri için vergi avantajları sağlanır ve bu STK'ların faaliyetini destekler.3) Pasif yatırımlar STK'lar tarafından değerlendirilir ve bu nedenle hiç bir yaptırım uygulanmaz.4) Ana varlıklar prosedüre bağlı büyük zorluklar çıkmadan oluşturulur ve idari yükler veya yüksek maliyet olmaksızın özgürce işletilir.
--	--

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Mevzuat, STK'ların kâr amacı gütmeyen faaliyetlerini destekleyen tüm hibe ve bağışlar için vergi muafiyeti sağlar.

STK'ların, özel veya kurumsal bağışlar, hibeler ve üyelik aidatları gibi kâr amacı gütmeyen, geleneksel kaynaklarından elde edilen gelirler, gelir vergisine ya da kurumlar vergisine tâbi değildir. Vergi kanunları, bu tür kaynaklardan elde edilen gelirler için, mutlak vergi muafiyeti içermelidir.

2. Mevzuat, STK'ların ekonomik faaliyetleri için vergi avantajları sağlar.

Doğru uygulamada, ekonomik faaliyetlerden elde edilen gelirler vergiden muaf tutulmalıdır. Mevzuat tam vergi muafiyetini, tüm STK'lar için ya da kamu yararına faaliyet yürüten kuruluşlar için (veya özel olarak kamu yararı/vakıf statüsü almış kuruluşlar için) sağlamalıdır. Tam vergi muafiyeti olmaması durumunda mevzuat, ekonomik faaliyetlerin gelirlerini daha düşük bir orandan vergilendirmeli veya belirli bir meblağın altı için vergi muafiyeti sağlamalıdır. STK'lara ait mülklerin kira gelirleri de ekonomik faaliyet geliri olarak değerlendirilebilir.

3. Mevzuat, STK'ların pasif yatırımları için vergi avantajları sağlar.

Bir kuruluşun gelirlerini artırmak amacıyla varlıklarını yatırıma yönlendirmesi, pasif yatırım olarak değerlendirilir. Pasiftir çünkü (yatırım şirketleriyle kıyaslandığında) kuruluşun ana hedefi değildir ancak kuruluşun bazı varlıkları mevcutsa, en doğrusu, bunları dikkatlice ve doğru değerlendirmektir. Bu tür yatırımlar, genellikle kuruluşun uzun vadede sürdürülebilirliğine ve çalışmalarında istikrara yardımcı olmayı amaçlar. Pasif yatırım, banka mevduat gelirlerini, kambiyo gelirlerini, kâr paylarını, kuruluşun hisselerinin satışları vb. gelirleri kapsar. Banka mevduat faizlerinin ve sahip olunan bir şirketin (ya da hisselerinin) kâr paylarının vergiden muaf tutulması en temel muafiyetlerdendir.

4. Mevzuat, ana varlık oluşturmaya izin verir ve ana varlıklar için vergi avantajları sağlar.

Ana varlık, bir kuruluşun, gelirleri yalnızca kuruluşun ve programının devamını sağlamak için kullanılabilen, yatırıma yönlendirilmiş sermayesi/varlıklarıdır. "Böyle bir ana varlığı kim oluşturabilir?", "Ana varlığı kim yönetir?", "Yatırıma yönlendirilmesi için şartlar nelerdir?" ve "Ana varlığın ve gelirlerinin harcanmasındaki şartlar nelerdir?" gibi konular ana varlıkla ilgili temel konulardır.

STK'ların, belirli şartlar altında, varlıklarını yatırıma yönlendirmesi mümkün olmalıdır. Klasik ana varlık oluşturmada, varlıkların nerede, ne şekilde değerlendirileceği konusunda kısıtlamalar olabilir (kuruluşun

istikrarını güvence altına almak amacıyla). Ana varlığın harcanmasında, kuruluşun yıllık harcamasının, ana varlığının bir yüzdesi olması şartı veya ana varlık gelirlerinin yalnızca idari masrafları karşılamaması şartı gibi bazı sınırlamalar söz konusu olabilir. Ana varlığın harcanmasında hukuki olarak sınırlamalar konup konmadığı ya da ne tür sınırlamalar getirildiği, ana varlık oluşturmada mevzuat teşviğinin değerlendirilmesi açısından çok önemlidir.

Ana varlıklar için teşvikler genellikle iki şekildedir: Yatırıma yönlendirilmiş ana varlığın getirisi için teşvik (pasif yatırım teşviklerine benzer) ve bağışçıların, ana varlık oluşturmada hatırı sayılır meblağlar bağışlamalarına teşvik. 1 milyon Avronun üzerindeki bağışların muhasebeleştirilmesi ve 10 yıllık bir süre için gelirden düşülmesi, ana varlığa katkıda bulunacak bir bağışçının menfaatine örnektir.

Uygulama:

1. Bildirilen hibeler/bağışlar doğrudan ya da dolaylı (gizli) vergiye tâbi değildir.

Ödenmesi gereken her türlü gizli ücret (kuruluşun merkezinin bulunduğu yerde yetkililere) veya bağışın alınması sürecinde bankaya ödenen ücretler, bağışlara uygulanan dolaylı vergilerin kapsamına girebilir. Sabit bir banka hizmet bedeli, bağışa göre oransal alınan bir bedel olmadığı sürece, bu kapsama girmez.

2. STK'ların ekonomik faaliyetleri için vergi avantajları sağlanır ve bu STK'ların faaliyetini destekler.

Ekonomik faaliyetler için vergi avantajlarından yararlanma prosedürü basit olmalıdır. Vergi avantajından faydalanmak için yerine getirilmesi gereken çok sayıda koşul olması, STK için uygulamada sorun yaratır. Çok sayıda evrak istenmesi halinde, karmaşık idari prosedürler açısından, STK'ların vergi avantajından yararlanması zorlaşabilir. Yalnızca az sayıda kuruluşun vergi avantajlarından yararlanması, vergi avantajlarının kolaylık sağlamaktan ziyade, caydırıcı olduğunun bir göstergesidir.

3. Pasif yatırımlar STK'lar tarafından kullanılır ve bu nedenle hiç bir yaptırım uygulanmaz.

Pasif yatırımlar, maliye tarafından bir kavram olarak kabul edilir ve uygulamada STK'ların ekonomik faaliyetlerinden ayrılır.

4. Ana varlıklar prosedüre bağlı büyük zorluklar çıkmadan oluşturulur ve idari yükler veya yüksek maliyet olmaksızın özgürce işletilir.

Halihazırda ana varlığını işleten kuruluşlar vardır. Ana varlıklardan elde edilen gelir, kuruluşun faaliyetlerinin büyük bölümünü karşılamaya yeterlidir. Ayrıca, ana varlık oluşturma ya da işletme prosedürleri hakkında herhangi bir şikayet veya bildirilmiş durum söz konusu değildir.

STANDART 2	GÖSTERGELER
Bireysel ve kurumsal bağışlar teşvikler için sağlanır.	Mevzuat: 1) Mevzuat, STK'lara yapılacak bireysel veya kurumsal bağışlar için vergi indirimleri sağlar. 2) Vergi indirimine tâbi bağış almak için net koşullar vardır ve bunlar çeşitli kamu yararına faaliyetleri içerir. 3) Kurumsal sosyal sorumlulukla ilgili kamu politikaları STK'ların ihtiyaçlarını göz önüne alır ve programlarına dahil eder.

	Uygulama: 1) Bireysel ve kurumsal bağışlarla ilgili vergi indirimini almak için işlevsel bir prosedür mevcuttur. 2) STK'lar kurumsal sosyal sorumluluğun desteklenmesi konusunda devletin ortaklarıdır. 3) İnsan hakları ve izleme kuruluşları da dahil, kamu yararı açısından temel alanlarda faaliyet gösteren STK'lar vergi indirimine tâbi bağışlardan yararlanabilirler.
--	---

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Mevzuat, STK'lara yapılacak bireysel veya kurumsal bağışlar için vergi indirimleri sağlar.

Hem bireysel hem de kurumsal bağışçılar, yaptıkları bağışlar için vergi muafiyetinden yararlanmalıdırlar. Muafiyetler genellikle matrahtan düşme/gider gösterme şeklinde, yani üzerinden kurumlar/gelir vergisi alınan vergi matrahının düşürülmesi şeklinde sağlanır (Örneğin, geliriniz 1000 Avroya ve 100 Avroluk bir bağış yaptıysanız, vergi, aradaki fark olan 900 Avro üzerinden hesaplanır).

Vergi avantajının daha nadir bir uygulaması da vergi indirimidir. Vergi indirimleri, bağışçının yaptığı bağış miktarının bir kısmını, ödenecek vergiden düşmesine, yani ödenecek vergi meblağını azaltmasına izin verir.

Vergiden düşülebilir bağışların meblağıyla ilgili gelire, kâra ya da ciroya bağlı olarak bir sınırlama olabilir (şirketler için).

Ayrıca, vergi avantajından kimlerin yararlandığına bağlı olarak –tüm STK bağışçıları veya yalnızca daha küçük bir kesimin (kamu yararına faaliyet gösteren kuruluşlar ya da yalnızca belirli alanlarda faaliyet gösteren kuruluşlar) bağışçıları- bazı farklılıklar olabileceğini gözönüne almak önemlidir.

Avantajlar yalnızca iş akdiyle çalışan kişiler için değil, aynı zamanda kira geliri ya da diğer bağımsız faaliyetleri olan kişiler için de geçerlidir (ör: besteciler, yazarlar, kendi işinde çalışan kişiler).

2. Vergi indirimine tâbi bağış almak için açık koşullar vardır ve bunlar çeşitli kamu yararına faaliyetleri içerir.

Bağışlar için vergi avantajları çoğunlukla, ya genellikle kamu yararına olduğu kabul edilen faaliyetler için (ör: sosyal alanda, sağlık ve eğitim alanlarında faaliyetler, insan haklarının korunması vb.) ya da belirli bir vergi avantajından yararlanma hakkı olan kuruluşlar (ör: kamu yararı statüsü) için sağlanır. Mevzuatın faaliyetleri listelediği durumlarda, çok çeşitli alanlar gözönüne alınmalı ve liste insan hakları ve demokrasi alanını da kapsamalıdır. Mevzuat, vergi avantajı başvurularında bürokratik açıdan zor prosedürler ve birden fazla kamu kurumunun dahil olacağı ve/veya onayını gerektirecek süreçler gerektirmemelidir. Prosedürün gerektirdiği koşullar basit olmalı, bağışçılar vergi avantajı taleplerinin haklılığını ortaya koymak için bürokratik açıdan zor prosedürlerle karşı karşıya bırakılmamalıdır. Vergi avantajları tam anlamıyla uygulanabilir olmalı, bağışçı ve yararlanıcı, bağışın vergi avantajından faydalanmaya uygun olup olmadığından, bağış taahhüdü yapılmadan önce hukuken emin olmalıdır. Bağışçılar, bağışın kamu yararına fiili kullanımından sorumlu tutulmazlar (yolsuzluk durumları hariç).

3. Kurumsal sosyal sorumlulukla ilgili kamu politikaları STK'ların ihtiyaçlarını göz önüne alır ve programlarına dahil eder.

Kurumsal sosyal sorumlulukla ilgili her tür strateji veya politika belgesinde, STK'lar en önemli ortak ve hak sahibi olarak değerlendirilir ve ihtiyaçlarına değinilir.

Uygulama:

1. Bireysel ve kurumsal bağışlarla ilgili vergi indirimi almak için işlevsel bir prosedür mevcuttur.

Bağışlar için vergi avantajlarından yararlanma prosedürü karmaşık değildir ve gerekli evrakın alınması kolaydır. Yıllık vergi bildiriminde bulunmayan kişiler için, vergi avantajlarından işverenleri aracılığıyla ya da başka bir şekilde yararlanma olasılığı vardır. Eğer bir kaç sene zarfında yapılmış bir bağışı vergiden düşme imkanı söz konusuysa, bu doğru bir şekilde vergi bildirimine eklenir. Veriler, bağışlarla ilgili vergi indirimi hakkının kullanıldığını göstermektedir (İnsanların bürokrasiyle uğraşmak istememeleri ve karmaşık prosedürler yüzünden, vergi avantajından yararlanmak için gerekli olan evrakı sunmamaları, olumsuz bir işaret olurdu).

2. STK'lar kurumsal sosyal sorumluluğun desteklenmesi konusunda devletin ortaklarıdır.

Kurumsal sosyal sorumluluk alanındaki tüm politika belgeleri, STK'ların işbirliğiyle hazırlanır ve uygulanır. Uygulamada, sivil toplum sektörü için kurumsal sosyal sorumluluğu destekleyen ortaklık örnekleri ve girişimleri mevcuttur.

3. İnsan hakları ve izleme kuruluşları da dahil, kamu yararı açısından temel alanlarda faaliyet gösteren STK'lar vergi indirimine tâbi bağışlardan yararlanabilirler.

Vergi indirimine tâbi bağışlar alabilen STK'lara uygulanan belirli kısıtlamalar olduğu durumlarda, insan hakları kuruluşları, sağlık, sosyal hizmetler ve eğitim alanlarında faaliyet gösteren kuruluşlar vb. gibi kamu yararına faaliyet gösteren en tipik kuruluşlar, bu kapsama girer. Vergi indirimine tâbi bağışlar alabilen, STK olmayan kuruluşlar da olabilir (ör: hastaneler, galeriler, müzeler) ve bunların yararlanacağı vergi avantajları da STK bağışçılarıinkilerle aynıdır.

Alt-bölüm 2.2: Kamu desteği

Prensip 4: STK'lara kamu desteği şeffaf bir şekilde sağlanır ve sorumlu bir şekilde harcanır.

STANDART 1	GÖSTERGELER
STK'ların kurumsal gelişimi, proje desteği, AB'nin ortak yatırımları ve diğer mali yardımlar için kamu fonları mevcuttur.	Mevzuat: <ol style="list-style-type: none">1) STK'ların kurumsal gelişimi için kamu desteğini, proje desteğini ve AB destekli projelerin ortak finansmanını düzenleyen bir mevzuat veya ulusal politika (belge) vardır.2) Kamu fonlarının STK'lara dağıtılması için ulusal seviyede bir mekanizma vardır.3) STK'lara ayrılacak kamu fonları devlet bütçesinde açıkça planlanır.4) STK'ların kamu fonu dağıtım sürecinin her aşamasına katılımı için açık prosedürler vardır.

	<p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Mevcut kamu fonları STK sektörünün ihtiyaçlarını karşılar.2) Kamu fonunun dağıtımı ve/veya dağıtımının izlenmesi konusunda belirgin yetkisi olan kamu kurumları mevcuttur.3) Fon tahsisi öngörülebilirdir, yıldan yıla büyük değişiklikler göstermez ve STK'lara ayrılan bütçedeki meblağın anlaşılması kolaydır.4) STK'ların kamu fonu dağıtım sürecine katılımı şeffaftır.
--	--

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. STK'ların kurumsal gelişimi için kamu desteğini, proje desteğini ve AB destekli projelerin ortak finansmanını düzenleyen bir mevzuat veya ulusal politika (belge) vardır.

Devlet, sivil toplumun gelişiminin veya STK'ların ve çalışmalarının –özellikle mali anlamda desteklenmesi açısından devletin atması gereken adımları içeren bir yasa, bir strateji, bir sözleşme veya bir başka belgeyi kabul etmiştir/hayata geçirmiştir. Bu belgenin sivil toplumun bir bölümünü ya da alt sektörüne odaklanması değil (yalnızca sosyal hizmetler sağlayan kuruluşlar gibi), sivil toplumu bir bütün olarak hedeflemesi önemlidir. Değişik ülkelerde düzenlenen alanların örnekleri şunları içerir:

- Karar alma sürecinde STK ve vatandaş katılımı süreci;
- Gönüllülüğün desteklenmesi;
- Bağışçılığın desteklenmesi;
- STK'ların mali sürdürülebilirliğini destekleyecek önlemler;
- STK'lara kamu fonu için özel bir mekanizmanın düzenlenmesi vb.

2. Kamu fonlarının STK'lara dağıtılması için ulusal seviyede bir mekanizma vardır.

Kamu fonlarının dağıtım mekanizması özel olarak STK'lara odaklanmalıdır. Mekanizma merkezileştirilebilir (STK'lar için ulusal seviyede tüm fonlar, tek bir kurum tarafından dağıtılır) ya da merkezi olmaz (STK'lara farklı alanlarda ve/veya yerel seviyede fon sağlayan çok sayıda aracı kurumlar olabilir). Mekanizma özel olarak kurulmuş bir fon (Estonya, Hırvatistan), özel bir aracı kurum (Arnavutluk), ya da ilgili bakanlık/bakanlıklar tarafından yönetilebilir veya bir STK'ya ihale edilebilir (Avrupa Ekonomik Alanı (EEA)/Norveç hibeleri altındaki birçok STK fonu).

3. STK'lara ayrılacak kamu fonları, devlet bütçesinde açıkça planlanır.

STK'lara dağıtılacak fonların tahsisi, devletin yıllık bütçesine dahil edilir. Fon mekanizmasının gelir kaynağı belirli bir kaynaktan geliyorsa (şans oyunları gelirleri, ruhsat ücretleri gibi), mevzuat, STK'ların gelişmesi/projeler için ayrılacak meblağı veya oranı tam olarak belirler.

4. STK'ların kamu fonu dağıtım sürecinin her aşamasına katılımı için açık prosedürler vardır.

Devletin, dağıtılacak fonların önceliği ve programı konusunda STK'larla görüş alışverişinde bulunma zorunluluğu vardır. STK temsilcilerinin, açıkça belirtilmiş çıkar çatışmaları düzenlemelerini dikkate alacak şekilde, proje seçimine katılmaları gerekir. Seçim sürecine STK'ların katılımını sağlamak amacıyla, proje değerlendirme komitesindeki STK'lar için bir kota konabilir. Proje/program uygulamasının izleme ve değerlendirme evrelerine, STK temsilcilerinin katılım koşulu vardır.

Uygulama:

1. Mevcut kamu fonları STK sektörünün ihtiyaçlarını karşılar.

Devletin STK sektörüne dağıttığı meblağ önemsiz bir rakam değildir. Kamu fonu, STK'lar için önemli bir gelir kaynağıdır ve çeşitli STK'lar bu fonu kullanabilir. STK'lara ayrılması gereken paranın miktarı ülkeden ülkeye değişse de, genel olarak, bu meblağın STK'ların ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığına karar verirken, STK'lar için başka kaynakların bulunup bulunmadığı, STK'ların varlığının kamu fonuna ne ölçüde bağlı olduğu, sektörün tüm kapasitesinin ne olduğu, hangi faaliyetlere para ayrılmadığı, ve tahsisatın tamamının bütçenin tamamında ne tuttuğu gibi çeşitli etkenleri gözönüne almak gerekir. Fon öncelikleri konusunda sektörle görüş alışverişinde bulunulur ve sivil toplumun gelişmesi, fon önceliği kapsamındadır. Farklı alanlarda özel projeler için olduğu kadar, kurumsal destek fonu da söz konusudur. Kamu fonu, AB veya diğer bağışçı destekli projelerin ortak finansmanı için kullanılabilir.

2. Kamu fonunun dağıtımı ve/veya dağıtımının izlenmesi konusunda belirgin yetkisi olan kamu kurumları mevcuttur.

Kamu fonunun STK'lara dağıtımı amacıyla özel olarak kurulmuş bir veya birden fazla kurum ya da görevlerinin bir parçası olarak STK'lara fon dağıtım yetkisi verilmiş, halihazırda varolan kuruluşlar bulunabilir (ör: STK'larla işbirliği için hükümet ofisleri). Hibenin dağıtılmasından sorumlu kurumlar, fonlanan projelerin uygulamasını izlemekle de yükümlüdür.

3. Fon tahsisi öngörülebilirdir, yıldan yıla büyük değişiklikler göstermez ve STK'lara ayrılan bütçedeki meblağın anlaşılması kolaydır.

Devletin STK'lara desteği siyasi iktidarın ya da hükümetin değişmesine bağlı değildir. Belirlenen meblağ sabittir ve ciddi düşüşler söz konusu olmaz. Ayrıca STK'lara bütçe tahsisi, diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşlarınkinden ayrı olmalıdır (ör: pek çok ülkede spor kulüplerinin kaydı dernek olarak yapılır ya da devlet kurumları vakıflar kurabilirler). Devlet, spor kuruluşlarını veya devlet destekli diğer kuruluşları desteklerken, sivil toplumu desteklediğini iddia edebilir.

4. STK'ların kamu fonu dağıtım sürecine katılımı şeffaftır.

Kamu fonu dağıtım sürecinin farklı aşamalarına katılacak STK'ları seçerken kullanılan mekanizma şeffaftır. STK temsilcileri belirli pozisyonlara veya belirli kurumlara atandığında, atama resmen ilan edilir ve süreç kamuoyuna açıklanır. Kamu ve STK tarafından oluşturulan ortak kurumlarda, STK temsilcileri eşit güce sahiptir (oy kullanma hakkı gibi) ve iki kota arasında denge vardır (ör: STK temsilcilerinin ve diğer temsilcilerin eşit sayıda olabilmesi).

STANDART 2	GÖSTERGELER
Kamu fonları, belirlenmiş ve şeffaf bir yöntemle dağıtılır.	Mevzuat: 1) Kamu fonu dağıtım sürecinde prosedür şeffaf ve yasal yönden bağlayıcıdır. 2) Seçim için kriterler açıktır ve önceden duyurulur. 3) Karar verme aşamasında anlaşmazlıkların çözümümüyle ilgili kesin prosedürler mevcuttur. Uygulama: 1) Fon tahsisi prosedürleriyle ilgili ve fon ayrılan projelerle ilgili bilgiler kamuoyuna açıktır. 2) Kamu kurumları prosedüre uygun hareket eder ve düzenli bir şekilde uygular. 3) Başvuru koşulları STK'lar için masraflı ve bürokratik açıdan zor değildir. 4) İhaleler adildir ve çıkar çatışması durumları önceden bildirilir.

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Kamu fonlarının dağıtımı için prosedür şeffaf ve yasal yönden bağlayıcıdır.

Hibe prosedürünün ilan edilmesi ve desteklenecek projelerin seçimi sürecinin yürütülmesinde kullanılan nesnel ve yasal yönden bağlayıcı bir mekanizma vardır. Prosedür kamuoyuna açıktır ve gerekli hazırlığı yapmak, proje teklifleri ile gerekli tüm evrakı sunmak için yeterli zamanı verir. Bağlayıcı olmayan bir belge (prensipler gibi) söz konusu olduğunda, yetkili makamların prosedüre uygun hareket etmelerini ve uygulamanın yapılmaması veya herhangi bir ihlal halinde çözüm bulunmasını sağlamak amacıyla belirli hükümler eklenmelidir.

2. Seçim için kriterler açıktır ve önceden duyurulur.

Projelerin değerlendirilmesi için yöntem ve kriterler paydaşlar tarafından bilinir ve önceden ulaşılabilir durumdadır. Hangi bileşenlerin bir teklifi daha güçlü kılacağı ve nasıl değerlendirilecekleri açıktır. Reddedilen tekliflerin neden seçilmediklerine dair bilgi verilir.

3. Karar verme aşamasında anlaşmazlıklarla ilgili konuların çözümümüyle alakalı kesin prosedürler mevcuttur.

Çıkar çatışmasıyla ilgili durumlar yasal düzenlemelerin ya da prensiplerin bir parçasıdır ve olası durumları ve nasıl önlenebileceklerini açıkça belirtirler. Örneğin, mevzuat başvuruda bulunan kuruluşla bağlantılı olan kişilerin kendi tekliflerini değerlendirememesini sağlayabilir. Mevzuat, kişilerin olası bir çıkar çatışması durumunu önceden açıklamalarını sağlamalı ve bu kişiler, değerlendirme yapmaya uygun başka kişilerle değiştirilmelidir.

Uygulama:

1. Fon tahsisi prosedürleriyle ilgili ve fon ayrılan projelerle ilgili bilgiler paydaşlara açıktır.

STK'lara fon tahsisi sürecine dahil olan kamu kurumlarının, fon verilen projelerle ilgili bilgileri –fonu alan kuruluşun adı, yetkilileri, verilen meblağ ve desteklenen projelerin hedefleri ve faaliyetleri hakkında- internet aracılığıyla yayımlamaları zorunludur.

2. Devlet kurumları prosedüre uygun hareket eder ve düzenli bir şekilde uygular.

Hibe başvurusunda bulunurken sunulması gereken evrakın temini zor ve masraflı değildir. Gereken evrakın sayısı bellidir ve çoğu anlaşmanın imza aşamasında istenir. Başvuru formları anlaşılır şekilde açık ve başvuru için gerekenlerin tümünün hazırlanması kolaydır. En baştan çok sayıda kuruluşun başvurmasına engel olacak, ayrıma sebep olan koşullar yoktur.

3. İhaleler adildir ve çıkar çatışması durumları önceden bildirilir.

Hibenin yararlanıcısının, paranın tahsisi konusunda karar veren komisyonun üyeleriyle ya da kuruluşla bir şekilde bağlantısı olduğuna dair göstergeler yoktur. Belirli bir fona başvurusu amacıyla, özel olarak oluşturulmuş kuruluşlar söz konusu değildir.

STANDART 3	GÖSTERGELER
Kamu fonlarının dağıtım süreciyle ilgili nesnel bir mali sorumluluk, izleme ve değerlendirme sistemi mevcuttur.	Mevzuat: 1) Kamu fonlarının dağıtımıyla ilgili prosedür, mali sorumluluk, izleme ve değerlendirme için kesin kurallar belirler. 2) Fonları amacının dışında kullanan STK'lar için belirlenmiş, prosedürün ihlaliyle orantılı yaptırımlar vardır. Uygulama: 1) İzleme kesintisiz olarak ve önceden belirlenmiş, nesnel göstergelere uygun olarak yürütülür. 2) Kamu fonlarının etkileri/sonuçlarıyla ilgili, kamu kurumları tarafından düzenli değerlendirme yapılır ve sonuçları kamuoyuyla paylaşılır.

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Kamu fonlarının dağıtımıyla ilgili prosedür, mali sorumluluk, izleme ve değerlendirme için kesin kurallar belirler.

Prosedürün işleyişini düzenleyen belgeler, proje fonlamasının nasıl değerlendirileceği ve izleneceğiyle ilgili kesin kurallar içerir ve dağıtım sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Kamu fonlarından yararlanan tüm yararlanıcıların, fonun kullanımını ayrıntılandıran raporlar sunması zorunludur. Hem belgelerin masabaşından izlenmesi işlemi hem de ziyaretlerle faaliyetlerin kalite değerlendirmesi yürütülür.

2. Fonları amacının dışında kullanan STK'lar için belirlenmiş, prosedürün ihlaliyle orantılı yaptırımlar vardır.

İhlaller için belirlenen yaptırımlar ihlalin seviyesiyle orantılıdır ve hem hibenin hem de kuruluşun büyüklüğü gözönüne alınır. Mevzuat, STK'ların, bir yaptırım uygulanmadan önce durumu düzeltmeleri için bir fırsat tanıyan prosedürlere açık olmalıdır. Yaptırımlar uygulandığında, ilgili makamlar ihlalin

ciddiyetini ve kasıt bulunup bulunmadığını dikkate alırlar. Küçük/ilk kez olan ihlaller için yaptırımların amacı, ilgili STK'yı disipline etmektir.

Uygulama:

1. İzleme kesintisiz olarak ve önceden belirlenmiş, nesnel göstergelere uygun olarak yürütülür.

Uygulamayı yapan kuruluşa ya da kamu fonuyla düzenlediği etkinliklere uygulamanın niteliğini değerlendirmek üzere izleme ve değerlendirme uzmanları ziyaretlerde bulunur. Bu tür ziyaretler, kuruluşa önceden bildirimde bulunularak gerçekleştirilir. Bunun yanısıra, kuruluşun harcamaları önerilen bütçeyle karşılaştırılarak değerlendirilir. İzleme ve değerlendirme uzmanlarının herhangi bir idari zorluk çıkarması söz konusu değildir. Mantıklı talepler olması durumunda, proje faaliyetlerini veya halihazırdaki bütçeyi değiştirecek bir mekanizma mevcuttur.

2. Kamu fonlarının etkileri/sonuçlarıyla ilgili, kamu kurumları tarafından düzenli değerlendirme yapılır ve sonuçları kamuoyuyla paylaşılır.

Devlet, STK'lara sağladığı fonun düzenli (her 3-5 yılda) değerlendirmesini yapar ve programı nasıl geliştireceğini belirler. Böyle bir değerlendirme, bağımsız bir kuruluş tarafından yürütülebilir. Değerlendirme raporları, kolayca erişim sağlanacak şekilde ilgili kamu kurumlarının internet sayfasında yayımlanır.

STANDART 4	GÖSTERGELER
Devletin aynı desteği mevcuttur.	Mevzuat: 1) Hukuki çerçeve, kamu kurumlarının STK'lara kamu mülkiyeti tahsisi, ücretsiz kiralık alan (sınırlı süreli), ücretsiz eğitim, danışmanlık hizmetleri ve diğer kaynaklar gibi aynı yardımlarda bulunmasına izin verir. 2) Aynı yardımlar açıkça belirlenmiş süreçlere bağlı kalınarak, nesnel kriterlere göre yapılır ve hiç bir gruba ayrıcalık tanınmaz. Uygulama: 1) STK'lar aynı kamu yardımlarından faydalanırlar. 2) Aynı kamu yardımı sağlanırken, STK'lara diğer kuruluşlarla eşit veya bunlara nazaran daha destekleyici davranılır. 3) Devletin aynı yardımları yalnızca kendi icraatlarını eleştirmeyen STK'lara sağladığı ya da eleştirel STK'ları yardımdan yoksun bıraktığı veya vefa/bağlılık, siyasi ilişki gibi ya da diğer hukukla bağdaşmayacak nedenlerle ayrımcılık yaptığı durumlar söz konusu değildir.

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Hukuki çerçeve, kamu kurumlarının STK'lara kamu mülkiyeti tahsisi, ücretsiz kiralık alan (sınırlı süreli), ücretsiz eğitim, danışmanlık hizmetleri ve diğer kaynaklar gibi aynı yardımlarda bulunmasına izin verir.

Kamu kurumlarına STK'lara ayni yardımlar sağlama konusunda yetki veren hükümler içeren bir mevzuat ya da düzenleme vardır. STK'lar için kamu tarafından desteklenen danışma/kaynak merkezlerinin oluşturulması ya da STK'ların kapasitesini artırmak amacıyla ücretsiz uzmanlık eğitimleri düzenlenmesi gibi faaliyetler, ayni yardım türleri kapsamına girer.

2. Ayni yardımlar açıkça belirlenmiş süreçlere bağlı kalınarak, nesnel kriterlere göre yapılır ve hiç bir gruba ayrıcalık tanınmaz.

STK'lara ayni yardımlar sağlama prosedürü açıktır ve bu imkan farklı STK'lar tarafından kullanılabilir. Bu yardımların bazıları, daha uzun vadeli sağlanabilir. Bir mülkün kira sözleşmesinin ya da başka bir uzun vadeli yardım sözleşmesinin feshi, ancak nesnel olarak ölçülebilen, ender durumlarda ve mutlaka önceden bildirimde bulunmak kaydıyla söz konusu olabilir.

Uygulama:

1. STK'lar ayni devlet yardımlarından faydalanırlar.

STK'ların mülk veya diğer ayni yardımlar almasına örnekler ve bu konuda raporlar mevcuttur. STK'lar bu imkanın farkındalardır ve bu tür yardımlar için başvuruda bulunurlar.

2. Ayni kamu yardımı sağlanırken, STK'lara diğer kuruluşlarla eşit veya bunlara nazaran daha destekleyici davranılır.

STK'lar, özellikle de kamu yararına faaliyet gösterenler, bu tür yardımlardan ücretsiz veya piyasanın altında bir ücretle faydalanırlar. STK'lar, yüksek kira ücretleri veya yalnızca birkaç STK'nın yerine getirebileceği koşullar gibi zorluklarla karşıya kaldıklarını, belirli gruplara kolaylık sağlandığını ya da her seferinde farklı prosedür izlendiğini rapor etmezler.

3. Devletin ayni yardımları yalnızca kendi icraatlarını eleştirmeyen STK'lara sağladığı ya da eleştirel STK'ları yardımdan yoksun bıraktığı veya vefa/bağlılık, siyasi ilişki gibi ya da diğer hukukla bağdaşmayacak nedenlerle ayrımcılık yaptığı durumlar söz konusu değildir.

STK'lara ayni yardım verme sürecinde siyasi kayırma söz konusu değildir ve hükümeti eleştirenler de dahil olmak üzere farklı kuruluşlar, bu yardımdan faydalanabilir. Yeni hükümet kendilerini farklı bir siyasi güçle ilişkilendirdiği için, kuruluşların bir önceki hükümet zamanında tahsis edilen mülkten sözleşme bitiminden önce çıkarılmaları veya aldıkları başka tür bir yardımın zamanından önce kesilmesi gibi örnekler yoktur.

Alt-bölüm 2.3: İnsan kaynakları

Prensip 5: Kamu politikaları ve yasal ortam, STK'larda istihdamı, gönüllülüğü ve STK'larla diğer ilişkileri teşvik eder.

STANDART 1	GÖSTERGELER
STK'lara diğer sektörlerde çalışanlarla eşit muamele edilir.	Mevzuat: 1) Mevzuat ve politikalar, STK'lara diğer sektörlerdeki çalışanlarla eşit şekilde muamele edilmesini sağlar. Uygulama: 1) İstihdam için devletin teşvik ettiği programlar varsa STK'lar da diğer sektörlerle eşit muamele görür. 2) Kâr amacı gütmeyen sivil toplum sektöründeki çalışan sayısı ile ilgili düzenli istatistikler tutulur.

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Mevzuat ve politikalar, STK'lara diğer sektörlerdeki çalışanlarla eşit şekilde muamele edilmesini sağlar.

STK'ların işe alım sürecinde, çalışanlar için ticari şirketlerdeki gibi ek koşullar veya kayıt prosedürü yoktur.

Uygulama:

1. İstihdam için devletin teşvik ettiği programlar varsa STK'lar da diğer sektörlerle eşit muamele görür.

STK'lar, istihdamla ilgili teşvik programlarının dışında tutulmazlar ve diğer sektörlerle eşit oranda devlet desteği alabilirler. Dezavantajlı grupların temsilcilerinin istihdamı ve vergi teşvikleri, yeni mezun öğrencilerin STK'larda staj yapması, mezunların istihdamı için teşvikler, ilk defa işe alınanlar/uzun vadeli çalışanlar için mali teşvikler, aynı yardımlar vb. teşvik programlarına örneklerdir.

2. Kâr amacı gütmeyen sivil toplum sektöründeki çalışan sayısı ile ilgili düzenli istatistikler tutulur.

İstatistik kurumu, STK'larla ilgili diğer bilgilerin yanısıra, sivil toplum sektöründe istihdam edilen kişilerle ilgili de bilgi toplar. Bu bilgi, tam zamanlı ve yarı zamanlı çalışanları, danışmanları, geçici sözleşmeli personeli veya gönüllüleri kapsayabilir.

STANDART 2	GÖSTERGELER
<p>Gönüllülük için elverişli politikalar ve mevzuat vardır.</p>	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Mevzuat gönüllülüğü teşvik eder, en doğru idari uygulamaları içerir ve aynı zamanda kendiliğinden gelişen gönüllülük uygulamalarına izin verir. 2) Gönüllülüğün gelişmesi ve özendirilmesi için teşvikler ve devlet destekli programlar vardır. 3) Gönüllülükle ilgili STK ve gönüllü arasındaki ilişkiyi açıkça tanımlayan süreçler ve koruyucu önlemler vardır. <p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Teşvikler ve programlar şeffaf ve STK'ların faydalanmasına açıktır. Politika belgesi, strateji belgesi ya da mevzuat tam olarak uygulanmakta, izlenmekte ve dönemsel olarak, katılımcı bir yaklaşımla değerlendirilmektedir. 2) Gönüllülük esasına dayalı faaliyetlerin düzenleyicileri ya da gönüllüler için idari prosedürler karmaşık ve masraflı değildir. 3) Gönüllülük her şekilde olabilir; gönüllülüğün engellendiğine dair hiç bir şikayet yoktur.

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Mevzuat gönüllülüğü teşvik eder, en doğru idari uygulamaları içerir ve aynı zamanda kendiliğinden gelişen gönüllülük uygulamalarına izin verir.

Mevzuatta, gönüllüleri ve kuruluşlarını korumak için gerekli asgari sayıda hüküm yer alır (tanımlar, haklar ve sorumluluklar, sözleşme hükümleri, vergi ve diğer avantajlar) ve diğer konular tarafların tanımına/açıklamasına bırakılır. Mevzuat kendiliğinden gelişen gönüllülüğü engellemez (örneğin her tür gönüllülük için bir sözleşme yapılması zorunluluğu getirmez). Mevzuat, mahallelerini temizlemeye karar veren bir arkadaş grubuna, ön kayıt, organizatör kuruluşla sözleşme yapma ya da faaliyeti raporlama gerekliliği gibi zorluklar çıkarmaz. İdari açıdan doğru olan uygulama, mevzuatta gönüllülerin kamu kurumlarına kaydını gerektiren hükümler bulunmaması ve kuruluşlar, gönüllülerin ve gönüllü çalışmada harcadıkları zamanın kaydını tutuyorsa, bunun yeterli kabul edilmesidir.

2. Gönüllülüğün gelişmesi ve özendirilmesi için teşvikler ve devlet destekli programlar vardır.

Devlet, gönüllülüğü teşvik eden ya da gönüllüler için özel destek ve eğitim sağlayan politikaları veya programları benimseyebilir. Bunun yanısıra, genellikle gönüllüler için ve gönüllüleri destekleyen veya onlara ev sahipliği yapan kuruluşlar için olmak üzere iki türlü teşvik sağlayabilir.

Gönüllüler için teşvikler, avantajlardan faydalanma (ör: sağlık sigortası veya sosyal güvenlik), gönüllü katılına faaliyetle ilgili yapılan harcamalar için harcırah (seyahat, konaklama masrafları, günlük ödeme vb.) ve bu ödemelerle ilgili, gelir vergisinden muaf tutulmayı içerir. Kuruluşlar için teşvikler de, gönüllü katılımı destekleyen, gönüllü kuruluşlara aynı yardımlar sağlayan bir hibe programını vb. kapsayabilir.

Mevzuat, gönüllülerin ilerideki çalışmalarında referans olarak kullanabilecekleri, gönüllü çalıştıkları saatleri içeren veya ne tür bir faaliyette bulduklarını belgeleyen bir gönüllü hizmet sertifikası ya da başka bir belge almalarını öngörebilir.

3. Gönüllülükle ilgili STK ve gönüllü arasındaki ilişkiyi açıkça tanımlayan süreçler ve koruyucu önlemler vardır.

Mevzuat, gönüllülerin ve gönüllülere ev sahipliği yapan kuruluşların sorumluluklarının ne olduğuyla ilgili (gönüllü katılımı belirli bir saati geçen ya da bir dönem süreklilik gösteren gönüllüler gibi) temel düzenlemeyi sağlar. Ne tür kuruluşların gönüllülere ev sahipliği yapabileceğini belirtir. Gerekğinde gönüllü ve kuruluş arasında bir sözleşme yapılması koşulunu getirir ancak, gönüllü faaliyetin özel şartları konusunda anlaşmayı, düzenleyici kuruluş ve gönüllünün kendisine bırakır. Örneğin, sözleşme yapılması yalnızca ayda belirli bir saatin üzerindeki çalışmalarda (20 saat gibi) ve gönüllülüğün bir anda gelişmediği durumlarda istenmelidir. Ancak mevzuat, gönüllülerin çalışmaya başlamadan önce, koşullar, haklar, yükümlülükler ve avantajlar konusunda bilgilendirilmelerini güvence altına almalıdır ve böylece gönüllülerin faaliyete katılımın şartları ve özelliklerini bilmeleri sağlanır. Yaralanmaların olma olasılığının yüksek olduğu, inşaat alanı gibi faaliyet mekanlarında zorunlu sigorta şartı getirilebilir.

Uygulama:

1. Teşvikler ve programlar şeffaf ve STK'ların faydalanmasına açıktır. Politika belgesi, strateji belgesi ya da mevzuat tam olarak uygulanmakta, izlenmekte ve dönemsel olarak, katılımcı bir yaklaşımla değerlendirilmektedir.

Gönüllüler varolan teşviklerden, karmaşık bir prosedüre gerek olmaksızın faydalanabilirler. Gönüllülüğü desteklemek için, hibe programları gibi uygulamada olan gerçek teşvikler vardır. Gönüllüler ve gönüllülere ev sahipliği yapan kuruluşlar için teşvikler, şeffaf bir biçimde sağlanır ve teşviği alacakların seçimi nesnel kriterlere göre yapılır. Mevzuatın uygulanması ve gönüllülükle ilgili farklı program ve teşvikleri izleme ve değerlendirme yetkisi bulunan bir kamu kurumu/bakanlık kurulu vardır.

2. Gönüllülük esasına dayalı faaliyetlerin düzenleyicileri ya da gönüllüler için idari prosedürler karmaşık ve masraflı değildir.

Gönüllüleri özendirme ya da gönüllü olma süreci karmaşık ve bürokratik açıdan zor değildir. Kuruluşlar, gönüllülere kaydetmeye gerek duymadan güvenebilirler. Gönüllülerin kaydının yapılması gibi bir zorunluluk yoktur.

3. Gönüllülük her şekilde olabilir; gönüllülüğün engellendiğine dair hiç bir şikayet yoktur.

Anlık gelişen gönüllülük durumu söz konusu olabilir; yetkili makamların, kayıt ya da onay eksikliği olduğu gerekçesiyle bu tip gönüllülüğü yasakladığına dair örnekler yoktur. İlgili bakanlığın, anlık gelişen gönüllülük durumlarında gönüllülere iş sözleşmesi zorunluluğu getirmesi veya kuruluşlara cezai yaptırım uygulaması söz konusu değildir.

STANDART 3	GÖSTERGELER
Eğitim sistemi sivil katılımı teşvik eder.	Mevzuat: 1) Yaygın eğitim politika/strateji/mevzuat aracılığıyla teşvik edilir. 2) Sivil toplumla ilgili konular, eğitim sisteminin her seviyesinde resmi müfredata dahil edilir. Uygulama: 1) Eğitim sistemi, STK'lara sivil katılım olasılıklarını teşvik eder. 2) STK'lar tarafından örgün eğitim yapılmasına yönelik engeller yoktur.

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Yaygın eğitim politika/strateji/mevzuat aracılığıyla teşvik edilir.

İnsan sermayesinin sürdürülebilirliği ile sivil topluma genel anlamda destek ve güven, sivil katılımın teşviki gibi uzun vadeli önlemlerle sağlanabilir. STK'ların yaygın eğitim sisteminin bir parçası olması mümkündür. STK'larla ilgili konu başlıkları, yaygın eğitim stratejileri ve politikalarıyla bütünleştirilir.

2. Sivil toplumla ilgili konular, eğitim sisteminin her seviyesinde resmi müfredata dahil edilir.

Hem okullarda hem de üniversite düzeyinde, sivil katılım, yardımseverlik, sivil toplum ve diğer benzer kavramları öğrencilere tanıtan dersler vardır.

Uygulama:

1. Eğitim sistemi, STK'lara sivil katılım olasılıklarını teşvik eder.

STK'larda stajyerlik, bursluluk veya gönüllülük için, müfredatın bir parçası olan entegre (bütünleşik) programlar vardır. Öğrenciler, STK ortaklığıyla düzenlenmiş farklı sosyal faaliyetlere katılırlar.

2. STK'lar tarafından örgün eğitim yapılmasına yönelik engeller yoktur.

STK'ların "eğitim sağlayıcı" olarak tanınması mümkündür. Eğitimci/öğretmen olmak için belirli koşullar bulunduğu durumlarda, STK'lar bu tür statü veya sertifikalar için başvuruda bulunabilirler.

Bölüm 3: Kamu – STK İlişkisi

Alt-bölüm 3.1.: İşbirliği için çerçeve ve uygulamalar

Prensip 6: Kamu-STK işbirliği ve STK'ların kapasitesinin güçlenmesi için stratejik yaklaşım mevcuttur.

STANDART 1	GÖSTERGELER
Devlet, politikalar ve stratejiler aracılığıyla, sektörün gelişmesinin ve sektörle işbirliğinin önemini kabul eder.	Mevzuat: 1) Kamu-STK ilişkisi ve sivil toplumun gelişmesiyle ilgili strateji belgeleri vardır. 2) Strateji belgesi hedefler, önlemler, mevcut fonların yanı sıra sorumlulukları (göstergeler içeren hareket planları) net bir şekilde belirtmektedir. 3) Strateji belgesi, STK'lara danışılarak/STK'ların tavsiyesiyle geliştirilen önlemleri içerir. Uygulama: 1) Farklı çalışma alanlarından STK'lar strateji belgesi geliştirme, uygulama ve değerlendirme süreçlerinin tüm aşamalarına düzenli olarak katılır. 2) Kamu ve STK'lar arasındaki işbirliğinin ve sivil toplumun kapasitesinin geliştiğini ve strateji belgesinde öngörülen önlemlere göre veya bunlardan daha iyi uygulandığını gösteren örnekler vardır. 3) Strateji belgesinin uygulanması izlenir, değerlendirilir ve belge düzenli olarak gözden geçirilir. 4) Kamu-STK işbirliği ve sivil toplumun gelişmesi için devlet politikaları sektördeki farklılıkları gözönüne alan resmi istatistik kurumunun topladığı güvenilir verilere dayanır.

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Kamu-STK ilişkisi ve sivil toplumun gelişmesiyle ilgili strateji belgeleri vardır.

Sivil toplumun gelişmesi ve STK'larla ortaklık, kalkınma planları gibi daha genel strateji belgelerine dahil edilebilir. Öte yandan pek çok ülke sivil toplumla ilgili özel belgeleri hayata geçirirler. Tek taraflı belgeler (yalnızca devletin sorumluluklarını belirleyen, sivil toplumun gelişmesi için kamu stratejileri) veya iki taraf için de sorumlulukları ayrıntılandıran çift taraflı sözleşmeler (taahhütler, programlar) bu özel belgelerin kapsamındadır. Tüm bu belgeler birlikte geliştirilmeli ve hükümet veya parlamento tarafından resmi olarak onaylanmalıdır. Bu belgeler ayrıca, STK'larla belirli bir işbirliği amacıyla, ilgili bakanlıklar tarafından kendi yetki alanları dahilinde, hükümet ya da parlamento tarafından benimsenen bir ana belgeye ilaveten veya bu belgenin yerine kullanılabilir. Bu tür belgelerin varlığı, tüm işbirliği sürecinin çerçevesini oluşturur ve bir yıllık dönemde yardım önceliklerini ayrıntılandırır. Genel olarak bu tür belgelerin varlığının, elverişli koşullar için mevzuat ve politikaların geliştirilmesini desteklediği düşünülür.

2. Stratejisi belgesi, hedefler, önlemler, mevcut fonların yanı sıra sorumlulukları (göstergeler de dahil hareket planları) net bir şekilde belirtmektedir.

Strateji belgelerine genellikle, alınacak özel önlemleri, atılacak adımları, yetkili makamları açıklayan ve bunların hangi sürelerde yapılacağını belirleyen uygulama/hareket planları yer alır. Stratejilere bağlı faaliyetlerin uygulamasının, belirli bütçe tahsisi yoluyla kamu bütçesinden desteklenmesi çok önemlidir.

3. Strateji belgesi, STK'lara danışılarak/STK'ların tavsiyesiyle geliştirilen kuralları içerir.

STK'ların katılımı olmadan, sivil toplumun gelişmesi ve/veya kamu kurumlarıyla STK'lar arasında ortaklık üstüne doğru bir strateji belgesi geliştirilemez. Politika oluşturmada doğru uygulama, STK'ların planlama ve taslak hazırlama süreçlerine en baştan dahil edilmelerini gerektirir. STK'ların bu sürece dahil edilmesinde açıklık, şeffaflık ve bu sürecin, STK'ların çoğunun ihtiyaçlarını yansıtması önemlidir.

Uygulama:

1. Farklı çalışma alanlarından STK'lar strateji belgesi geliştirme, uygulama ve değerlendirme süreçlerinin tüm aşamalarına düzenli olarak katılır.

Strateji belgesinin STK'larla birlikte geliştirilmesinin yanısıra, stratejinin uygulanması ve izlenmesi süreçlerine de STK'lar dahil edilmelidir. Bu sürecin mümkün olduğunca kapsayıcı olması ve farklı çalışma alanlarından STK'ları dahil etmesi için girişimlerde bulunulmalıdır. Belgenin uygulanmasıyla ilgili ortak raporlar, uygulama ve değerlendirmede STK'ların gözönüne alındığına ve onların da görüşlerinin sorulduğuna dair bir başka somut bir göstergedir.

2. Kamu ve STK'lar arasındaki işbirliğinin ve sivil toplumun kapasitesinin geliştiğini ve strateji belgesinde öngörülen kurallara göre veya bunlardan daha iyi uygulandığını gösteren örnekler vardır.

STK'larla işbirliği, kamu kurumlarının işleyişinde yerleşmiş olmalıdır ve politika ve mevzuat oluşturmanın ayrılmaz bir parçası haline gelmelidir. İşbirliğinin engellenmesine örnek olaylar olmamalıdır (politika oluşturma sürecinde faydalanılmayan danışma kurulları oluşturmak veya sadece işbirliği var denilsin diye STK'ları danışma sürecine dahil etmek de bu duruma örnektir). Kamu kurumları ve STK'ların birlikte faaliyetler üstlendiklerini veya devletin, kabul edilen strateji belgesine yükümlülükler dahil ettiğini gösteren örnekler ve raporlar mevcuttur.

3. Strateji belgesinin uygulanması izlenir, değerlendirilir ve belge düzenli olarak gözden geçirilir.

Strateji belgesinde öngörülen önlemlerin/faaliyetlerin uygulamasının düzenli olarak izlenmesi gerekir. Bu yıllık olarak yapılmalıdır; daha genel bir değerlendirme, 3-5 yıl gibi daha uzun bir uygulama evresinden sonra yapılabilir. Strateji belgesi, koşullardaki değişimi yansıtması ve belgenin güncel tutulması amacıyla, bu tür bir izleme ve değerlendirmeye istinaden gözden geçirilmelidir. Belgenin uygulamasından sorumlu kurum, diğer paydaşlar için, izleme ve sonuçların raporlanması için bir rehber hazırlamış olmalıdır. STK'lar sürecin bir parçası olmalıdır.

4. Kamu-STK işbirliği ve sivil toplumun gelişmesi için kamu politikaları sektördeki farklılıkları gözönüne alan resmi istatistik kurumunun topladığı güvenilir verilere dayanır.

Devletin sivil toplum politikasının, sektörün ihtiyaçlarına cevap vermesi için güvenilir verilere dayalı olması gerekir. Bu verilerin istatistik kurumu tarafından veya sektörün gelişimiyle ilgili, farklı kuruluşlar

ve bağışçuların raporlarından elde edilmesi gerekir. Toplanan bilginin, “Faaliyette olan kaç STK var?”, “Hangi sektörlerde faaliyet gösteriyorlar?”, “Tam zamanlı ve yarı zamanlı olarak kaç kişi sektörde istihdam ediliyor?”, “STK’larda kaç gönüllü görev alıyor?”, “STK’ların gelir kaynakları nelerdir?”, “STK’ların geliri ne kadar?”, “Sektörün faydası nedir?”, “Farklı alt sektörlerin işleyişinde karşılaşılan engeller nelerdir?” gibi sorulara (bu sorularla sınırlı kalmamak kaydıyla) cevap verebilmesi gerekir.

STANDART 2	GÖSTERGELER
Devlet, kurumlarının çalışmaları aracılığıyla, sektörün gelişmesinin ve sektörle işbirliğinin önemini vurgular.	Mevzuat: 1) STK’larla işbirliğini kolaylaştırma yetkisi olan, ulusal seviyede bir kuruluş veya mekanizma (ör: İşbirliği Birimi/Dairesi; bakanlıklar bünyesinde işbirliği danışma birimleri; işbirliği kurulu) vardır. 2) STK’ların, yetkili kuruluş veya mekanizma(lar) tarafından alınan kararlara katılması konusunda bağlayıcı hükümler vardır. Uygulama: 1) Ulusal seviyedeki kuruluş veya mekanizmaların yeterli kaynakları ve STK-kamu diyalogunu kolaylaştırmak, zorlukları müzakere etmek ve sivil toplumun gelişmesi için temel politikalar önerme yetkileri bulunur. 2) Yetkili kuruluş veya mekanizma(lar) STK’lara düzenli olarak danışır ve STK’ları karar alma ve diğer süreçlere dahil eder.

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. STK’larla işbirliğini kolaylaştırma yetkisi olan, ulusal seviyede bir kuruluş veya mekanizma (ör: İşbirliği Birimi/Dairesi; bakanlıklar bünyesinde işbirliği danışma birimleri; işbirliği kurulu) vardır.

STK’larla işbirliği devletin her biriminde oturmuş olması gerekliliğinin yanısıra STK’lara yönelik politikalar, bakanlıkların veya kamu kurumlarının yetkisinin de bir parçası olmalıdır. Ayrıca, bu tür politikalar, fiilen uygulanmaları amacıyla farklı mekanizmalar tarafından desteklenebilir. Aşağıdakiler bu tür mekanizmalara örnektir:

- Sivil toplum konularıyla ilgilenen meclis komisyonu
- Özel olarak sivil toplum konularıyla ilgilenen ayrı bir kamu kurumu/dairesi
- Özellikle sivil toplumun gelişmesine odaklanan, hem kamu hem de STK temsilcilerinden oluşan danışma kurulu
- Farklı kamu kurumlarında, STK’lara yardımcı olan ayrı departmanlar/irtibat ofisleri.

Genel olarak danışma kurulları oluşturulduğunda, bu tür kurulların işini kolaylaştırmak ve uygulamada sonuca ulaşmalarını sağlamak için bir sekreter veya idari personel atanmalıdır.

2. STK’ların, yetkili kamu kurumları veya mekanizmaları tarafından alınan kararlara katılması konusunda bağlayıcı hükümler vardır.

Bir ülkenin seçtiği mekanizmaya bakılmaksızın yetkili kamu kurumu tarafından alınan ve STK'ların faaliyetlerini etkileyen kararlarda, STK'ların görüşü alınmalıdır. Örneğin STK'lar, kamu kurumunun hazırladığı ve ilgili kurumun sivil toplum sektörüyle ilişkisini belirleyen konuların ele alınmasında yer alabilmelidir (ör: yıllık program, projeler vb.). Bunu teşvik etmek amacıyla, bu kurumların çalışmasıyla ilgili düzenlemeler, STK'ların katılımı ve danışmanlığıyla ilgili kurallar içermelidir. Öyle ki, sektörler arası birimlerle (ortak kurul, danışma kurulu vs. gibi) ilgili katılımlarda, STK'lar ya en az kamu temsilcileriyle eşit sayıda üye bulundurmalı ya da kabul etmedikleri kararları veto hakları olmalıdır.

Uygulama:

1. Ulusal seviyede kuruluş veya mekanizmaların yeterli kaynakları ve STK-kamu diyalogunu kolaylaştırmak, zorlukları müzakere etmek ve sivil toplumun gelişmesi için temel politikalar önerme yetkileri bulunur.

STK politikalarından sorumlu kuruluşun, kamuda yeterli gücü olmalı ve kararlarına saygı duyulup, ilgili bakanlıklar tarafından uyulmalıdır. Kuruluş STK'larla engeller olmadan iletişim kurabilir, STK'ları toplantılara davet edebilir veya başka bir kurumdan önceden izin almaksızın STK'ların etkinliklerine katılabilir. Birden fazla kamu kurumunun yer aldığı kurullarda, katılımcı kamu temsilcilerinin konumu, kamu temsilcilerinin karar alma gücünü güvence altına alacak ve aldıkları kararların, temsil ettikleri kurumlar tarafından kabul edilmesini sağlayacak kadar yüksek olmalıdır. Kurum ayrıca, aldığı kararların ve faaliyetlerinin gerçekte uygulanabilmesi için yeterli miktarda fon almalıdır (ör: kamu bütçesi, kurumun amacına katkısı olacak kaynakları yıllık bazda tahsis etmelidir). Ayrıca, kurum bünyesinde, STK'ların karşılaştıkları sorunları anlayabilecek ve sektörde uzman olan kalifiye çalışanlar bulunmalıdır. Mümkünse bu çalışanlardan bazılarının STK geçmişi olması idealdir.

2. Yetkili kuruluş veya mekanizma(lar) STK'lara düzenli olarak danışır ve STK'ları karar alma ve diğer süreçlere dahil eder.

STK'ların çalışma gruplarında yer aldığı örnekler vardır ve kurumun tüm ilgili kararları, STK katılımıyla alınır. Kararların çoğu STK'ların önerilerinden doğar veya STK'lar tarafından desteklenir.

Alt-bölüm 3.2: Politika geliştirme ve karar alma süreçlerine katılım

Prensip 7: STK'lar politika geliştirme ve karar alma süreçlerine etkin olarak dahil edilirler.

STANDART 1	GÖSTERGELER
STK'ların karar alma sürecine katılımını, dolayısıyla STK katkısının zamanında olmasını sağlayan, standartlar	Mevzuat: 1) STK'ların politika oluşturma ve karar alma süreçlerine katılımı konusunda, her politika oluşturma sürecinde yerine getirilmesi gereken asgari koşulları belirleyen en doğru düzenleyici uygulamalarla uyumlu, açıkça tanımlanmış standartlar vardır. 2) Kamu politikaları, kamu kurumlarındaki işlere STK katılımı konusunda, kamu personeline eğitim programları/eğitimler sağlar. 3) Hükümetin, ilgili bakanlıkların ve diğer devlet kurumlarının iç düzenlemelerinde, STK katılımını koordine etmek, izlemek ve raporlamak

vardır.	<p>için, belirlenmiş birimler ya da personel olmalıdır.</p> <p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Kamu kurumları, politika/yasal girişimlerin başlangıç aşamasında, ilgilenen tüm STK'ları, yorumlarını almak üzere düzenli olarak davet eder.2) STK'lara, taslak belgelerin içeriğiyle ve danışma sürecinin ayrıntılarıyla ilgili yeterli bilgi sağlanır ve cevap vermek için gerekli süre tanınır.3) Danışma sürecinin sonuçlarına dair geribildirim, bazı önerilerin neden dikkate alınmadığının açıklamasıyla birlikte, kamu kurumları tarafından paydaşlara açık ve yazılı olarak yapılır.4) Kamu politika taslaklarını hazırlamakla görevli kamu personelinin çoğu gerekli eğitim programlarını/eğitimi başarıyla tamamlamıştır.5) Kamuoyuna danışma sürecini koordine eden ve izleyen birimlerin/personelin çoğu konu hakkında bilgili ve yetkindir.
----------------	--

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. STK'ların politika oluşturma ve karar alma süreçlerine katılımı konusunda, her politika oluşturma sürecinde yerine getirilmesi gereken asgari koşulları belirleyen en doğru düzenleyici uygulamalarla uyumlu, açıkça tanımlanmış standartlar vardır.

Hukuki çerçeve, taslak yasaların ve politikaların kamuoyuna danışılması koşulunu barındırmalıdır. STK'lar, en başından, yasama ve politika oluşturma sürecine dahil edilmelidir. Bunun yanında her politika oluşturma süreci, ilgili yasa metninin kamuoyunun ulaşabileceği ve kişilerin yasa hakkında yazılı yorum yapmasına izin verecek şekilde olmalıdır. STK'lara ve kamuoyuna, teklif/tasarı hakkında bilgi edinmek ve bir fikir oluşturmak için yeterli süre verilmelidir. Hukuki çerçeve, alınan tekliflerle ilgili, bazılarının neden kabul edilmediğinin açıklamasıyla birlikte yazılı geribildirim koşulu getirmelidir. STK'lara aynı zamanda, geliştirilen taslakların görüşmelerine de katılma ve fikirlerini savunma hakkı verilmelidir. Hukuki çerçeve, ilgili kamu kurumunun kamuoyuna danışma sürecindeki koşullara uymaması halinde, kamu kurumuna yönelik yaptırımları düzenlemelidir.

Yukarıdaki prensipler, kanun taslağı ve politika oluşturmada kamuoyuna danışma süreciyle ilgili temel yasal hükümlerin parçası olmalıdır. Ayrıca, hükümet/parlamento, kamuoyuna danışma süreci için bağımsız bir yasa, yönetmelik veya tüzük kabul edebilir. Bağlayıcı olmayan belgeler söz konusu olduğunda, belgeye uyulmasını sağlamak amacıyla belirli önlemler alınmalıdır (ör: koşullarla ilgili farkındalığın artırılması, izleme ve eğitim için daha fazla yatırım).

Son olarak, bu kurallar ilgili politika/kanunun uygulama aşamasının izlenmesi ve raporlanmasına kamuoyunun katılımı için de geçerli olmalıdır.

2. Devlet politikaları, kamu kurumlarındaki işlere STK katılımı konusunda, kamu personeline eğitim programları/eğitimler sağlar.

Kamuoyuna danışma sürecini düzenlemek özel bilgi ve beceriler gerektirir. Politika oluşturma sürecine dahil olan personel, bu bilgi ve becerileri edinmek için, hizmet içi eğitimlerinin bir parçası olarak özel eğitimler almalıdır. STK'ların nasıl davet edileceği, STK'ların görüşlerini almak üzere soruların nasıl hazırlanacağı ve ne tür formların kullanılacağı vb. konular bu tür eğitimlerin kapsamına dahil edilebilir.

3. Hükümetin, ilgili bakanlıkların ve diğer devlet kurumlarının iç düzenlemelerinde, STK katılımını koordine etmek, izlemek ve raporlamak için, belirlenmiş birimler ya da personel olmalıdır.

Bu personel/birimler, kurumlarının kamuoyuna danışma sürecini düzenlerler. Aynı zamanda katılım seviyesini izlerler ve düzenlenen danışma süreci hakkında rapor hazırlarlar. Böyle bir birim ya da personelin varlığı, kamuoyu ve STK'ların, yetkili kamu kurumuyla, danışma, işbirliği ve belgenin uygulaması hakkında daha fazla bilgi sahibi olmalarını ve irtibatta olmalarını kolaylaştırır.

Uygulama:

1. Kamu kurumları, politika/yasal girişimlerin başlangıç aşamasında, ilgilenen tüm STK'ları, yorumlarını almak üzere düzenli olarak davet eder.

STK'ların danışma amacıyla davet edildiği, çok sayıda politika oluşturma girişimi örneği vardır. Bu tür müzakereler, önemli girişimlerin gidişatını belirlerken STK katkısının da göz önüne alınabilmesi amacıyla, ilk aşamalarda yürütülür. STK'lara görüşlerini hazırlamak için yeterli süre verilir (toplantıdan önce en az bir hafta) ve aynı zamanda görüşlerini ifade etmeleri için olanak sağlanır (ör: toplantıda konuşma hakkı verilir). Asıl olması gereken, STK'ların görüşlerini sunabilecekleri en az 15-20 iş günüdür. Taslaklar üzerinde müzakere edilmediğine dair ya da hızlandırılmış prosedür nedeniyle mevzuat taslaklarının çok acele hazırlanması gibi şikayetler söz konusu değildir.

2. STK'lara, taslak belgelerin içeriğiyle ve danışma sürecinin ayrıntılarıyla ilgili yeterli bilgi sağlanır ve cevap vermek için gerekli süre tanınır.

STK'ların görüş bildirmesi istenen taslak metinler kamuoyuyla paylaşılır. Ayrıca kamu idaresi, belgelerin ana hatlarını açıklayan, teknik dille yazılmamış bir özet hazırlayabilir. Bu özet ayrıca, görüşülmekte olan ve STK'ların görüş bildirmesi beklenen temel konuları da içerebilir. Analizler, diğer kuruluşların görüşleri vb. tüm ilgili belgeler, kamuoyunun bilgiye dayalı karar vermesi amacıyla kamuoyuna açık olmalıdır.

3. Danışma sürecinin sonuçlarına dair geribildirim, bazı önerilerin neden dikkate alınmadığının açıklamasıyla birlikte, kamu kurumları tarafından paydaşlara açık ve yazılı olarak yapılır.

Görüş bildiren şahısların/STK'ların/kuruluşların bir listesi, görüşleri veya toplanan görüşlerin bir özetiyle birlikte, kamuoyunun erişimine açılır ve belgenin kabul edilmek üzere teslim edilmesinin bir parçasıdır. Buna ilaveten, görüşlere verilen geribildirim de, bazı görüşlerin neden değerlendirmeye alınmadığının açıklamasıyla birlikte, kamuoyuyla paylaşılır. Geribildirim, danışma sürecinin sonlanmasının ardından makul bir süre içinde sağlanır. STK'ların görüşlerinin dikkate alınmadığına dair kayda değer veya sıklıkla karşılaşılan şikayetler yoktur.

4. Kamu politikalarının taslaklarını hazırlamakla görevli personelin çoğu gerekli eğitim programlarını/eğitimi başarıyla tamamlamıştır.

Kamu personeline bu konularda verilen eğitimlerin kaydı vardır. Kamu personeli, sivil toplumun daha etkin katılımını sağlamak için yaklaşım ve girişimlerinden de görülebileceği üzere, bu bilgileri pratikte uygularlar.

5. Kamuoyuna danışma sürecini koordine eden ve izleyen birimlerin/personelin çoğu konu hakkında bilgili ve yetkindir.

Kamu politikalarıyla ilgilenen çoğu kuruluş, kamuoyuna danışma sürecini düzenleyen personel atamışlardır. Bu personel konulara vakıf ve STK'ları sürece dahil etmeye açıktır ve STK'lara danışma sürecine nasıl daha iyi katkıda bulunabileceklerine dair tavsiyelerde bulunurlar.

STANDART 2	GÖSTERGELER
Tüm politika ve yasa taslakları, en kısa sürede kamuoyunun erişimine açılır.	Mevzuat: <ol style="list-style-type: none">1) Yürürlükteki mevzuat, kamu kuruluşlarının, tüm taslak yasayı/politikaları veya yasanın son halini kamuoyuna açık hale getirmesini zorunlu kılar; istisnalar açıkça tanımlanmıştır ve uluslararası kurallar ve örnek doğru uygulamalarla uyumludur.2) Kamuya ait bilgilere/belgelerine erişim için nesnel mekanizmalar ve prosedürler vardır.3) Kamu personeli/birimleri için, kamuya ait bilgilere erişimle ilgili yasal koşulların ihlali halinde, kesin olarak belirlenmiş yaptırımlar mevcuttur. Uygulama: <ol style="list-style-type: none">1) Kamu kuruluşları, hukuken belirlenmiş istisnalar olmadıkça, tüm taslak yasayı/politikaları veya yasanın son halini yayımlar.2) Kamu kuruluşları, hukuken belirlenen süre içinde kamuya ait bilgilere ulaşma taleplerinin çoğunu karşılar, red nedenlerini belirli bir formatta yazılı olarak açıklar ve itiraz hakkının ve itiraz prosedürünün altını çizer.3) Mevzuatın ihlali halinde yaptırım uygulanır.

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Yürürlükteki mevzuat, kamu kuruluşlarının, tüm taslak yasayı/politikaları veya yasanın son halini kamuoyuna açık hale getirmesini zorunlu kılar; istisnalar açıkça tanımlanmıştır ve uluslararası kurallar ve örnek doğru uygulamalarla uyumludur.

Hükümetin taslak yasayı veya politika belgesini yayımlama zorunluluğu olmalıdır. Vatandaşlar ve STK'lar hükümetin gündeminde ne olduğunu bilmezlerse, politika oluşturma sürecinde etkin bir şekilde yer almaları beklenemez. Öncelikle kamu kuruluşları, yasama/politika planlarını -yıllık olarak ve birkaç aylık dönemler süresince üzerinde çalışmak istedikleri başlıklar/eylemlerin bir listesi- yayımlamalıdır. Bu, ilgilenen STK'ların hazırlanmasına ve ilgili kuruluşla irtibata geçmesine yardımcı olacaktır. İkinci adım, önce taslağın amaç ve gerekçesini, ardından da taslak belgelerin metnini yayımlamaktır. Bu hem hükümet hem de parlamento için geçerlidir. Belgelerin yayımlanması, bilgi alma taleplerine bağlı olmamalı, ilgili kuruluşların bir yükümlülüğü olmalıdır.

2. Kamuya ait bilgilere/belgelerine erişim için nesnel mekanizmalar ve prosedürler vardır.

Mevzuat, kamu kurumlarının, talep halinde bilgi verme yükümlülüğü konusunda kesin kurallar içermelidir. Genel olan bilgi verme zorunluluğu konusunda, kamu yararı kriterine bağlı, nadir istisnalar olmalıdır (genellikle millî güvenlikle ilgili). Bilgi talepleri hemen ele alınmalı ve bu tür isteklere cevap vermek çok uzun sürmemelidir (genellikle 14 gün).

3. Kamu personeli/birimleri için, kamuya ait bilgilere erişimle ilgili yasal koşulların ihlali halinde, kesin olarak belirlenmiş yaptırımlar mevcuttur.

Yasal kurallara uyulmaz ve talep edilen bilgi sağlanmazsa, mahkeme hatalı tarafa yaptırım uygulayabilir. Bu, taleplere cevap verilmesinde çok geç kalındığı haller için de geçerlidir.

Uygulama:

1. Kamu kuruluşları, hukuken belirlenmiş istisnalar olmadıkça, tüm taslak yasa/politikaları veya yasanın son halini yayımlar.

Kurumlar, taslak yasayı ve yasanın son halini geribildirimlere açık bir yaklaşımla yayımlar. En kolay yol internet kullanımınıdır; her kurumun internet sitesinde, danışma süreci için taslak belgeleri yayımladığı bir bölüm olabilir. Bazı ülkeler, müzakereye konu tüm mevzuatın yayımlandığı birleşik portallar da oluşturmuşlardır. Bunlar belli bir amaç için hazırlanmış, vatandaşların da görüşlerini paylaşabildikleri internet siteleridir. Kabul edilen mevzuat da ücretsiz olarak kamuoyuna açık olmalıdır.

2. Kamu kuruluşları, hukuken belirlenen süre içinde kamuya ait bilgilere ulaşma taleplerinin çoğunu karşılar, red nedenlerini belirli bir formatta yazılı olarak açıklar ve itiraz hakkının ve itiraz prosedürünün altını çizer.

Bu prensibin veya mevzuatın ihlal edildiğine dair şikayetler söz konusu değildir. Kuruluşların mevzuata uygun davrandıkları ve işbirliğine açık oldukları raporlarla doğrulanmaktadır.

3. Mevzuatın ihlali halinde yaptırım uygulanır.

Mahkemeler, bilgiye erişim hakkındaki mevzuatı nesnel bir yaklaşımla uygularlar ve vatandaşların bilgi alma hakkını engelleyen her kamu kurumuna, mevzuat uyarınca yaptırım uygulanır.

STANDART 3	GÖSTERGELER
STK temsilcileri sektörler arası kurullarda eşit ortaktır ve objektif olarak belirlenmiş süreçler ve kriterlere göre seçilirler.	Mevzuat: <ol style="list-style-type: none">1) Yürürlükteki mevzuat, kamu kuruluşlarının, oluşturdukları farklı karar alma ve/veya danışma kurullarına, STK temsilcilerini davet etmelerini gerektirir.2) Sivil toplumun uygun bir biçimde temsilini sağlamak için, şeffaf ve önceden belirlenmiş kriterlere dayalı kesin kurallar vardır. Uygulama: <ol style="list-style-type: none">1) Sivil toplumu ilgilendiren konular ve politikalarla ilgili karar alma ve danışma kurullarına genellikle STK temsilcileri de dahil edilir.2) Bu kurullardaki STK temsilcilerinin, görüşlerini herhangi bir yaptırıma maruz kalmadan özgürce sunması ve savunması sağlanır.3) STK temsilcileri, adil ve şeffaf seçim süreci sonucunda seçilir.4) Bu tür kurullara katılmak, STK'ların alternatif savunuculuk yollarını kullanmasını veya bahsi geçen kurumun görüşüyle uyumlu olmayan alternatif görüş açılarını desteklemesini engellemez.

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Yürürlükteki mevzuat, kamu kuruluşlarının, oluşturdukları farklı karar alma ve/veya danışma kurullarına, STK temsilcilerini davet etmelerini gerektirir.

İdare, danışma kurulları oluşturduğunda, ilgili alandaki sivil toplum temsilcilerini bunlara dahil etme zorunluluğu vardır. STK temsilcileri de bu kuruldaki diğer üyelerle aynı koşullarda görev yaparlar ve aynı haklara sahiptirler (yalnızca gözlemci sıfatı taşımaz, oy kullanabilirler).

2. Sivil toplumun uygun bir biçimde temsilini sağlamak için, şeffaf ve önceden belirlenmiş kriterlere dayalı kesin kurallar vardır.

STK'lar danışma kurullarına açık bir prosedür izlenerek davet edilmelidir (üye adaylık başvuruları duyurulmalıdır) ve üyelik için nesnel kriterler olmalıdır. STK'ların seçildiği süreç de şeffaftır. Bir diğer seçenek, STK'ların kendi temsilcilerini aday göstermeleridir. Bu durumda STK'lara, kendi iç seçim süreçleri için daha fazla zaman verilmelidir.

Uygulama:

1. Sivil toplumu ilgilendiren konular ve politikalarla ilgili karar alma ve danışma kurullarına genellikle STK temsilcileri de dahil edilir.

Uygulamada, STK temsilcilerinin danışma kurullarında ve çalışma gruplarında yer aldıkları görülür. Bu tür kurullara, ticari faaliyet birliklerinin- yanısıra derneklerin, vakıfların ve kâr amacı gütmeyen şirketlerin temsilcilerinin de katılması önemlidir. STK'lar, toplantılara hazırlanabilmeleri ve katılabilmeleri için, yeterli süre göz önüne alınarak toplantılardan haberdar edilirler.

2. Bu kurullardaki STK temsilcilerinin, görüşlerini herhangi bir yaptırıma maruz kalmadan özgürce sunması ve savunması sağlanır.

Toplantılarda hükümet ve politikaları hakkında eleştirel konuşmalar yapan STK temsilcilerinin, aşırı kamu denetimine veya kötü muameleye maruz kalmaları söz konusu değildir. Danışma süreci boyunca STK'lara konuşmaları, görüşlerini ifade etmeleri ve sorunları tartışmaları için zaman tanınır.

3. STK temsilcileri, adil ve şeffaf seçim süreci sonucunda seçilir.

STK temsilcilerinin sektörler arası kurullarda bulunmaları yeterli değildir; temsilcilerin aynı zamanda şeffaf ve kamuoyuna açık bir prosedürle seçilmeleri gerekir. Şeffaf olmayan seçim prosedürleri uygulanmamalıdır. Kamu kurumları zaman zaman, işbirliği yaptıkları STK'ları kuruma davet etmeye karar verebilir ancak bu davetler, diğer STK'ların da katılım talebinde bulunma haklarını ihlal etmeyecek şekilde, şeffaflıkla ve zamanında yapılmalıdır. Kamu kurumları, yalnızca kendi görüş ve eğilimlerine yakın STK'ları davet etmezler.

Bu tür danışma kurullarının çalışması da şeffaf olmalıdır. Üyeleri, toplantıları ve kararlarıyla ilgili bilgiler kamuoyuna açık olmalıdır. Ayrıca böyle kuruluşları ilgilendiren konular tartışıldığında, kurul üyesi olmayanların da danışma kurullarına katılabilmeleri gerekir.

4. Bu kurullara katılmak, STK'ların alternatif savunuculuk yollarını kullanmasını veya bahsi geçen kurumun görüşüyle uyumlu olmayan alternatif görüş açılarını desteklemesini engellemez.

Sektörler arası kurullara katılım, STK'ların görevlerini yerine getirmeleri için yalnızca bir yoldur; STK'ların, dikkate alınmadıklarını ya da kabul edilmediklerini düşündükleri zaman, görüşlerini duyurmak amacıyla gösteriler düzenlemelerine, imza toplamalarına veya diğer savunuculuk önlemleri almalarına engel değildir. Kuruldaki STK temsilcileri, sektörde benzer görevlerde olanlarla -özellikle de kendisini temsilciliğe seçenlerle- iletişime geçip, onlara danışabilmelidir.

Alt-bölüm 3.3: Hizmet sağlanmasında işbirliği

Prensip 8: Koşullar, hizmet sağlanmasında STK'ların dahil olmasını destekler niteliktedir.

STANDART 1	GÖSTERGELER
STK'lar farklı alanlarda hizmetler verirler ve kamu sözleşmeleri için diğer hizmet sağlayıcılarla eşit koşullarda rekabet ederler.	Mevzuat: <ol style="list-style-type: none">1) Yürürlükteki mevzuat STK'ların, eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler gibi çeşitli alanlarda hizmet sağlamasına izin verir.2) STK'lar mevzuatta tanımlanmamış ('ilave hizmetler') hizmetleri sağlamakta hiç bir engelle karşılaşmazlar.3) Yürürlükteki mevzuat, STK'lardan diğer hizmet sağlayıcılar için geçerli olmayan bürokratik açıdan zor, ilave koşulları yerine getirmesini beklemez. Uygulama: <ol style="list-style-type: none">1) STK'lar diğer hizmet sağlayıcılarla rekabet ederek ihale alabilirler ve çeşitli alanlarda hizmet verirler. (eğitim, sağlık, araştırma vb.)2) STK'lar hizmet geliştirme ve sağlamanın her aşamasına dahil edilir. (ihtiyaç belirleme, ihtiyaçları karşılayacak en uygun hizmetlere karar verme, izleme ve değerlendirme)3) Önceden kayıt/ruhsat gerektiren durumlarda, işlemler bürokratik açıdan zor değildir.

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Yürürlükteki mevzuat STK'ların, eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler gibi çeşitli alanlarda hizmet sağlamasına izin verir.

Mevzuat, kamunun belirli hizmetleri STK'lara ihale etmesine izin verir. STK'ların, eğitim, sağlık ve sosyal yardım alanlarında hizmet sağlamasına hukuki herhangi bir engel yoktur. STK'ların bu alanlarda faaliyet gösterecek ticari şirketler kurmasına izin verilmesi gerektiği halde, yalnızca, geleneksel olarak kâr amacı

gütmeyen alanlar olmadığı düşünölen alanlarda (bankacılık, şans oyunları) STK'lara bazı sınırlamalar getirilebilir. Belirli ve nesnel bir sebep yoksa STK'ların, hizmet sağlama konusunda rekabetin dışında tutulması söz konusu olamaz.

2. STK'lar mevzuatta tanımlanmamış ('ilave hizmetler') hizmetleri sağlamakta hiç bir engelle karşılaşmazlar.

Mevzuat STK'ların, mevzuatla tanımlanmamış olsa dahi, yeni hizmetler sağlamalarını yasaklamaz. Böylece STK'lar, başarılı olması halinde sonradan hükümet tarafından uygulamaya konabilecek yenilikçi hizmetler ve yeni pilot uygulamalar geliştirebilirler. Hizmetler, önceden kayıt ya da ruhsat gerektiren alanlardaysa (ör: çocuklar için hizmetler) bu koşul STK'lar için de geçerli olmalıdır.

3. Yürürlükteki mevzuat STK'lardan diğler hizmet sağlayıcılar için geçerli olmayan bürokratik açıdan zor ilave koşulları yerine getirmesini beklemez.

STK'lar için, hizmet sağladıkları alanda, diğler hizmet sağlayıcılar için geçerli olan koşullardan daha zorlayıcı koşullar olmamalıdır. Hizmet sağlayıcıların tâbi olduğu hizmet kalitesi standartları, ticari şirketler, STK'lar ve diğler hizmet sağlayıcılar için aynıdır.

Uygulama:

1. STK'lar diğler hizmet sağlayıcılarla rekabet ederek ihale alabilirler ve çeşitli alanlarda hizmet verebilirler (eğitim, sağlık, araştırma vb.).

Çeşitli alanlarda servis sağlama ihalelerinin/sözleşmelerinin STK'lara verildiğine dair örnekler vardır ve bu istisnai bir durum değildir. STK'lar, sosyal yardım, sağlık ve eğitim gibi temel alanlarda ana hizmet sağlayıcılardan biridir. STK'lar sosyal girişimcilikte, yalnızca sosyal alanlarda hizmet sağlayarak değil, aynı zamanda yararlanıcılarına istihdam sağlamak da dahil olmak üzere, amaçlarını destekleyen diğler ekonomik faaliyetlere de katılarak gitgide daha fazla yer almaktadır.

2. STK'lar hizmet geliştirme ve sağlamanın her aşamasına dahil edilir. (ihtiyaç belirleme, ihtiyaçları karşılayacak en uygun hizmetlere karar verme, izleme ve değerlendirme).

STK'lar yalnızca hizmet sağlamada devletin ortağı değildirler. STK'lar çoğu zaman insanların ihtiyaçlarına daha yakındır. Hizmet ihtiyacının ve en uygun yöntemin belirlenmesinde katma değer sağlayabilirler. Ayrıca, STK'lar uzman oldukları alanlarda devletin sağladığı hizmetlerin değerlendirilmesi sürecinde farklı bir bakış açısı sağlayabilirler.

3. Önceden kayıt/ruhsat gerektiren durumlarda işlemler bürokratik açıdan zor değildir.

Belirli alanlardaki hizmet sağlayıcılar için geçerli önceden kayıt/ruhsat koşulu, bürokratik açıdan zor prosedürler yüzünden potansiyel hizmet sağlayıcı STK'ları caydırıcı olmamalıdır. Bu tür prosedürler hızlı ve zahmetsiz bir şekilde tamamlanabilmelidir.

STANDART 2	GÖSTERGELER
<p>Devlet, hizmetler için fon/kaynak sağlamayı üstlenmiştir ve bu fon, tahmin edilebilir ve uzun vadeli olarak sağlanabilir.</p>	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Kamu bütçesi, STK'lar tarafından sağlanabilecek çeşitli hizmet türleri için, uzun dönemli fon dahil, fon sağlar. 2) STK'ların, farklı hizmetler sağlamak için kamu fonu almalarına hiç bir yasal engel yoktur. (gerek ihale gerekse sözleşme ya da hibe mekanizması yoluyla). 3) STK'lar hizmetlerin sağlanması için uzun vadeli sözleşmeler imzalayabilirler. <p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) STK'lar hizmetler için ayrılan fonlardan yararlanırlar. 2) STK'lar sözleşmeli olarak sağladıkları hizmetlerin, idari masraflar da dahil olmak üzere (genel giderler), temel masraflarını karşılayacak yeterli fonu alırlar. 3) Ödemelerde gecikme söz konusu değildir ve en iyi kalitede hizmet sağlayabilmek için fon esnektir.

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Bütçe, STK'lar tarafından sağlanabilecek çeşitli hizmet türleri için, uzun dönemli dahil, fon sağlar.

Kamu bütçesi, STK'ların yaygın olarak faaliyet gösterdikleri kilit alanlardaki temel hizmetlerin finansmanı için yeterli kaynağı sağlamalıdır (eğitim, sosyal alan ve sağlık). Sosyal hizmetler, dezavantajlı grupların hayatlarını iyileştirmek için önemli bir araçtır ve yalnızca sosyal yardımla (sosyal haklardan en yoksun olanlara gıda, para veya diğer maddi yardımlar sağlanması) ikame edilemez. Hukuki çerçeve aynı zamanda hizmetlerin sağlanmasında daha etkin olunması ve sonuç alınması amacıyla çok yıllık fon sağlanmasına izin vermelidir.

2. STK'ların, farklı hizmetler sağlamak için kamu fonu almalarına hiç bir yasal engel yoktur (gerek ihale, gerekse sözleşme ya da hibe mekanizması yoluyla).

STK'lar, devletin hizmetlerin sağlanmasını dışardan sağlayıcılara delege etmekte kullandığı mekanizmaya tümüyle dahil olabilirler. (hizmet alımı, hibeler, sosyal sözleşmeler ve diğer mekanizmalar).

3. STK'lar hizmetlerin sağlanması için uzun vadeli sözleşmeler imzalayabilirler.

Çoğu ülkede bütçe yıllık bazda kabul edildiği halde hizmet sağlayıcılar için rekabet (STK'lar da dahil olmak üzere) daha uzun süre alır ve imzalanan sözleşmeler uzun vadeli olabilir. Sözleşme imzalanınca, ilgili devlet kurumları, sözleşme süresince ihale edilen hizmetlerin sağlanması için gerekli fonu tahsis etmekle ve muhtemelen ön ödemelerin de dahil edilmesi gerekliliğini gözönünde bulundurmakla yükümlüdürler.

Uygulama:

1. STK'lar sözleşmeli olarak sağladıkları hizmetlerin, idari masraflar da dahil olmak üzere (genel giderler) temel masraflarını karşılayacak yeterli fonu alırlar.

Devlet hizmetleri ihale ettiğinde, almak istediği hizmetlerin temel masraflarını karşılayacak yeterli fonu sağlamalıdır (hizmet sağlayıcılar kâr amacı gütmeyen kuruluşlar olsa bile). Hizmet maliyeti hesaplanırken devletin, hizmetlerin sağlanmasıyla ilgili idari ve kurumsal masrafları da hesaba katması gerekir. STK'ların gönüllüleri kullanması söz konusu olsa da, yalnızca gönüllülere dayandığı varsayılmamalı, aynı zamanda çalışanları ve danışmanları olacağı da kabul edilmelidir.

2. STK'lar hizmetler için ayrılan fonlardan yararlanırlar.

STK'ların hizmet sağlama için kamudan gelen geliri artmaktadır. STK'ların hizmet ihalelerinin dışında tutulduğuna dair şikayetler yoktur.

3. Ödemelerde gecikme söz konusu değildir ve en iyi kalitede hizmet sağlayabilmek için fon esneklik.

STK'lara fon sağlandığı zaman STK'ların bu fonu faaliyetlerinin etkisini artıracak ve ilgili kalite standartlarını yerine getirecek şekilde kullanmalarına izin verilmelidir. Fon bir bütçeden sağlandığında, STK'ların belirli prosedürleri izlemek kaydıyla parayı farklı bütçe kalemleri arasında kaydırmasına izin verilir. Fon dilimler halinde sağlandıysa, erteleme olmamalı ve ertelemeye bağlı her tür zarar tazmin edilmelidir.

STANDART 3	GÖSTERGELER
Devlet, hizmetlerin ihale edilmesiyle ilgili, STK'lar da dahil hizmet sağlayıcıların şeffaflıkla seçilmesine imkan veren prosedürleri kesin olarak belirlemiştir.	Mevzuat: <ol style="list-style-type: none">1) Hizmet fonlarının hizmet sağlayıcılar arasında dağıtılmasında nesnel ve şeffaf bir prosedür izlenir.2) Fiyat, hizmet sağlayıcılarının seçiminde en önemli kriter değildir ve en iyi değerlendirme hem hizmet kalitesine hem de rakiplerin mali değerlendirmesine göre yapılır.3) Şeffaflığın sağlanması ve anlaşmazlıkların önüne geçilmesi için açık yönergeler mevcuttur.4) İhale sonuçlarına itiraz hakkı vardır. Uygulama: <ol style="list-style-type: none">1) Pek çok hizmet STK'lara ihale edilir.2) İhalede rekabet şartları adildir ve anlaşmazlıklar önlenir.3) Kamu personeli prosedürleri düzenlemekte yetkindir.

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Hizmet fonlarının hizmet sağlayıcılar arasında dağıtılmasında nesnel ve şeffaf bir prosedür izlenir.

Hizmet sağlayıcıların seçimi tüm uygun sağlayıcıların katılımına izin veren, rekabetçi bir anlayışla yapılır. Değerlendirme kriterleri önceden ilan edilir.

2. Fiyat hizmet sağlayıcılarının seçiminde en önemli kriter değildir ve en iyi değerlendirme hem hizmet kalitesine hem de rakiplerin mali değerlendirmesine göre yapılır.

Sosyal alan gibi belirli hizmet sağlama alanlarında ihalelerin değerlendirilmesinde en önemli kriter hizmet sağlayıcının ve hizmeti verecek ekibin deneyimi olmalıdır. Bu alanda mümkün olan en iyi kaliteyi sağlamak veya ayrılan bütçeden para artırmaktan ziyade eldeki imkanlarla mümkün olan en fazla sayıda insana hizmet etmek önemlidir. Bu tür alanlarda, verilen teklif en önemli kriter olmamalıdır.

3. Şeffaflığın sağlanması ve anlaşmazlıkların önüne geçilmesi için açık yönergeler mevcuttur.

Teklifleri değerlendirenlerin herhangi bir anlaşmazlık durumunu süreç başlamadan beyan etmeleri gerekir. Hizmet sağlayıcıların seçimindeki tüm süreçler kamuoyuna açık ve yukarıda belirtilen, fonların dağıtımıyla ilgili doğru uygulamalarla uyum içinde olmalıdır.

4. İhalenin sonuçlarına itiraz hakkı vardır.

Hukuki çerçeve öncelikle bağımsız bir kuruluşa itiraz edilmesine ardından konunun mahkemeye taşınmasına izin verir.

Uygulama:

1. Pek çok hizmet STK'lara ihale edilir.

Farklı alanlarda STK'ların kamudan hizmet sağlama ihalesi aldıklarına dair yeterince örnek mevcuttur. STK alanında bu tür ihaleler alışılmış uygulamalardır ve STK'lar (dernekler, vakıflar ve kâr amacı gütmeyen şirketler) devletin önemli yüklenicileri olarak kabul edilirler.

2. İhalede rekabet şartları adildir ve anlaşmazlıklar önlenir.

Hizmet sağlayıcılara yapılan davetler göstermelik ve belli bir kuruluş için hazırlanmış değildir. Prosedürün baştan şeffaf görünmesi ama daha sonra ihaleyi düzenleyen kuruma yakın bir kuruluşun ihaleyi alması gibi örnekler söz konusu değildir. Talep edilmesi halinde çıkar çaltışmalarıyla(conflict of interest) ilgili ayrıntılı açıklama verilir.

3. Kamu personeli prosedürleri düzenlemekte yetkindir.

İlgili kamu personeli, hizmet sağlanmasının STK'lara ihale edilmesi prosedürlerine aşınadır ve ihale düzenlenmesinde teknik bir sorun yaşamazlar. Yetkililerin hangi prosedürü izleyeceğini bilememeleri yüzünden ve denetim kuruluşlarının kendilerine yaptırım uygulayabileceği endişesiyle, hizmetin dışarıdan alınmamasına karar vermeleri gibi vakalar mevcut değildir. Doğru bir uygulama örneğinde kamu personeline bu tür süreçler için eğitim verilir.

STANDART 4	GÖSTERGELER
Hizmet satınalma ihalelerinde, net bir hesap verebilirlik, açıklık, izleme ve değerlendirme sistemi mevcuttur.	Mevzuat: 1) Hizmet sağlayıcıların, hem harcamaları hem de hizmet kaliteleri açısından denetlenmeleri hukuken mümkündür. 2) Hizmetler için kesin kalite standartları ve izleme prosedürleri vardır. Uygulama: 1) STK'lar aşırı denetime tâbi tutulmazlar. 2) İzleme düzenli olarak önceden duyurulmuş prosedürlere ve kriterlere göre yapılır. 3) Sağlanan hizmetlerin kalitesi ve sonuçları/etkileri hakkında düzenli ve kamuoyuna açık olarak bilgilendirme yapılır.

AÇIKLAMA

Mevzuat:

1. Hizmet sağlayıcıların hem harcamaları hem de hizmet kaliteleri açısından denetlenmeleri hukuken mümkündür.

Hizmet sağlayıcılar, hem hizmetlerin kalitesi hem de verilen hizmetlerle ilgili harcamalar açısından izlenmelidir. İzlemeyi yapanlar önceden bildirimde bulunmak kaydıyla hizmetlerin sağlandığı ortamları denetleme hakkına sahiptir.

2. Hizmetler için kesin kalite standartları ve izleme prosedürleri vardır.

İzleme net standart ve kriterlere dayalıdır. Temel hizmet türleri için, hizmet sağlayıcıların yerine getirmesi gereken asgari kalite standartları vardır. Verilen ihale, yürütülen faaliyetler ve hizmetin verildiği kişi sayısı kamuoyuna açıktır.

Uygulama:

1. STK'lar aşırı denetime tâbi tutulmazlar.

STK'lar diğer hizmet sağlayıcılarla kıyaslandığında aşırı denetime tâbi değildir. Yerinde denetimlerde, ziyaretin amacını ve zamanını belirten ön bildirim yapılır.

2. İzleme düzenli olarak önceden duyurulmuş prosedürlere ve kriterlere göre yapılır.

STK'lar ne hakkında ve kime raporlama yapacakları konusunda bilgi sahibidir. Düzenli olarak izlenirler.

3. Sağlanan hizmetlerin kalitesi ve sonuçları/etkileri hakkında düzenli ve kamuoyuna açık olarak bilgilendirme yapılır.

Kamu kurumları, sağlanan hizmetin kalitesi ve sonuçları hakkında düzenli değerlendirme yaparlar. Bu değerlendirmelerin sonuçları paydaşlara açıktır ve hükümetin ilgili alanlardaki politikasını şekillendirmek için kullanılır.

Matrisin Kullanımı

İzleme Matrisi, sivil toplumun gelişmesi için elverişli koşulların sağlanması amacıyla gerekli ortak standartlar olarak mutabık olunan standartları içerir. Matris STK çalışanları ve BCSDN üye ve ortaklarından uzmanlar tarafından, sivil toplumun gelişmesinde bir izleme aracı olarak tasarlandı. Ancak, uygun yöntemlerin uyarlanmasıyla Matris, aynı zamanda kamu personeli için kendi kendini değerlendirme araçlarının ve çeşitli bağışçılar için izleme araçlarının geliştirilmesinin de yolunu açabilir. Bununla beraber, bir sonraki bölüm bu Matrisin yalnızca STK'lar tarafından kullanımını açıklayacaktır.

Matris, **halihazırda sivil toplumun gelişmesi için elverişli koşulları izleyen STK'lar** ve ülkelerindeki elverişli koşulların izlenmesinde daha kapsamlı bir yaklaşımla ilgilenenler için yeni bir araçtır. Halihazırda varolan uluslararası, bölgesel ve ulusal standartları ve düzenleyici doğru uygulamaları (varolan (alt) bölümlerde) geliştiren Matris, sivil toplumun gelişmesi için elverişli koşulların tümü veya bir kısmı için hazırlanmış bir izleme aracıyla ilgilenen her STK için kullanımı kolay bir araçtır. Matrisin geliştirilmesi sırasında, ikincil veriler ve bilgiler aracılığıyla izlenebilecek göstergeler tasarlanması, böylece mümkün olan en az birincil veri sağlayacak araştırma gerektirmesi ve maliyetli olan özel veri toplama uzmanlığına ihtiyacın azaltılması düşünülmüştür. Son olarak bu, sivil toplumun gelişmesi gibi kapsamlı ve karmaşık bir alan için bir izleme mekanizması geliştirmekte ilk girişim olduğu için, rehberin ilk hali yalnızca Matrisin kullanımındaki ve izlemenin yürütülmesindeki temel adımları sunmaktadır. Hem Matrisin hem de izleme yönteminin, bir yıllık "deneme" döneminin ardından gözden geçirilmesi hedeflenmektedir.

Matrisi uygulamak ve kullanmak için dört adım öngörülmüştür:

ADIM 1 - Matrisi ülkenin durumuna uyarlamak

İzlemeye hazır olmak için, prensipler, standartlar ve göstergeler dahil olmak üzere, alt-bölümlerin (mevzuat ve uygulama) **gözden geçirilmesi** ve ilgili ülkenin hukuki altyapısı ve fiili durumuna **uyarlanması** gerekir. Bu, düzenlenmemiş veya ilgili/uygulanabilir olmayan veya çeşitli nedenlerle STK'ların inceleme kapsamı dışında bırakılmış bir alan olabilir. Ayrıca bazı ülkelerde, göstergeleri kontrol etmek için ikincil veriler olmayabilir. Bu durum alt bölümler için de geçerli olabilir.

İlgili ülkede Matrisin uyarlanması ve geçerli/kullanılabilir olması için, bir kuruluş ya da bir grup STK uzmanından alınacak bir uzman yardımı yaklaşımının yeterli olup olmadığını ya da durumun, STK'lar ve/veya paydaşlarla yürütülen bir seri danışma toplantısı gerektirip gerektirmediğini ülkenin durumu belirlemelidir.

ADIM 2 - Başlangıç izleme raporu

Matris uyarlanıp kullanılabilir hale geldiğinde artık, **başlangıç** izlemesi yapılabilir. Matris uzun vadeli/sürekli bir izleme mekanizması sağlamak üzere tasarlandığı için izleme aralıkları en iyi yıllık bazda ayarlanır. Bu aynı zamanda izleme verilerinin sivil toplumun gelişmesi alanında halihazırda varolan küresel ve bölgesel izleme göstergelerine katkıda bulunabilmesini (ve göstergeleri kullanabilmesini) sağlamak için (ya da tam tersi) bir yoldur. Ancak, izlemenin ilk yılında, uyarlama ve izlemenin başlamasını takip eden bir kaç ay içinde (ör: 6 ay) bir başlangıç izlemesi raporu geliştirilmesi faydalıdır. İkinci adım, uyarlanan izlemenin eldeki veriler, izlemeyi yürüten STK'nın uzmanlığı ve sektörün sağlayacağı uzmanlıkla test edilmesidir. Bu **başlangıç izleme raporu** ihtiyaç halinde göstergelerin eldeki veriler ve uzmanlığa göre ayarlanması için bir STK ve/veya paydaş odak grubu ile tartışılıp kontrol edilebilir.

ADIM 3 Uygulama (danışma kurulları/uzman yardımı yaklaşımı)

Matrisin uyarlanmasında olduğu gibi, izlemenin danışma süreci ile mi (her alt alan için, bölgesel vb.) yoksa bir STK uzman ekibi/panel ile mi yürütüleceğini, ilgili ülkenin koşulları ve altyapısı belirlemelidir. Bu yaklaşımın seçilmesinde son derece önemli olan, sonradan geliştirilecek bulguların **doğruluğu** ve

geçerliliğidir. Matrisin sivil toplum sektörü hakkında yalnızca bir başka araştırma olmasını engellemek, sektörün ortak gündem ve önceliklerini içeren ve sivil toplumun gelişmesi için elverişli koşulların gelişmesi amacıyla faaliyetlere sebep olan bir araç olmasını sağlamak için tek yol budur.

ADIM 4 Savunuculuk

Son olarak, bir politika belgesi veya özet belge olarak sunulan **yıllık/dönemsel** izleme sonuçları toplanmalı ve paydaşların yanısıra sivil topluma da sunulmalıdır. Bu ulusal seviyede veya bir dizi bölgesel/ tematik etkinlik aracılığıyla olabilir. Amaç, önceki dönemde yapılanları özetlemek, eksikleri belirlemek (hem mevzuata dair hem de uygulamada) ve iyileştirmeler için yapılabilecekler hakkında öneriler sunmaktır.

Sivil Toplumun Gelişimi için Elverişli Koşulları İzleme Matrisi

Ocak 2013

Bu yayın, A.B.D. Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID) aracılığıyla, Amerikan halkının büyük desteği sayesinde hazırlandı. İçerikten yazarlar sorumludur ve içerik USAID'in ya da Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin görüşlerini tam olarak yansıtmayabilir.

PRENSİP	STANDARTLAR/ KRİTERLER	GÖSTERGELER	İLGİLİ ULUSLARARASI VEYA BÖLGESEL GÖSTERGELER
Bölüm 1: Özgürlüklerin Temel Hukuki Güvenceleri			
Alt-bölüm 1.1.: Örgütlenme Özgürlüğü			
Örgütlenme özgürlüğü güvence altındadır ve herkes tarafından özgürce kullanılır.	1. Tüm gerçek ve tüzel kişiler özgürce, resmi olarak kayıtlı ve/veya kayıtsız kuruluşlar kurabilir, bunlara üye olabilir ve internet üzerinden ya da bilfiil faaliyetlerine katılabilirler.	Mevzuat: 1) Kişilerin herhangi bir amaçla dernek, vakıf ile kâr amacı gütmeyen sivil toplum kuruluşları (ör: kâr amacı gütmeyen şirket) kurmalarına dair hukuki bir çerçeve vardır. 2) Bu hukuki çerçeve hem gerçek hem de tüzel kişilerin, bir ayırım yapılmaksızın (yaş, milliyet, kanuni ehliyet, cinsiyet vb.) bu hakkı kullanmalarına izin verir. 3) Kayıt yaptırmak zorunlu değildir; kuruluşların kayıt yaptırmaya karar verdikleri durumlar için açıkça belirlenmiş kayıt kuralları, kayıt ile başvuru işlemlerinin kolay, kısa sürede ve az masraflı bir şekilde yapılmasına olanak sağlar. 4) Kanun, kuruluşlar arasında yurtiçi ve yurtdışı ağ kurulmasına, önbildirime gerek olmadan izin verir. Uygulama: 1) Her gerçek veya tüzel kişi, internet üzerinden ya da bilfiil, vakıf veya diğer kâr amacı gütmeyen, sivil toplum kuruluşları kurabilir. 2) Bireyler ve tüzel kişilere, organizasyonlarının kaydını yaptırmadıkları gerekçesiyle yaptırım uygulanmaz. 3) Kayıt işlemleri hukuken belirlenmiş olan süreler dahilinde yaptırılabilir; resmi merciler başvuruları objektif ve siyasi olmayan bir yaklaşımla değerlendirir. 4) Bireyler ve sivil toplum kuruluşları, buldukları ülke içinde ve dışında ağlar ve ortaklıklar oluşturabilir ve halihazırdakilere dahil olabilirler.	NGO Sustainability Index for Central and Eastern Europe and Euroasia , USAID (http://transition.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex/) ICNL NGO Law Monitor (http://www.icnl.org/research/monitor/index.html) United States International Grantmaking (USIG) (http://www.usig.org/countryinfo.asp) EU Progress Report (http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/progress-reports/index_en.htm) Freedom House (www.freedomhouse.org) Democracy Index (https://www.eiu.com) Freedom Meta Index (http://www.freeexistence.org) Human Development Index (http://hdr.undp.org/en/humandev/hdi/) Social Development Index (http://www.indsocdev.org/) Civic Engagement Index (http://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/civic-engagement/) Charity Commission NGO Sector&Regulation Review Tool (http://www.ngoregnet.org/whats_new/NGO_Sector_and_Regulation_Review_Tool.asp) Nations in Transit (www.freedomhouse.org/report-types/nations-transit) Polity IV Project (http://www.systemicpeace.org) Civil Society Index (https://www.civicus.org/csi/)

PRENSİP	STANDARTLAR/ KRİTERLER	GÖSTERGELER	İLGİLİ ULUSLARARASI VEYA BÖLGESEL GÖSTERGELER
	2. STK'lar, kendi iç yönetimleri ve etkinlikleri içinde, hukuki dayanağı olmayan devlet müdahalesi olmaksızın faaliyet gösterebilirler.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Hukuki çerçeve devletin, derneklerin, vakıfların ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşların iç işlerine müdahalesine karşı güvenceler sağlar.2) Devlet üçüncü şahısların müdahalesine karşı koruma sağlar.3) Finansal raporlama (para aklamayla ilgili düzenlemeler dahil) ve muhasebe kurallarında, STK'ların kendine özgü doğası dikkate alınır ve bunlar kuruluşun büyüklüğü ve faaliyet türü/alanı ile orantılıdır.4) Hukuki koşulların ihlali durumundaki yaptırımlar, yürürlükteki mevzuata dayalı ve orantılılık ilkesine uygun olmalıdır.5) Tasfiye ve fesih için kurallar ve sınırlamalar, uluslararası hukuk standartlarına uygundur ve keyfi kararları engelleyici objektif kriterlere dayalıdır. <p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Devletin, derneklerin, vakıfların ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşların iç işlerine müdahale vakası yoktur.2) Ağır raporlama koşulları dayatan müdahaleci denetim uygulamaları yoktur.3) Ender/uç durumlarda yaptırımlar uygulanır; bu yaptırımlar orantılı ve yargı denetimine tâbidir.	<p>Global Corruption Barometer (www.transparency.org/research/gcb/overview)</p> <p>Index of Economic Freedom (http://www.heritage.org)</p> <p>Doing Business In Index (http://www.doingbusiness.org)</p>

PRENSİP	STANDARTLAR/ KRİTERLER	GÖSTERGELER	İLGİLİ ULUSLARARASI VEYA BÖLGESEL GÖSTERGELER
	3. STK'lar faaliyetlerine destek olmak amacıyla özgürce, çeşitli yerel ve yabancı kaynaklardan fon arayışına girebilir ve bu fonlardan yararlanabilirler.	Mevzuat: 1) Mevzuat STK'ların ekonomik faaliyetler yürütmesine izin verir. 2) STK'lar yabancı fonlardan yararlanabilirler. 3) STK'lar bireyler, şirketler ve diğer kaynaklardan ayrılan fonlardan yararlanabilirler. Uygulama: 1) Ekonomik faaliyetler yürüten STK'lar için mevzuat yürürlüğe konmalı ve bu STK'lar için yük teşkil etmemelidir. 2) STK'ların yabancı fonlardan faydalanmasına sınırlama getirilmemelidir (ör: idari veya mali zorluk çıkarmak, ön onaylar veya belirli organlar aracılığıyla bu tür fonları sorgulamak/karşı çıkarmak). 3) Bireyler, şirketler ve diğer kaynaklardan kullanılan fonları almak kolaydır ve gereksiz masraf veya idari zorluk içermez.	
Alt-bölüm 1.2.: Diğer Özgürlükler			
Toplanma ve ifade özgürlüğü herkes için güvence altındadır.	1. STK temsilci ve üyeleri, bireysel olarak ya da kuruluşları aracılığıyla, barışçıl toplanma özgürlüğünü kullanabilirler.	Mevzuat: 1) Hukuki çerçeve uluslararası standartlara dayalıdır ve toplanma özgürlüğü hakkını ayırım gözetmeksizin herkes için sağlar. 2) Mevzuat, kendiliğinden gelişen, önceden planlanmamış ve protesto toplantılara izin verir ve sınırlamaz. 3) Hakkın kullanılması yetkililerden önceden alınacak izne tâbi değildir. Ancak, önceden bildirim gerektiren durumlar olabilir. 4) Hakla ilgili olarak, kamu otoritesi tarafından yapılan yasal	NGO Sustainability Index for Central and Eastern Europe and Euroasia, USAID (http://transition.usaid.gov/locations/europe_eurasi a/dem_gov/ngoindex/) ICNL NGO Law Monitor (http://www.icnl.org/research/monitor/index.html) World Press Freedom Index (http://en.rsf.org) Media Sustainability Index (www.irex.org/msi)

PRENSİP	STANDARTLAR/ KRİTERLER	GÖSTERGELER	İLGİLİ ULUSLARARASI VEYA BÖLGESEL GÖSTERGELER
		<p>herhangi bir engellemeye, toplantıyı düzenleyenler tarafından itiraz edilebilir.</p> <p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Toplanma özgürlüğü engellenmez ve her türlü grup hukuki şartlara uygun olarak istediği yer ve zamanda toplanabilir.2) Engellemeler, her bir engellenenin nedeni açıklanarak, toplantıyı düzenleyen kişiye itiraz hakkının güvencesi olarak vakit kaybetmeden yazılı olarak ulaştırılmak suretiyle gereçlendirilir.3) Kendiliğinden gelişen, önceden planlanmamış ve protesto toplantıları gerçekleştirilebilir ve devlet grupların toplanma hakkını korur ve toplantıyı engellemek veya aksatmak isteyen kişilere karşı gerekli önlemleri alır.4) STK'ların (bireysel olarak veya kuruluşları aracılığıyla) toplanma özgürlüğünü önceden bildirmeden kullandıkları durumlar mevcuttur. Gereken durumlarda bildirim toplantıdan kısa bir süre önce yapılır ve toplantının gerçekleşmesini engellemez.5) Kolluk kuvvetleri tarafından toplantıyı düzenleyenlerin ya da katılımcıların, önlem amacıyla gözaltına alınması dahil, hiç bir aşırı yetki/güç kullanımı söz konusu değildir.6) Medyanın toplantıya mümkün olan en yüksek şekilde erişimi vardır.	
	2. STK temsilcileri, bireysel olarak veya kuruluşları aracılığıyla ifade özgürlüğünü hayata	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Hukuki çerçeve, herkes için ifade özgürlüğü sağlar.2) Nefret söyleminin engellenmesi gibi mevzuatla düzenlenen engellemeler, açık bir biçimde belirlenmiştir ve uluslararası hukuk ve standartlarla uyum içindedir.	

PRENSİP	STANDARTLAR/ KRİTERLER	GÖSTERGELER	İLGİLİ ULUSLARARASI VEYA BÖLGESEL GÖSTERGELER
	geçirebilirler.	<p>3) Hakaret, ceza hukukunun değil, Kabahatler Kanununun konusudur.</p> <p>Uygulama:</p> <p>1) Özellikle insan hakları ve gözlemci kuruluşlarından olan STK temsilcileri, destekledikleri ve eleştirdikleri konularda ifade özgürlüğü haklarını kullanırlar.</p> <p>2) Herkes için geçerli olan ifade özgürlüğünün engellenmesi söz konusu değildir.</p> <p>3) STK temsilcileri de dahil olmak üzere bireylerin, kamuya açık ya da özel toplantılarda eleştirel konuşmaları nedeniyle soruşturmayla maruz kaldığı durumlar yoktur.</p> <p>4) Kamuya açık ya da özel toplantılarda yapılan eleştirel konuşmalar nedeniyle yaptırım uygulanmaz.</p>	
	3. Sivil toplum temsilcilerinin, bireysel olarak veya kuruluşları aracılığıyla, her türlü medya yoluyla, güvenli şekilde bilgi edinme ve paylaşma hakkı vardır.	<p>Mevzuat:</p> <p>1) Hukuki çerçeve, internet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçları da dahil olmak üzere, her türlü bilgi kaynağı aracılığıyla iletişim ve bu kaynaklara erişim olanağı sağlar. Yasal engellemeler mevcutsa bunlar istisnai, az sayıda ve uluslararası insan hakları hukukuna dayalıdır.</p> <p>2) Hukuki çerçeve, internet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçları da dahil olmak üzere iletişim kanallarının gerekçesiz izlenmesini ve kullanıcılara ait bilgilerin yetkililer tarafından alınmasını yasaklar.</p> <p>Uygulama:</p> <p>1) Uygulamada, internet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçları da dahil olmak üzere, hiç bir bilgi kaynağına erişimde engelleme söz konusu değildir.</p> <p>2) İnternet erişimi yaygın ve ucuz maliyetlidir.</p> <p>3) İnternet ile bilişim ve haberleşme teknolojisi araçları da dahil olmak üzere iletişim kanallarının gerekçesiz izlenmesi</p>	

PRENSİP	STANDARTLAR/ KRİTERLER	GÖSTERGELER	İLGİLİ ULUSLARARASI VEYA BÖLGESEL GÖSTERGELER
		ve kullanıcılara ait bilgilerin yetkililer tarafından alınması gibi bir uygulama ya da bildirilmiş böyle bir durum yoktur. 4) Sosyal ağ gruplarının üyelerinin polisten kötü muamele görmesi söz konusu değildir.	
Bölüm 2: STK'ların Finansal Kapasitesi ve Sürdürülebilirliği için Çerçeve			
Alt-bölüm 2.1: STK'lar ve bağışçıları için vergi/mali uygulamalar			
STK'lar ve bağışçıları teşvik edici vergi uygulamaları ndan yararlanırlar.	1. STK'ların farklı gelirleri için vergi avantajları mevcuttur	Mevzuat: 1) Mevzuat, STK'ların kâr amacı gütmeyen faaliyetlerini destekleyen tüm hibe ve bağışlar için vergi muafiyeti sağlar. 2) Mevzuat, STK'ların ekonomik faaliyetleri için vergi avantajları sağlar. 3) Mevzuat, STK'ların pasif yatırımları için vergi avantajları sağlar. 4) Mevzuat, ana varlık oluşturmaya izin verir ve ana varlıklar için vergi avantajları sağlar. Uygulama: 1) Bildirilen hibeler/bağışlar doğrudan ya da dolaylı (gizli) vergiye tâbi değildir. 2) STK'ların ekonomik faaliyetleri için vergi avantajları sağlanır ve bu STK'ların faaliyetini destekler. 3) Pasif yatırımlar STK'lar tarafından kullanılır ve bu nedenle hiç bir yaptırım uygulanmaz. 4) Ana varlıklar prosedüre bağlı büyük zorluklar çıkmadan oluşturulur ve idari yükler veya yüksek maliyet olmaksızın özgürce işletilir.	NGO Sustainability Index for Central and Eastern Europe and Euroasia, USAID (http://transition.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex/) ICNL NGO Law Monitor (http://www.icnl.org/research/monitor/index.html) United States International Grant making (USIG) (http://www.usig.org/countryinfo.asp) Index of Economic Freedom (http://www.heritage.org/index/about) Economic Freedom of the World Index (http://www.freetheworld.com/index.html) Global Giving Index (https://www.cafonline.org/publications/2011-publications/world-giving-index-2011.aspx)
		Mevzuat:	

PRENSİP	STANDARTLAR/ KRİTERLER	GÖSTERGELER	İLGİLİ ULUSLARARASI VEYA BÖLGESEL GÖSTERGELER
	2. Bireysel ve kurumsal bağışlar için teşvikler sağlanır.	<ol style="list-style-type: none">1) Mevzuat, STK'lara yapılacak bireysel veya kurumsal bağışlar için vergi indirimleri sağlar.2) Vergi indirimine tâbi bağış almak için net koşullar vardır ve bunlar çeşitli kamu yararına faaliyetleri içerir.3) Kurumsal sosyal sorumlulukla ilgili devlet politikaları STK'ların ihtiyaçlarını göz önüne alır ve programlarına dahil eder. <p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Bireysel ve kurumsal bağışlarla ilgili vergi indirimi almak için işlevsel bir prosedür mevcuttur.2) STK'lar kurumsal sosyal sorumluluğun desteklenmesi konusunda devletin ortaklarıdır.3) İnsan hakları ve izleme kuruluşları da dahil, kamu yararı açısından temel alanlarda faaliyet gösteren STK'lar, vergi indirimine tâbi bağışlardan yararlanabilirler.	
Alt-bölüm 2.2.: Kamu desteği			
STK'lara devlet desteği şeffaf bir şekilde sağlanır ve sorumlu bir	1. STK'ların kurumsal gelişimi, proje desteği, AB'nin ortak yatırımları, ve diğer mali yardımlar için kamu fonları mevcuttur.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none">1) STK'ların kurumsal gelişimi için devlet desteğini, proje desteğini ve AB destekli projelerin ortak finansmanını düzenleyen bir mevzuat veya ulusal politika (belge) vardır.2) Kamu fonlarının STK'lara dağıtılması için ulusal seviyede bir mekanizma vardır.3) STK'lara ayrılacak kamu fonları devlet bütçesinde açıkça planlanır.4) STK'ların kamu fonu dağıtım sürecinin her aşamasına katılımı için net prosedürler vardır.	<p>NGO Sustainability Index for Central and Eastern Europe and Euroasia, USAID http://transition.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex</p> <p>Transparency International (http://www.transparency.org)</p> <p>Corruption Perception Index (http://cpi.transparency.org/cpi2011/results/)</p> <p>Global Giving Index (https://www.cafonline.org/publications/2011-publications/world-giving-index-2011.aspx)</p> <p>Global Integrity Report (http://www.globalintegrity.org/report)</p>

PRENSİP	STANDARTLAR/ KRİTERLER	GÖSTERGELER	İLGİLİ ULUSLARARASI VEYA BÖLGESEL GÖSTERGELER
tavırla harcandır.		Uygulama: 1) Mevcut kamu fonları STK sektörünün ihtiyaçlarını karşılar. 2) Kamu fonunun dağıtımı ve/veya dağıtımının izlenmesi konusunda belli yetkisi olan kamu kurumları mevcuttur. 3) Fon tahsisi öngörülebilirdir, yıldan yıla büyük değişiklikler göstermez ve STK'lara ayrılan bütçedeki meblağın anlaşılması kolaydır. 4) STK'ların kamu fonu dağıtım sürecine katılımı şeffaftır.	
	2. Kamu fonları, kurallarla belirlenmiş ve şeffaf bir yöntemle dağıtılır.	Mevzuat: 1) Kamu fonlarının dağıtımı için prosedür şeffaf ve yasal yönden bağlayıcıdır. 2) Seçim için kriterler açıktır ve önceden duyurulur. 3) Karar verme aşamasında anlaşmazlıklarla ilgili konuların çözümüyle alakalı kesin prosedürler mevcuttur. Uygulama: 4) Fon ayırma prosedürleriyle ilgili ve fon ayrılan projelerle ilgili bilgiler kamuoyuna açıktır. 5) Devlet kurumları prosedüre uygun hareket eder ve koordine bir şekilde uygular. 6) Başvuru koşulları STK'lar için bürokratik açıdan zor değildir. 7) İhaleler adildir ve çıkar çatışması durumları önceden bildirilir.	
	3. Kamu fonlarının dağıtımıyla ilgili net bir mali sorumluluk, izleme ve değerlendirme sistemi	Mevzuat: 1) Kamu fonlarının dağıtımıyla ilgili prosedür, mali sorumluluk, izleme ve değerlendirme için kesin kurallar belirlenir. 2) Fonları amacının dışında kullanan STK'lar için belirlenmiş,	

PRENSİP	STANDARTLAR/ KRİTERLER	GÖSTERGELER	İLGİLİ ULUSLARARASI VEYA BÖLGESEL GÖSTERGELER
	mevcuttur.	prosedürün ihlaliyle orantılı yaptırımlar vardır. Uygulama: 1) İzleme kesintisiz olarak ve önceden belirlenmiş, objektif göstergelere uygun olarak yürütülür. 2) Kamu fonlarının etkileri/sonuçlarıyla ilgili, kamu kurumları tarafından düzenli değerlendirme yapılır ve sonuçları kamuoyuyla paylaşılır.	
	4. Devletin aynı desteği mevcuttur.	Mevzuat: 1) Hukuki çerçeve, devlet kurumlarının STK'lara kamu mülkiyeti tahsisi, ücretsiz kiralık alan (sınırlı süreli), ücretsiz eğitim, danışmanlık hizmetleri ve diğer kaynaklar gibi aynı yardımlarda bulunmasına izin verir. 2) Aynı yardımlar açıkça belirlenmiş süreçlere bağlı kalınarak, objektif kriterlere göre yapılır ve hiç bir gruba ayrıcalık tanınmaz. Uygulama: 1) STK'lar aynı devlet yardımlarından faydalanırlar. 2) Aynı devlet yardımı sağlanırken, STK'lara diğer kuruluşlarla eşit veya bunlara nazaran daha destekleyici davranılır. 3) Devletin aynı yardımları yalnızca kendi icraatlarını eleştirmeyen STK'lara sağladığı ya da eleştirel STK'ları yardımdan yoksun bıraktığı veya vefa/bağlılık, siyasi ilişki gibi ya da diğer hukukla bağdaşmayacak nedenlerle ayrımcılık yaptığı durumlar söz konusu değildir.	
Alt-bölüm 2.3: İnsan kaynakları			
Devlet politikaları ve	1. STK'lara diğer sektörlerdeki işverenlerle eşit muamele edilir.	Mevzuat: 1) Mevzuat ve politikalar, STK'lara diğer sektörlerdeki işverenlerle eşit şekilde muamele edilmesini sağlar.	World Economic Forum Global Competitiveness Report (http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness)

PRENSİP	STANDARTLAR/ KRİTERLER	GÖSTERGELER	İLGİLİ ULUSLARARASI VEYA BÖLGESEL GÖSTERGELER
hukuki koşullar, STK'larda istihdamı, gönüllülüğü ve STK'larla diğer ilişkileri teşvik eder.		Uygulama: 1) İstihdam için devletin teşvik ettiği programlar varsa STK'lar da diğer sektörlerle eşit muamele görür. 2) Kâr amacı gütmeyen sivil toplum sektöründeki çalışan sayısıyla ilgili düzenli istatistikler tutulur.	Global Employment Trends (http://www.ilo.org/global/research/global-reports/global-employment-trends/WCMS_171571/lang-en/index.htm) World Economic Forum Global Gender Gap (http://reports.weforum.org/global-gender-gap-2011/) Civic Engagement Index (http://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/civic-engagement/) Global Giving Index (https://www.cafonline.org/publications/2011-publications/world-giving-index-2011.aspx)
	2. Gönüllülük için elverişli politikalar ve mevzuat vardır.	Mevzuat: 1) Mevzuat gönüllülüğü teşvik eder, en doğru idari uygulamaları içerir ve aynı zamanda kendiliğinden gelişen gönüllülük uygulamalarına izin verir. 2) Gönüllülüğün gelişmesi ve özendirilmesi için teşvikler ve devlet destekli programlar vardır. 3) Gönüllülükle ilgili STK ve gönüllü arasındaki ilişkiyi açıkça tanımlayan süreçler ve gönüllüyü koruyucu önlemler vardır. Uygulama: 1) Teşvikler ve programlar şeffaf ve STK'ların faydalanmasına açıktır. Politika belgesi, strateji belgesi ya da mevzuat tam olarak uygulanmakta, izlenmekte ve dönemsel olarak katılımcı bir yaklaşımla değerlendirilmektedir. 2) Gönüllülük esasına dayalı faaliyetlerin düzenleyicileri ya da gönüllüler için idari prosedürler karmaşık ve masraflı değildir. 3) Gönüllülük her şekilde olabilir; gönüllülüğün engellendiğine dair hiç bir şikâyet yoktur.	*Several other reports can be consulted, such as: World of Work Report, Youth Employment, Global Wage Report, World Social Security Report
	3. Eğitim sistemi sivil katılımı teşvik eder.	Mevzuat: 1) Yaygın eğitim politika/strateji/mevzuat aracılığıyla teşvik edilir. 2) Sivil toplumla ilgili konular, eğitim sisteminin her seviyesinde resmi müfredata dahil edilir.	

PRENSİP	STANDARTLAR/ KRİTERLER	GÖSTERGELER	İLGİLİ ULUSLARARASI VEYA BÖLGESEL GÖSTERGELER
		Uygulama: 1) Eğitim sistemi, STK'lara sivil katılım yöntemlerini bünyesinde barındırır. 2) STK'lar tarafından örgün eğitim yapılmasına yönelik engeller yoktur.	
Bölüm 3: Kamu-STK ilişkisi			
Alt-bölüm 3.1.: İşbirliği için çerçeve ve uygulamalar			
Kamu-STK işbirliği ve STK'ların kapasitesinin güçlenmesi için stratejik yaklaşım mevcuttur.	1. Devlet, politikalar ve stratejiler aracılığıyla, sektörün gelişmesinin ve sektörle işbirliğinin önemini kabul eder.	Mevzuat: 1) Kamu-STK ilişkisi ve sivil toplumun gelişmesiyle ilgili strateji belgeleri vardır. 2) Strateji belgesi, hedefler, önlemler, mevcut fonların yanı sıra sorumlulukları (göstergeler de dahil hareket planları) net bir şekilde belirtmektedir. 3) Strateji belgesi, STK'lara danışılarak/STK'ların tavsiyesiyle geliştirilen önlemleri içerir. Uygulama: 1) Farklı ilgi alanlarından STK'lar strateji belgesi geliştirme, uygulama ve değerlendirme süreçlerinin tüm aşamalarına düzenli olarak katılır. 2) Devlet ve STK'lar arasındaki işbirliğinin ve sivil toplumun gelişmesinin ilerlediği ve strateji belgesinde öngörülen önlemlere göre veya bunların ötesinde uygulandığını gösteren örnekler vardır. 3) Strateji belgesinin uygulanması izlenir, değerlendirilir ve belge düzenli olarak gözden geçirilir.	Bertelsmann Stiftung's Transformation Index (http://www.bti-project.org/country-reports/pse/blr/) EU Progress Report (http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/progress-reports/index_en.htm) Sustainable Governance Indicators (http://www.sgi-network.org/index.php) *Status Index and Management Index

PRENSİP	STANDARTLAR/ KRİTERLER	GÖSTERGELER	İLGİLİ ULUSLARARASI VEYA BÖLGESEL GÖSTERGELER
	2. Devlet, kurumlarının çalışmaları aracılığıyla, sektörün gelişmesinin ve sektörle işbirliğinin önemini vurgular.	<p>4) Kamu-STK işbirliği ve sivil toplumun gelişmesi için devlet politikalar, sektördeki farklılıkları gözönüne alan resmi istatistik kurumunun topladığı güvenilir verilere dayanır.</p> <p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none">1) STK'larla işbirliğini kolaylaştırma yetkisi olan, ulusal seviyede bir kuruluş veya mekanizma (ör: İşbirliği Birimi/Dairesi; bakanlıklar bünyesinde işbirliği danışma birimleri; işbirliği kurulu) vardır.2) STK'ların, yetkili kuruluş veya mekanizma(lar) tarafından alınan kararlara katılması konusunda bağlayıcı hükümler vardır. <p>Uygulama:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Ulusal seviyedeki kuruluş veya mekanizmaların yeterli kaynakları ve STK-kamu diyalogunu kolaylaştırmak, zorlukları müzakere etmek ve sivil toplumun gelişmesi için temel politikalar önerme yetkileri bulunur.2) Yetkili kuruluş veya mekanizma(lar) STK'lara düzenli olarak danışır ve STK'ları karar alma ve diğer süreçlere dahil eder	
Alt-bölüm 3.2: Politika geliştirme ve karar alma süreçlerine katılım			
STK'lar politika geliştirme ve karar alma süreçlerine etkin olarak dahil	1. STK'ların karar alma sürecine katılımını, dolayısıyla STK katkısının zamanında olmasını sağlayan, standartlar vardır.	<p>Mevzuat:</p> <ol style="list-style-type: none">1) STK'ların politika oluşturma ve karar alma süreçlerine katılımı konusunda, her politika oluşturma sürecinde yerine getirilmesi gereken, asgari koşulları belirleyen dünyadaki düzenleyici örnek uygulamalarla uyumlu, açıkça tanımlanmış standartlar vardır.2) Kamu politikaları, kamu kurumlarındaki işlere STK katılımı konusunda, kamu personeline eğitim programları/eğitimler	<p>NGO Sustainability Index for Central and Eastern Europe and Euroasia, USAID (http://transition.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex/)</p> <p>ICNL's NGO Law Monitor (http://www.icnl.org/research/monitor/index.html)</p> <p>Worldwide Governance Indicators (http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.aspx)</p>

PRENSİP	STANDARTLAR/ KRİTERLER	GÖSTERGELER	İLGİLİ ULUSLARARASI VEYA BÖLGESEL GÖSTERGELER
edilirler.		<p>sağlar.</p> <p>3) Hükümetin, ilgili bakanlıkların ve diğer devlet kurumlarının iç düzenlemelerinde STK katılımını koordine etmek, izlemek ve raporlamak için belirlenmiş birimler ya da personel vardır.</p> <p>Uygulama:</p> <p>1) Kamu kurumları, politika oluşturma ve yasal girişimlerinin başlangıç aşamasında ilgilenen tüm STK'ları yorumlarını almak üzere düzenli olarak davet eder.</p> <p>2) STK'lara, taslak belgelerin içeriğiyle ve danışma sürecinin ayrıntılarıyla ilgili yeterli bilgi sağlanır ve cevap vermek için gerekli süre tanınır.</p> <p>3) Danışma sürecinin sonuçlarına dair geribildirim, bazı önerilerin neden dikkate alınmadığının açıklamasıyla birlikte kamu kurumları tarafından paydaşlara açık ve yazılı olarak yapılır.</p> <p>4) Kamu politika taslaklarını hazırlamakla görevli kamu personelinin çoğu gerekli eğitim programlarını/eğitimi başarıyla tamamlamıştır.</p> <p>5) Kamuoyuna danışma sürecini koordine eden ve izleyen birimlerin/personelin çoğu konu hakkında bilgili ve yetkindir.</p>	<p>Civic Engagement Index (http://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/civic-engagement/)</p> <p>Bertelsmann Stiftung's Transformation Index (http://www.bti-project.org/country-reports/pse/blr/)</p>
	2. Tüm politika ve yasa taslakları en kısa sürede kamuoyunun erişimine açılır.	<p>Mevzuat:</p> <p>1) Yürürlükteki mevzuat kamu kuruluşlarının tüm taslak yasa/politika veya yasanın son halini kamuoyuna açık hale getirmesini zorunlu kılar. İstisnalar açıkça tanımlanmıştır ve uluslararası kurallar ve iyi örnek uygulamalarıyla uyumludur.</p> <p>2) Kamuya ait bilgilere/belgelere erişim için objektif</p>	

PRENSİP	STANDARTLAR/ KRİTERLER	GÖSTERGELER	İLGİLİ ULUSLARARASI VEYA BÖLGESEL GÖSTERGELER
		<p>mekanizmalar ve prosedürler vardır.</p> <p>3) Kamu personeli/birimleri için kamuya ait bilgilere erişimle ilgili yasal koşulların ihlali halinde kesin olarak belirlenmiş yaptırımlar mevcuttur.</p> <p>Uygulama:</p> <p>1) Kamu kuruluşları hukuken belirlenmiş istisnalar olmadıkça tüm taslak yasa/politikaları veya yasanın son halini yayımlar.</p> <p>2) Kamu kuruluşları hukuken belirlenen süre içinde kamuya ait bilgilere ulaşma taleplerinin çoğunu karşılar, ret nedenlerini belirli bir formatta yazılı olarak açıklar ve itiraz hakkının ve itiraz prosedürünün altını çizer.</p> <p>3) Mevzuatın ihlali halinde yaptırım uygulanır.</p>	
	<p>3. STK temsilcileri sektörler arası kurullarda eşit ortaktır ve objektif olarak belirlenmiş süreçler ve kriterlere göre seçilirler.</p>	<p>Mevzuat:</p> <p>1) Yürürlükteki mevzuat kamu kuruluşlarının oluşturdukları farklı karar alma ve/veya danışma kurullarına STK temsilcilerini davet etmelerini gerektirir.</p> <p>2) Sivil toplumun uygun bir biçimde temsilini sağlamak için, şeffaf ve önceden belirlenmiş kriterlere dayalı kesin kurallar vardır.</p> <p>Uygulama:</p> <p>1) Sivil toplumu ilgilendiren konular ve politikalarla ilgili karar alma ve danışma kurullarına genellikle STK temsilcileri de dahil edilir.</p> <p>2) Bu kurullardaki STK temsilcilerinin, görüşlerini herhangi bir yaptırıma maruz kalmadan özgürce sunması ve savunması sağlanır.</p> <p>3) STK temsilcileri adil ve şeffaf seçim süreci sonucunda seçilir.</p>	

PRENSİP	STANDARTLAR/ KRİTERLER	GÖSTERGELER	İLGİLİ ULUSLARARASI VEYA BÖLGESEL GÖSTERGELER
		4) Bu tür kurullara katılmak STK'ların alternatif savunuculuk yollarını kullanmasını veya bahsi geçen kurumun görüşüyle uyumlu olmayan alternatif görüş açılarını desteklemesini engellemez.	
Alt-bölüm 3.3: Hizmet sağlanmasında işbirliği			
Koşullar, hizmet sağlanmasında STK'ların dahil olmasını destekler niteliktedir.	1. STK'lar farklı alanlarda hizmetler verirler ve kamu hizmet alımı sözleşmeleri için diğer hizmet sağlayıcılarla eşit koşullarda rekabet ederler.	Mevzuat: 1) Yürürlükteki mevzuat STK'ların eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler gibi çeşitli alanlarda hizmet sağlamasına izin verir. 2) STK'lar mevzuatta tanımlanmamış ('ilave hizmetler') hizmetleri sağlamakta hiç bir engelle karşılaşmazlar. 3) Yürürlükteki mevzuat, STK'lardan diğer hizmet sağlayıcılar için geçerli olmayan bürokratik açıdan zor, ilave koşulları yerine getirmesini beklemez. Uygulama: 1) STK'lar diğer hizmet sağlayıcılarla rekabet ederek ihale alabilirler ve çeşitli hizmetleri sağlayabilirler (eğitim, sağlık, araştırma vb.). 2) STK'lar hizmet geliştirme ve sağlamanın her aşamasına dahil edilir (ihtiyaç belirleme, ihtiyaçları karşılayacak en uygun hizmetlere karar verme, izleme ve değerlendirme). 3) Önceden kayıt/ruhsat gerektiren durumlarda işlemler bürokratik açıdan zor değildir.	NGO Sustainability Index for Central and Eastern Europe and Euroasia, USAID (http://transition.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex/) Human Development Index (http://hdr.undp.org/en/statistics/hdi/) Global Giving Index (https://www.cafonline.org/publications/2011-publications/world-giving-index-2011.aspx)
	2. Devlet, hizmetler için fon/kaynak sağlamayı üstlenmiştir ve bu fon tahmin edilebilir ve uzun	Mevzuat: 1) Kamu bütçesi STK'lar tarafından sağlanabilecek çeşitli hizmet türleri için, uzun dönemli fon dahil, fon sağlar. 2) STK'ların, farklı hizmetler sağlamak için kamu fonu almalarına hiç bir yasal engel yoktur. (gerek ihale gerekse	

PRENSİP	STANDARTLAR/ KRİTERLER	GÖSTERGELER	İLGİLİ ULUSLARARASI VEYA BÖLGESEL GÖSTERGELER
	vadeli olarak sağlanabilir.	sözleşme ya da hibe mekanizması yoluyla). 3) STK'lar hizmetlerin sağlanması için uzun vadeli sözleşmeler imzalayabilirler. Uygulama: 1) STK'lar hizmetler için ayrılan fonlardan yararlanırlar. 2) STK'lar sözleşmeli olarak sağladıkları hizmetlerin, idari masraflar da dahil olmak üzere (genel giderler), temel masraflarını karşılayacak yeterli fonu alırlar. 3) Ödemelerde gecikme söz konusu değildir ve en iyi kalitede hizmet sağlayabilmek için fon esnekler.	
	3. Devlet hizmetlerin ihale edilmesiyle ilgili STK'lar da dahil hizmet sağlayıcıların şeffaflıkla seçilmesine imkan veren prosedürleri kesin olarak belirlemiştir.	Mevzuat: 1) Hizmet fonlarının hizmet sağlayıcılar arasında dağıtılmasında kesin ve şeffaf bir prosedür izlenir. 2) Fiyat hizmet sağlayıcılarının seçiminde en önemli kriter değildir ve en iyi değerlendirme hem hizmet kalitesine hem de ihaleye giren kurumların mali değerlendirmesine göre yapılır. 3) Şeffaflığın sağlanması ve anlaşmazlıkların önüne geçilmesi için açık yönergeler mevcuttur. 4) İhale sonuçlarına itiraz hakkı vardır. Uygulama: 1) Pek çok hizmet STK'lara ihale edilir. 2) İhalede rekabet şartları adildir ve anlaşmazlıklar önlenir. 3) Kamu personeli prosedürleri düzenlemekte yetkindir	
	4. Hizmet satınalma ihalelerinde net bir hesap verebilirlik, şeffaflık,	Mevzuat: 1) Hizmet sağlayıcıların, hem harcamaları hem de hizmet kaliteleri açısından değerlendirilmeleri hukuken	

BALKAN
CIVIL
SOCIETY
DEVELOPMENT
NETWORK

PRENSİP	STANDARTLAR/ KRİTERLER	GÖSTERGELER	İLGİLİ ULUSLARARASI VEYA BÖLGESEL GÖSTERGELER
	izleme ve değerlendirme sistemi mevcuttur.	mümkündür. 2) Hizmetler için kesin kalite standartları ve izleme prosedürleri vardır. Uygulama: 1) STK'lar aşırı denetime tâbi tutulmazlar. 2) İzleme düzenli olarak, önceden duyurulmuş prosedürlere ve kriterlere göre yapılır. 3) Sağlanan hizmetlerin kalitesi ve sonuçları/etkileri hakkında düzenli ve kamuoyuna açık olarak bilgilendirme yapılır.	

REFERANSLAR

Bölüm 1: Özgürlüklerin Temel Hukuki Güvenceleri

Charter of Fundamental Rights of the European Union, (2000/C 364/01), 2000

Council of Europe (CoE) Recommendation CM/Rec (2007)14 of the Committee of Ministers of the Council of Europe to member states on the legal status of non-governmental organisations in Europe

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1194609&Site=CM&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75>

Council of Europe (CoE) Recommendation CM/Rec(2007)14 of the Committee of Ministers to member states on the legal status of non-governmental organisations in Europe <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1194609>

Defending Civil Society Report, 2nd edition, 2012, International Center for Not-for-Profit Law and World Movement for Democracy Secretariat at the National Endowment for Democracy (NED) http://www.icnl.org/research/resources/dcs/DCS_Report_Second_Edition_English.pdf

Defending Civil Society Toolkit: Tips for Engaging in NGO Law Reforms, International Center for Not-for-Profit Law and World Movement for Democracy Secretariat at the National Endowment for Democracy (NED) <http://prod.defendingcivilsociety.org/en/index.php/home>

European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms –ECHR

<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Summaries/Html/005.htm>

European Court of Human Rights Case Law <http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Case-Law/Decisions+and+judgments/HUDOC+database/>

European Parliament resolution of 11 December 2012 on a Digital Freedom Strategy in EU Foreign Policy (2012/2094(INI))

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2012-470>

REFERANSLAR

ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work

http://www.ilo.org/dyn/declaris/DECLARATIONWEB.static_jump?var_language=EN&var_pagename=DECLARATIONTEXT

International Covenant for Civil and Political Rights – ICCPR

<http://www.ohchr.org/english/law/ccpr.htm>

International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights

<http://www2.ohchr.org/english/law/cescr.htm>

International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination

<http://www2.ohchr.org/english/law/cerd.htm>

OSCE/ODIHR Key Guiding Principles of Freedom of Association with an Emphasis on Non-Governmental Organizations

<http://www.legislationline.org/upload/lawreviews/46/a8/24ea8fac61f2ba6514e5d38af6b2.pdf>

OSCE/ODIHR, 2007, Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly <http://www.osce.org/odihr/24523>

OSCE/ODIHR, 2010, Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly. Office for Democratic Institutions and Human Rights and the Venice Commission <http://www.osce.org/odihr/73405?download=true>

OSCE/ODIHR – Venice Commission, 2010, Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly (2nd edition) <http://www.venice.coe.int/docs/2010/CDL-AD%282010%29020-e.pdf>

The Johannesburg Principles on National Security, Freedom of Expression and Access to Information

<http://www.article19.org/data/files/pdfs/standards/joburgprinciples.pdf>

REFERANSLAR

United Nations (UN) Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women

<http://www2.ohchr.org/english/law/cedaw.htm>

UN Convention on the Rights of the Child <http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm>

UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities http://untreaty.un.org/English/notpubl/IV_15_english.pdf

Universal Declaration of Human Rights <http://www.ohchr.org/english/about/publications/docs/fs2.htm>

UN Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms, adopted by General Assembly in Resolution 53/144 of 9 December 1998.

<http://www2.ohchr.org/english/law/freedom.htm>

UN, Economic and Social Council, U.N. Sub-Commission on Prevention of Discrimination and Protection of Minorities, Siracusa Principles on the Limitation and Derogation of Provisions in the International Covenant on Civil and Political Rights, Annex, UN Doc E/CN.4/1985/4 (1984)

<http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/4672bc122.pdf>

UN First Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights

<http://www2.ohchr.org/english/law/ccpr.htm>

UN Human Rights Council, Resolution 12/16, Freedom of opinion and expression, 12 October 2009

<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/LTD/G09/161/50/PDF/G0916150.pdf?OpenElement>

UN Human Rights Council Resolution 15/21 on the Rights to Freedom of Peaceful Assembly and Association, 6 October 2010

<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/G10/164/82/PDF/G1016482.pdf?OpenElement>

REFERANSLAR

UN Human Rights Council Resolution 15/21 on the Rights to Freedom of Peaceful Assembly and of Association, 12 October 2012

<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/G12/174/63/PDF/G1217463.pdf?OpenElement>

UN Human Rights Council Resolution on The promotion, protection and enjoyment of human rights on the Internet, A/HRC/20/L.13, 29 June 2012, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/G12/146/89/PDF/G1214689.pdf?OpenElement>

Report of the Special Rapporteur on the rights to freedom of peaceful assembly and of association, Maina Kiai, June 2012

http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session20/A-HRC-20-27_en.pdf

Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights, Effective measures and best practices to ensure the promotion and protection of human rights in the context of peaceful protests, 2013, A/HRC/22/28,

<http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session22/A.HRC.22.28.pdf>

US State Department, The Guiding Principles on Non-Governmental Organizations (issued on December 14, 2006)

http://www.icnl.org/research/journal/vol9iss1/art_9.htm

Bölüm 2:STK'ların Finansal Kapasitesi ve Sürdürülebilirliği için Çerçeve

Council of Europe (CoE) Recommendation CM/Rec (2007)14 of the Committee of Ministers of the Council of Europe to member states on the legal status of non-governmental organisations in Europe

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1194609&Site=CM&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75>

Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, The roots of democracy and sustainable development: Europe's engagement with Civil, Society in external relations, European Commission, Brussels, 12.9.2012, COM(2012) 492

REFERANSLAR

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0492:FIN:EN:PDF>

Defending Civil Society Report, 2nd edition, 2012, International Center for Not-for-Profit Law and World Movement for Democracy Secretariat at the National Endowment for Democracy (NED) http://www.icnl.org/research/resources/dcs/DCS_Report_Second_Edition_English.pdf

Bölüm 3: Kamu – STK İlişkisi

Consolidated Version of the Treaty on European Union, article 10 and 11

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0013:0046:EN:PDF>

Council of Europe (CoE), Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process, adopted by the Conference of INGOs, 2009

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1514961>

Council of Europe (CoE), Declaration by the Committee of Ministers on the Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process, 2009

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1525009&Site=CM>

Council of Europe (CoE), Recommendation CM/Rec(2010)5 of the Committee of Ministers to member states on measures to combat discrimination on grounds of sexual orientation or gender identity.

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1606669>

Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, The roots of democracy and sustainable development: Europe's engagement with Civil, Society in external relations, European Commission, Brussels, 12.9.2012, COM(2012) 492

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0492:FIN:EN:PDF>

REFERANSLAR

European Commission, White Paper on European Governance, COM(2001) 428

http://ec.europa.eu/governance/white_paper/en.pdf

European Commission Communication, Towards a Reinforced Culture of Consultation and Dialogue - General principles and minimum standards for consultation of interested parties by the Commission, COM (2002) 704.

http://ec.europa.eu/governance/docs/comm_standards_en.pdf

ECNL Social Contracting Handbook

<http://www.ecnl.org.hu/index.php?part=13publications&pubid=30>

European Parliament Resolution Developing Civil Dialogue under the Treaty of Lisbon, P6_TA(2009)0007, 13 January 2009

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2009-0007+0+DOC+XML+V0//EN>

OECD, Citizens as Partners: Information, Consultation and Active Participation in Policy- Making, 2001

http://www.ecnl.org/dindocuments/214_OECD_Engaging%20Citizens%20in%20Policy-Making.pdf

World Bank, A Call for Participatory Decision-Making: Discussion Paper on World Bank-Civil Society Engagement, 2005

http://siteresources.worldbank.org/CSO/Resources/World_Bank_Civil_Society_Discussion_Paper_FINAL_VERSION.pdf